

הבנו

פרשת פנחס תשפ"ה

שנה ז'
חוברת מ"ב
גליון 374

שנה ז'
חוברת מ"ב
גליון 374

שיעורי

הרב שמעון שפיצער שליט"א

לתרומות וזכויות בהפצת הגליון
ושיעורי הבינוני, צרו קשר עם 'מכון
הבינוני': 718.387.1122 או במייל:
info@machonhavineini.com

לקבלת הגליון וקונטרס הבינוני המלא,
או לקבלת השיעורים, שלחו מייל:
info@machonhavineini.com

קו עדכונים לשיעורים, פארברענג
ליל שישי, ומעמדים מיוחדים בא"י.
073-347-8404

קו טעמו וראו - 02-3024389

קול הבינוני

א"י 072.257.7726 ☎

ארה"ב 718.686.8300 ☎

בריטניה 0204.586.2115 ☎

בלגיה 03.300.0223 ☎

עימוד

נחמן אייזנבאך

(+972) 053-3153-305

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רצ"ד

יום שלישי פרשת בלק י"ב תמוז תשפ"ה

ה בריאות הנפש על פי תורת ה'

האם ראוי לחפור בעבר? | האם ראוי להתרחק מההורים? | תורת ה' תמימה משיבת נפש | תורת הנפש היא תורת ה' | פתיחת ספר התורה | תחילה יש להפיג את הצער | מחשבים מסלול מחדש | כך מזלזלים בכאבו של אדם | לא יועיל אלא יזיק | הנחות קבועות מגיל ינקות | כלל בסיסי בתורת השכנוע | הדרך להחליף גרסאות במוח | לשון הרע בשיחה עם מטפל | טיפול מקצועי בכפוף להלכה | עיוות המציאות איננו פתרון | חייבים להתפלש בתוך הבוץ | ילדותו של רבי אלעזר בן דורדיא | כולם שלוחי דרחמנא הם | אין תירוץ להמשיך לסבול | הגבולות נאים לבנים ונאים להורים | המרחק מכשיר את הנפש

יום רביעי פרשת בלק י"ג תמוז תשפ"ה

ט אין מה להתרגש מהמצב בהווה

ה' מִלֶּךְ ה' מִלֶּךְ ה' ימלך | הידיעות באות באמצעות החושים | דרגת ההשגה של ההווה | ויידע כל פעול כי אתה פעלתו | הווה תחילה ביום הכיפורים | ואל יחסר לנו מזון | בעל בטחון מדמה מילתא למילתא | אצל הקב"ה העבר תחילה | אין מקום לדאגה מן העתיד | אין חילוק בין הווה ועתיד | ההווה משחד את האדם | סיפור חד פעמי אינו משכנע | ההווה אינו גובר על האמת | דיבר הכתוב בלשון הווה | עתיד הבן אינו תלוי בהווה

מדור שבת קודש שיעור ע"ג

יום חמישי פרשת בלק י"ד תמוז תשפ"ה

כז סגולת השבת להרגיש שהמצב הוא שיא השלימות

שתיקוּתא ומיבעי רחמי | תרתי דסתרי אהדי | ביטוי של חוסר רצון | החסרונות פותחים הזדמנויות | החסרונות דולים כוחות פנימיים | תפילה מתוך הכרת שלימות המצב | סמיכת גאולה לתפילה | לא ימנע טוב להולכים בתמים | חסרון תמימות גורם מיתה | התמימות מסלקת כל המקטרגים | סמא דיסורי קיבולי | שתיקוּתא - תגובה נפשית של מנוחה | תגובה אינסטינקטית של צחוק | מנוחה אינה חוסר עשייה | ישיבה לצעירים כיצד? | שאיבת חיות משתיקוּתא | עיקר שמירת שבת במחשבה | שתיקוּתא מוחלטת בשבת | תמונת החתונה של שבת

יום ראשון פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ה

עקירת שורשי החטאים בחודשי תמוז ואב לז

כל השורשים חוזרים לנקודה אחת | השתוקקות להשראת השכינה | אוהבי ה' הממחכים בבנין אריאל | גאווה ותאוה - מלכות ויסוד | האשה עיניה תלויות בבעלה | חורבן הבתים בגלל תאוה וגאווה | עבודת כל השנה בסגנון אחר | נסיון העוני ונסיון העושר | שבעים שרים מחולקים לשנים | החילוק בין תמוז לאב | גאווה חמורה מתאוה | קשה חורבנו של הבית השני | כינוס לרשעים רע לעולם | סיבת המרחק בין הצומות | התבטלות ושמירת הברית ביחד

יום שני פרשת פנחס י"ח תמוז תשפ"ה

הדרך לזכות לגאולה בתוך הגלות מה

כל מקום שגלו שכינה עמם | ה' יסעדנו על ערש דווי | חולי הנפשות כחולי הגוף | אין מה לדאוג על החולה | אף כשהם עתידים להגאל | שלום שלום לרחוק ולקרוב | אהבה ויראה לטובת הבן | את דכא ושפל רוח אשכון | אסון העלייה בחומה | הכל שטותים והבלים - האומנם?! | המפתח לקבלת עזרה | אי אפשר לשמור על הנשמה שלא תצא | אי אפשר לשמור על הבחור שלא ייכשל | כאילו פודה לי ולבני מבין האומות | ויעשו כולם אגודה אחת | להבין ולהרגיש - תרופת פלא

מדור אור החיים הק'

ערש" פרשת פנחס ט"ז תמוז תשע"ח

זהירות מדברים בטלים בשביל קיומה של תורה נה

ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש | ערוכה לכל ושמורה | וכולם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה | לפנה משפחת הפוני | ודברת במ ולא בדברים בטלים | מדרגות בזכות מיעוט שיחה | לפנה צערא אגרא

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

נושאים בעול עם השכינה הקדושה נח

נשיאות בעולם יוצרת קרבה | הוי גולה למקום תורה | חוסר נוחות בתורת השתתפות | חביבין עלי יסורין | כל רודפי-יה השיגוה בין המצרים | הושטת עזרה בנשיאת החבילה

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

השתתפות בצער הבנים המתמודדים בנסיונות דקדושה סב

וכרות עמו הברית | על זה דוה לבנו | תפילה על אחרים המתמודדים | על בריתך שחתמת בבשרנו | על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה | כי לא ידח ממנו נדח | הודאה על העתיד | סיומים בתשעת הימים

מדור אמונה ובטחון

שיעור רצ"ד

לזכות

החתן יהודה בן צארטיל מרים
והכלה חיה רעכיל בת בת שבע אסתר
נדבת אבי הכלה הר"ר אהרן אבעלעס הי"ו
נודב ע"י הר"ר אלעזר סופר הי"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

יום שלישי פרשת בלק י"ב תמוז תשפ"ה

בריאות הנפש על פי תורת ה'

האם ראוי לחפור בעבר?

בשיעור הקודם דיברנו על הנושא הנידון כאן בפרק ד', כיצד צריך לנהוג אדם שנפגע או הוזק על-ידי פלוני. טבע האדם הוא להתרגז על הפוגע ולכעוס עליו, אך **בעל הבטחון צריך לעבוד עם עצמו, לא רק שלא להתרגז, מתוך ידיעה שהכל מאת ה', אלא גם להטיב לפלוני מתוך הכרה שפלוני לא היה אלא מקל שהקב"ה השתמש בו. וכשיעשה כן, יתקיים בו 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו'** (משלי טז, ז).

והנה, עלו בעניין זה כמה שאלות על-ידי השומעים.

נפתח בראשונה: בתורת הנפש של ימינו, כאשר מבקשים לעזור לאדם שיש לו כאב וכעס על אחרים לרפא את פצעי נפשו, הדרך העיקרית היא לחזור אתו אל המעשה

ולאפשר לו להסביר אותו, להרגישו ולחוותו, ולהביע את כאבו מכל צד. רק כך יוכל באמת להירגע ולהגיע אל הרפואה.

אדם שיש בלבו תערובת של כעס, שנאה, דאגה ושאר רגשות סוערים - חי בסערה גדולה. אף אם נניח שבדברים אחרים הוא רגוע מאוד, בכל הנוגע לפוגע או למקרה ההוא - הדברים עדיין לא עברו עיבוד נפשי ראוי. לכן, אף אם יאמרו לו: דע לך שהכל משמים, הכל לטובה - זה לא יעזור. מה תאמר, שעליו לחזור בתשובה, להסיר הטמטום מלבו ואז הדברים יועילו? הרי אנו רואים שישנם רבים שמנסים לחזור בתשובה, ובכל זאת אינם מצליחים להתרפא.

ומי שטוען שאם רק יאמרו אלף פעמים "הכל מהקב"ה" - הם יתרפאו, אינו מכיר את המציאות בשטח. ישנם עשרות אלפים

ביד ההשגחה. ומהי עבודתו? דווקא להיטיב עם הפוגע. לבוא אליהם לשבת, להיכנס אליהם בפנים - עם ילדיו ועם נכדיו. לבוא גם בחנוכה, גם בפורים, גם בשבת חנוכה, וגם כשהגיס השני נמצא שם. להיטיב עמם עד הסוף - ודווקא בכך תבוא רפואתו...

הנה מסתבר ששיעור זה אינו נוגע לכל אחד, ומי שבאמת מרגיש שהם בשבילו דברים בטלים, עדיף לו שיפתח גמרא ויתיישב ללמוד. אבל יש רבים יש שנושא זה מאוד נוגע להם למעשה, ועוד רבים שעתידים להתמודד בעתיד עם דברים אלו.

תורת ה' תמימה משיבת נפש

ובכן, יש כאן כמה יסודות גדולים - חלקם פשוטים, וחלקם טעונים ליבון - שעלינו לעסוק בהם.

'תורת ה' תמימה משיבת נפש'. תורתו של הקב"ה משיבה את הנפש, מרפאה את הנפש. **יש לה את כל הכוחות לרפא את האדם עד תום - גם בעוה"ז וגם בעוה"ב, גם בגשמיות וגם ברוחניות - מבלי שתהיה ביניהן סתירה - אף אם המצב יישאר מורכב.**

דבר זה קצת מזכיר מה שה'אור החיים' **הק'** כתב בפרשת חוקת, שכאשר באים נחשים, אין הקב"ה מסיר אותם, אלא הם ממשיכים לנשוק, אך הקב"ה נותן לאדם דרך של 'מסתכלים כלפי מעלה' כדי שיתרפא למרות שיש נחשים. כלומר: הקב"ה סידר עולם כזה שיש בו מצבים בלתי אפשריים, מצבים שהלשון 'אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי', היא רק משל עבורם. המצבים אינם מתאימים ואינם עומדים להיות מתאימים. מצבים כאלה קיימים בעולם לאלפים ולרבבות וימשיכו להיות

מאנ"ש, הסובלים מכאבים, כעסים וסיבוכים נפשיים, והדרך היחידה המביאה תוצאות - היא הדרך האמורה לעיל: לחזור אל העבר, 'ללעוס' את המאורע, לפרקו לחלקים ולפרטי פרטים, גם אם לא מזכירים שם שם שמים - אף שברור שהקב"ה סיבב את הכל.

והשאלה היא: לכאורה, גישה זו אינה עולה בקנה אחד עם הוראת רבינו המחבר, שלפיה **על הנפגע להבין כי מאת ה' היתה זאת ומתוך כך להטיב עם הפוגע - ולא להתעמק בפגיעה ובמי שנעשתה על ידו.**

זוהי שאלה אחת.

האם ראוי להתרחק מההורים?

שאלה נוספת, אף היא מאותה משפחה:

לאדם יש הורים עם בעיה - לדוגמא, הורים שמתערבים בחייו בצורה שאינה בריאה, עם דפוסי התנהגות גבוליים וקשים*. הוא פונה לעזרה, ומייעצים לו לשמור מהם מרחק - לעיתים אף מרחק רב - ולהציב גבולות ברורים, שכן רק כך יוכל לחיות חיים נורמליים. אחרת, חיוו עלולים להסתבך עוד ועוד, עד כדי חורבן נפשו, שלום ביתו וחינוך ילדיו - הכל בכל מכל כל.

המדריכים אותו, על פי דעת תורה, ממליצים לו להתרחק מהם, ואומרים שאולי אף כדאי לו להעתיק את מגוריו לעיר אחרת או אפילו למדינה אחרת, כדי לצמצם את המפגשים ולמנוע את החיכוכים המתמשכים.

והשאלה היא: איך כל זה מתיישב עם דברי רבינו המחבר?

הרי רבינו מלמד שעל האדם להבין שהכל מן השמים ושהפוגע אינו אלא מקל

נוסף, תורת ה' – שלימודה לשמה מעלה את האדם מעל העולם, כמין דביקות, דבר שנוגע רק לבני עלייה מופלגים, ואם אדם אינו שריו באותה מדרגה, אין לו את האפשרות לזכות ל'משיבת נפש' של התורה. או אשה שאינה מחויבת בלימוד התורה ואינה עוסקת בתורה, מה נשאר לה? לכאורה אין נשאר לה אלא ללכת בדרך השניה. רק צריך להשיג אישור מרב שיאמר אם זה מותר ואם זה מותר לכתחילה או רק בדיעבד.

עלינו ללמוד כאן מושג חדש.

נקדים בסיפור: הרה"צ ר' נחום כהן שליט"א, נכנס לפני שנים רבות לאחת מחנויות הירקות. באותו זמן נכנס לשם הצדיק ר' אליהו ראטה זצ"ל, ובחר לעצמו כמה ירקות לקנות - אך לא היתה לו אף פרוטה אחת בכיסו. עמד ר' אליהו והתפלל לה' שיומין לו כסף לשלם. שמע אותו ר' נחום ואמר לו: אני אשלם עבורך. אמר לו ר' אליהו: הרי ביקשתי מהקב"ה והוא עזר לי. אמר לו ר' נחום: נס שבדיק אני נמצא כאן. ענה לו ר' אליהו: ומי שלח אותך לכאן בדיוק עכשיו? הלא הקב"ה בעצמו. ואם לא היית אתה, היה הקב"ה שולח מישוהו אחר ליתן לי כסף.

רפואת הנפש התפתחה בדורנו בצעדי ענק. אפשר לרפא היום הרבה יותר מחלות נפש. ובכן - מי שלח את החכמה הזו לעולם? חכמתו של מי היא? האם 'חכמה בגויים תאמין'? למה אתה סבור שהיא שייכת לגויים? אנשים שואלים האם זה עולה בקנה אחד עם התורה. אכן הדברים שעולים בקנה אחד עם התורה, הם תורה עצמה. מי שאינו לומד את החכמה הזו - טועה וחוטא ומתרחק מהקב"ה, ומי שמכניע את עצמו ולומד ומנסה לעזור לעצמו - לומד את התורה עצמה. כי איך

כאלה. זה ברור. אבל הקב"ה נתן לנו תורה שיש לה עצמה, ועצמה זו מועילה היטב. אין מה שמועיל יותר ממנה. עד כדי כך, שאם נפשו של אדם מסובכת, סימן הוא שהוא צריך להוסיף בלימוד התורה.

וכמשלו של המגיד מדובנא זצ"ל: בעה"ב שלח את משרתו להביא לו חבילה ממקום פלוני. כעבור זמן ראה אותו שב אל הבית עם חבילה המאיימת להכריע אותו וכולו נושף ומזיע, אמר לו: טעית! חבילתי אינה כבידה. חבילתי קלה ביותר.

תורתו של הקב"ה מרפאה את הנפש.

ולכן, אם יש אדם שנפשו אינה רגועה, נפשו מבולבלת, מסובכת, מטולטלת - זו עדות לכך שחסר לו לימוד התורה. ככל שישלים את החיסרון - תבוא הרפואה.

יתכן שהוא באמת איש ירא שמים, מדקדק במצוות באופן נפלא, בפרט בדברים טכניים - אך עדיין חסר לו בחלק הזה. כפי שיש אדם שמומחה ביורה דעה ולא בחושן משפט - ואין זה פוסל אותו - כך גם כאן.

על האדם לפתח בלבו מקום של הבנה: אדם שנפשו מסובכת - אינו בהכרח אדם פסול או מקולקל. לא כל מי שמטולטל בנפשו הוא "מופרך".

אבל יש לזכור היטב: התורה אינה המקור לסיבוך - אלא להפך, היא המרפא האמיתי.

וכשאר מרפא, כשנראה שהנפש לא נרגעת נבין שכנראה חסרה לו עדיין תורה.

תורת הנפש היא תורת ה'

אכן, זו אחת הנקודות שבהן טועים בני אדם: הם חושבים כך - יש מומחים, יש 'חכמה בגויים תאמין', יש אוניברסיטאות ומכללות (אשר מעורבים בטוב ורע), ויש דבר

מתחילים לחיות בשמחה וברוגע ובשלוות הנפש.

תחילה יש להפיג את הצער

נמצא לגבי השאלה ששאלו, שבכדי שהאדם יוכל באמת להתקרב אל ה' ולהבין שהכל מאתו יתברך, עליו להקדים תחילה כמה דברים. עליו לשפוך את לבו, עליו להכיר ולהגדיר את הכאבים שהוא מרגיש, עליו לזהות את הדברים שמעוררים את כאבו², אותם אירועים, מראות או מילים שמציפים במוחו את החוויה ההיא מן העבר ומביאים אותו לידי סערה פנימית, לכעס. החולה בדרך כלל אינו מסוגל לעשות זאת לבדו. כי הוא נמצא בבלבול אחד גדול, ולכן הוא צריך שמישהו יעזור לו.

ואכן, עצות יש - אצל המומחים, והעצות הן חלק מהתורה, והתורה אומרת ש**על האדם ללכת לפי סדר**, כי כדי שהאדם יוכל להגיע לאמונה אמיתית שהכל נעשה על-ידי הקב"ה, עליו תחילה לומר מה שהוא מרגיש. **עליו להפיג את צערו**, הוא צריך לומר בפיו מה הוא מרגיש, **עליו להגדיר את הדברים, להרגיש אותם ולדייקם**. זה מה שמרגיע את הצער, וכשהצער נרגע, יש עם מי לדבר. יש עכשיו 'אדם' שאליו אפשר לדבר ולספר לו שיש אלוקים בעולם. **כל עוד הצער ממלא את כל ישותו, אין עם מי לדבר**, וכי צריך להסביר זאת!

מחשבים מסלול מחדש

יש דבר מעורר פליאה שאין לי עליה תשובה. אדם אומר למישהו: **אולי תדבר עם פלוני לגבי נושא פלוני שטעון אצלו שיפור**. אני כבר דיברתי אתו רכות וקשות והכל נפל על אזניים ערלות, אולי ממך הוא

התורה מרפאת את הנפש? האם על-ידי שהאדם מחזיק את ספר התורה בשמחת תורה ורוקד? אף זה יכול אולי לרפא באופן סגולי. אך עשה נא טובה לעצמך, תוריד את המעיל מספר התורה, פתח אותו ולמד בו. **ואם אינך יכול להבין מה שכתוב בפסוקים, תלמד אותם אצל אלה שמבינים**.

פתיחת ספר התורה

איזהו חכם הלומד מכל אדם. **ואם יש מי שמבין טוב יותר בתורת הנפש, הוא יעזור לך ללמוד איך להוציא את השנאה מלבך**, הוא יעזור לך איך לקיים 'לא תקום' ו'לא תטור' ולאהוב את זולתך. התורה היא השורש של ריפוי הנפשות. יש שאומרים שהדברים מרומזים בתורה. לא! הם לא מרומזים. הם גופי תורה ממש. התורה מלמדת איך לחיות בשמחה, איך לחיות בהכרת הטוב, איך לחיות עם אהבה. רבי מאיר אומר כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה. תורה לשמה היא לא רק אם סיים ש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא וספרי בקדושה ובטהרה. יש דרגות על גבי דרגות. הבה נלמד את הדרגה הפשוטה אשר מוכחת ברש"י ותוספות ובשל"ה הק'. מי שלומד על מנת לקיים, הרי הוא לומד תורה לשמה. האדם לומד משום שרוצה לדעת מה לעשות. הוא מתקשר ליועצים לברר: אצל מי עלי ללכת ללמוד איך להתנהג במצב כזה?

אכן כן, בימינו גילה הקב"ה יותר ויותר מחכמה זו. הזכרנו שהגה"צ **רבי יעקב מאיר שכטר** שליט"א אמר שמעולם לא היו כל-כך הרבה בלבולים כפי שיש היום, ומעולם לא היתה כל-כך הרבה עזרה כמו שיש היום. אנשים עוזרים לעצמם, אנשים נעזרים, אנשים פוקחים את עיניהם, הם

מעשרות. וכעבור כמה שבועות, יאמר לו שיש עמי הארצות שאין אנו יודעים אם מעשרים את תבואתם או לא - דא מאי. ואז יראה שהוא לומד ונהנה מלימודו. הוא יראה שישאל אותו קושיא שהוא עצמו לא ימצא לה תירוץ.

הלא זה דבר כל-כך פשוט. הרב אומר על תלמידו: אין לו ריכוז, הוא אינו מבין את תלמודו, הסברתי זאת אלף פעמים ועדיין אינו מבין...

ולמען האמת, לא הסברתי זאת אלף פעמים, כי **אמרת לו שלא בעתו, שלא בזמן שהוא מסוגל לשמוע**. אם אתה רואה שתלמידך אינו מסוגל לשמוע, עדיף לך שלא לומר לו, מעין מה שאמרו חז"ל (יבמות סה, ב): כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע. אחת מהסיבות לכך פשוטה מאוד, כי כשאתה אומר לאדם איזה דבר כשאינו מסוגל לשמוע אותו, ואח"כ אתה חוזר עליו עוד אלף פעמים כשאינו מסוגל לשמוע אותו, אזי גם כשכבר יהיה מסוגל לשמוע, כשתתחיל לדבר אתו על הנושא, הוא ייזכר - אתה רוצה לדבר אתי על הדבר המרגיז ההוא. הסתלק מפה!

ובכן, האם אתה יכול לעשות טובה ולהפסיק לדבר אתו על זה? אתה מקלקל בזה, אתה גוזל ממנו את אהבת התורה שלו.

כשרבי פרידא למד עם תלמידו ארבע מאות פעמים, האם הוא חזר על אותן מילים ארבע מאות פעמים? אם זה מה שעשה, יכול היה לחזור שמונה מאות פעמים וזה לא היה עוזר. יותר מזה, כשהאדם חוזר על אותן מילים ארבע מאות פעמים, אין זה נקרא שיש לו סבלנות. להיפך, זה נקרא שאין לו סבלנות. סבלנות

ישמע... הוא בעצם רוצה שהלה יאמר לו: מה שהוא רוצה לומר לו. הוא אומר לו כך: אני כבר דיברתי אתו מאה פעמים, הוא לא רוצה לשמוע, אבל אתה תאמר לו! הוא חייב לשמוע את זה. זה מאוד נחוץ לו... כך לגבי יחיד וכך לגבי ציבור. האדם טוען: יש כאן פירצה נוראה. כבר דיברתי עם כל הרבנים וזה לא עזר, ובכן, תראה לדבר...

למה לדבר? אם מה שאתה דיברת לא הועיל, הרי זה מוכיח שצריך לבוא ממקום אחר. צריך לתת איזו הקדמה כדי שיהיה מי שיוכל לשמוע. מדוע דברך נפלו עד כה על אזניים ערלות? תשאל את עצמך את השאלה. האיש אומר בטרוניא על אשתו: אני אומר לה כל היום הקב"ה. יש לך מושג כמה פעמים אני מנסה, אני שולח לה פתקים של אמונה ובטחון, אני נותן לה לשמוע דרשות, ושום דבר לא עוזר...

מדוע אינך שואל למה זה לא עובד? התשובה היא פשוטה. **הרבה פעמים חסרה אצל המקבל הקדמה**. אתה רוצה ללמד לתלמידך משנה, אבל תלמידך אינו מבין מילה אחת... אכל דמאי ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו... אין לו ידיעה, לא מה זה תרומה ולא מה זה דמאי... אתה חוזר על המשנה כבר בפעם השבע עשרה. אולי עדיף שתפסיק לדבר, תן לו עכשיו לצאת להפסקה, ושמישהו אחר יבוא, במקום אחר, והלה ילמד בצורת סיפור מענין; היתה תבואה שצמחה, וקצרו אותה, ואחרי שמרחו אותה בכרי, היא קיבלה את השם טבל. רק זה יאמר, לא יותר. למחר יוסיף וילמד את תלמידו שדבר זה שנקרא טבל - אסור באכילה. יסביר לו את הרעיון, ויוסיף לו רגש. התבואה היא של הקב"ה, והקב"ה צוה ליתן ממנה מתנות כהונה. זהו זה. כעבור שבוע ילמד אתו שיש תרומות ויש

למומחה והוא מייעץ כך: תביאו אותו תחילה לתלמוד תורה אך ורק כדי לראות את המקום, הוא יראה את הקירות ואת הצבעים, ומיד תשובו אתו הביתה. למחרת, תבואו אתו ותאמרו לו שעדיין הוא לא נשאר. רק תדברו אתו שם קצת, ואז תחזרו אתו הביתה...

אכן גם במה שנוגע לנפש צריך לעשות הקדמות. אי אפשר להטעין את הנפש ברגשות חזקים בבת אחת. אם עושים כך, שוברים אותה. הרי זה כמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות על **מסכת חגיגה** (תחילת פ"ב) בטעם שאסור להסתכל בארבעה דברים, מה למעלה מה למטה, מה לפניו מה לאחור, **כי כשהאדם מאמץ את מוחו להבין דבר שאינו מסוגל להבין**, לא די שלא יבין, אלא **אף יבלה את מוחו ויבוא לידי שגעון**. ומביא לזה דוגמא ממי שמאמץ את עיניו לקרוא אותיות קטנות בחושך, שאינו מועיל אלא מזיק.

כך הוא גם **ברגשי הנפש**. פלוני עדיין אינו שם. אל תעמים עליו לחינם. במאמר המוסגר: בגיל הבחורות נמצאים על פי רוב במצב זה. הסינה מפעפעת שם מבלי שיקרה לו איזה דבר דרמטי. ובדומה לזה יש לכל אחד מצבים וזמנים כאלה. **מבחינה רגשית אי אפשר לדבר אתו בשפה פלונית**. אף פעם לא נוכל לדבר אתו? - **נוכל לדבר אתו, אך זאת בתנאי שתהיה לנו הסבלנות לטפס אתו ממטה למעלה**.

הנחות קבועות מגיל ינקות

רש"י על הפסוק (חוקת כא, ד) "ותקצר נפש העם בדרך", כותב: **"כל דבר הקשה על אדם נופל בו לשון קיצור נפש, כאדם שהטורח בא עליו ואין דעתו רחבה לקבל אותו הדבר, ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם אותו הצער"**.

פירושה שהאדם חושב כל פעם איך להסביר בדרך אחרת ומאמץ את מוחו לחשוב מה יעזור לתלמידו להבין.

כך מזלזלים בכאבו של אדם

בנוגע לסוגיית הצער שיש לאדם בלבו בגלל משהו שהזיק לו, עלינו לשאול שאלה פשוטה: כמה עמוק הוא הכאב? כמה גדול רוגזו על פלוני? התשובה היא שהוא מאוד מאוד עמוק, וכל פעם שהוא חושב על פלוני, צף לו הכאב עד לרף העליון ואינו יכול להירגע. האם אתה מבין שאתה מזלזל בו כשאתה רוצה שיסיר את הכאב על-ידי איזה 'ווארט' יפה שראית? אתה נותן לו עלון ומראה לו - קרא את ה'ווארט' הזה, זה יכול מאוד לעזור לך.

דומה הדבר כאילו אתה ניגש למי שסובל מהמחלה הידועה ל"ע ואומר לו: יש לי בשבילך כוס מים קרים. זה יכול לעזור לך. בא התיישב ואגיש לך... למה אתה עושה ממני צחוק? למה אינך מתייחס למצבי במלוא הרצינות? זה מה שאני רוצה לדעת.

להתייחס ברצינות פירושו שאתה מתבונן במצבו של פלוני. תתבונן ותחקור לדעת היכן פלוני נמצא, מה הן ההקדמות שהוא צריך. תהיה סבלן אמיתי, תעשה באמת מה שרבי פרידא עשה. **ובשתגיע עד לשם, תוכל ללמדו את התורה**, כי את התורה אפשר ללמד לכל אחד, אבל בשביל כך זקוקים להקדמות.

לא יועיל אלא יזיק

כפי שכאשר מדובר במידע, נדרש לעשות הקדמות, כלומר, להסביר לו תחילה את המושגים, כך הוא כאשר מדובר בנפש. מצוי לפעמים שקשה מאוד לילד ללכת לתלמוד תורה. יש לו קושי רגשי. פונים

אינם בני אדם ואינו רוצה להיות כמותם. האמת אינה כן, אבל למה יש לו את ההנחה הזו? כי בהיותו בגיל שבע מישוהו פגע בו ונקבעה בו הנחה זו. זהו הפשט שאין מקום בלב לגור בו הצער.

רואים כך גם לגבי אונאת דברים, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות דף ז): **אין מרצין לו לאדם בשעת כעסו**. למה לא? כי **נפשו קצרה עכשיו ואינו מסוגל לשמוע, ואם אתה הולך ומכניס בו בכח מילים של אמונה** - דע לך שזה מן השמים - **אתה עושה בזה עוול גדול**.

כלל בסיסי בתורת השכנוע

הנה יש כלל לגבי שנים שיושבים, ראובן ושמעון, לומדים בחברותא ודנים באיזה נושא, או אפילו דנים באיזה נושא במילי דעלמא, שאם ראובן אינו מקשיב לשמעון אין שמעון יכול להקשיב לראובן. ואע"פ שיחליט להקשיב לראובן, חלק מנפשו לא יצליח להקשיב לו. נאמר בדרך משל שראובן מנסה לשכנע את שמעון שיכניס את בנו לשיבתו. "אני מנהל ישיבה", הוא אומר לו, "ואני מאוד רוצה שתשלח את בנך אצלי". הוא יודע ששמעון מעוניין לשלוח את בנו לשיבה אחרת, גדולה ומפורסמת, אבל הוא מנסה להפציר בו. יש לו שתי דרכי פעולה. הוא יכול לומר לשמעון: יש לנו צוות מיוחד שמתמסר לכל אחד בנפרד... אתה מכיר את פלוני? הוא למד אצלנו בישיבה ותראה איך גדל לשם ולתפארת... אני מכיר את בנך, אני אומר לך שזה המקום הטוב ביותר בשבילו... הוא יכול לדבר אליו כך, אבל אם הוא מדבר אליו כך, האב הלא יודע שמטרתו להגדיל את סך התלמידים בישיבתו ולהוציא לה שם טוב, ואף הוא יש לו מנגנון של התנגדות ותשובות מוחצות לכל טיעוניו.

דבר זה מסביר מדוע כשנותנים חיזוק לאדם, אין זה מרפא אותו כלל, כי כשיש לו לאדם קיצור נפש, אינו יכול לשמוע. המשמעות של 'טרומה' היא: **הרגשים עמוקים שלא נתעכלו**. כשאירע המאורע, לא היה לו כלים להבין מה שקרה, ולכן זה נשאר אצלו בלתי מבושל. מעולם לא היו לו כלים להכיל את מה שחזה בעיניו או את הפגיעה שפגעה בלבו. זה היה לו כואב מדי, זה היה לו מפחיד מדי. ולכן זה נשאר אצלו בלתי מבושל. זה יושב לו בלב כמו מאכל שאין הקיבה יכולה לעכל שנשאר תקוע בתוכה ומערער את בריאותו. כפי עצם שתקועה בגרון האדם, כך יש מושג של פגיעה שתקועה בלבו. כל פעם שיש משהו שמזכיר לו את האירוע, הוא קופץ, פעמים פיזית, פעמים נפשית, אז הוא צועק על הסובבים אותו, ואז הוא מניח הנחות מסוימות שאין להן כל קשר למציאות, כגון שאנשים מסוג פלוני הם אנשים מסוכנים, והוא מתחיל להתרחק מאנשים כאלה או לסלוד מדברים מסוימים. חולי נורא הוא. וזהו הסיפור של דורנו. כל אחד מתמודד עם זה היכן שהוא, מי פחות מי יותר.

יש בזה ריבי רבבות דרגות, אך בדרך כלל אין האדם חושב לעשות עם זה דבר, רק כשהוא רואה שאינו יכול להמשיך לחיות כך, אז הוא פונה לעזרה. אבל רוב בני אדם מתמודדים עם זה באיזושהי צורה, אלא שאינם קוראים לזה בשם, כי הם מוצלחים וברוב תחומי החיים הם מסתדרים לפי דרישות הסביבה, ובאותם מקומות שהם מרגישים תקועים ללא יכולת להתקדם הלאה למרות רצונם העז, הם סבורים לומר שתכונת נפשם היא זו שעוצרת אותם, לפעמים אין זה נכון. הוא יכול להתקדם הלאה, אך יש לו איזו הנחה במוח. יש לו הנחה שדבר פלוני הוא דבר מסוכן, יש לו הנחה שאנשים מסוג פלוני,

רוצה לומר אותו. יש לו צורך נואש לומר אותו, כי הוא מרגיש כאב. כשקרה לו המקרה, לא היו לו את הכלים להכיל אותו ולהתקדם הלאה כאילו לא היה, אך הרגיש אז ששוחטים אותו ברבים. הוא כל-כך מזועזע מזה בנפשו. מי שידוע במה מדובר, אינו יכול לשמוע אפילו את הדברים, כי הם מזכירים לו את זה שוב.

ובכן, כעת אתה מגיע אליו ואומר לו שיש אלוקים בעולם. הוא לא יכול לשמוע. היכולת לשמוע מושללת ממנו לגמרי. הוא צריך תחילה לבטא את מה שהרגיש. **אילו היתה לו נפש בריאה קודם לאותו מקרה, לא היה אותו מקרה גורם לו לכאב נורא זה.** יש שבאים לאדם ושואלים אותו בהתפעלות: איך הצלחת להתאפק ולא לענות לפלוני שחירף אותך? והוא מעלה צחוק על פניו - שטויות! זה לא דיבר אלי בכלל. אומר לכם את האמת? אני חומל על פלוני... אבל אם האדם לא היה אז עם נפש כל-כך חזקה, כי הוא היה אז ילד (אף בן עשרים וחמש הוא ילד, אם הוא עדיין לא למד חובת הלבבות), ועדיין לא היו לו הכלים - אינך יכול לבוא אליו מיד עם חובת הלבבות, כי אם הוא הרגיש אז צער כל-כך עמוק, **הוא צריך מצד חכמת הבריאה לחוות זאת שוב,** כי מעולם לא הבין מה שקרה, ומפני כך הוא תמיד מסובך עם עצמו ותמיד מאשים את עצמו, כידוע שהנפגע מתהלך תמיד בתחושת אשמה קשה מנשוא, וכמה שמנסים להסביר לו שאינו אשם, הוא לא מקבל. הוא בטוח שהוא אשם, כי אם הוא היה מתעשת בזמן ועושה מה שצריך, זה לא היה קורה. אין לו את הכלים.

אכן אם לא תעבד אצלו את הגירסא הראשונה, לא תוכל להחליף אותה בגירסא אחרת. אולי הוא יסכים אתך לרגע אחד,

הדרך השניה והמועילה היא כזו: ראובן בא אל שמעון ומקיים בו 'את פתח לו', וכה הוא אומר: אני באמת מבין אותך, לפעמים עדיף ישיבה יותר גדולה, כי כך הבחור מרגיש יותר בנוח, לעומת ישיבה עם תלמידים מועטים שהוא עלול להרגיש שכל העיניים מופנות אליו. הוא מקשיב לשמעון עד הסוף, ומוסיף להסביר לו את הצד שלו בטוב טעם ודעת, טוב יותר מכפי שהוא עצמו מסביר אותו, עד שהוא מנתר ממקומו מהתפעלות. ואז כשהדלת פתוחה, הוא אומר לו: רק רציתי להציע לך, אתה יודע, לפעמים כדאי לשמוע עוד צד... יתכן ששמעון לא יסכים מיד, אבל הוא יסכים לשמוע ולדון בדבר מאחר שהדלת נפתחה ואזניו כרויות כבר לשמוע. זוהי המציאות.

זה מה שעשה כלב בן יפונה. 'ויהם כלב'. צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם?! - אם אתה אתי, אם אתה מבין אותי, **אם אתה יכול אפילו להסביר את דעתי - אני מוכן לשמוע ולקבל.** כשמתווכחים, כל אחד רק מתבצר יותר בעמדתו, כפי שרואים בר"ן **במסכת נדרים** לגבי תערובת מין בשאינו מינו. כשכל אחד סובר אחרת, בחינת מין בשאינו מינו - יש מלחמה (והרוב מנצח את המיעוט)... אם אתה אומר כך - אני אומר כך; אם אתה צועק כך - אני צועק כך; אם אתה מביא שתי הוכחות - אני מביא שלוש הוכחות... אבל אם זה מין במינו, כלומר, כל אחד אומר: אני אתך, אני באמת אתך, לא סתם מעמיד פנים, אזי **כל אחד מחזק את השני.**

הדרך להחליף גרסאות במוח

וכפי שזה נכון לגבי דין ודברים בין ראובן ושמעון, כך זה נכון לגבי דין ודברים בין ראובן וראובן. לראובן יש בתוכו דבר שהוא רוצה לומר עכשיו. הוא לא סתם

'דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים', קאי גם על ענין כזה". ביאורו בפסוק שונה מביאורו של רש"י. **רש"י** מפרש שכאשר ישיח את לבו לאחרים - יתנו לו עצה טובה. והוא מפרש שלהסיח את לבו לאחרים, מרפא את הנפש. ואף שזה לשון הרע - לתועלת הוא, כי בלי זה אי אפשר להתרפא. וכבר כתבו **הפוסקים** שכאשר ה'חפץ חיים' כתב 'ואפשר', זה לא מפני שהסתפק בדבר, אלא משום שזה הוא הנוסח כשהוא מחדש חידוש שאינו מפורש להדיא בספרי הראשונים.

על כגון דא פסק **הגרש"ז אויערבאך** זצ"ל, וכן אמר הגאון **רבי יצחק הוטנר** זצ"ל באחד משיעוריו, שאחד משעבודיו של האיש לאשתו הוא להקשיב לכאבה, וכשהיא מתחיל להסיח את צערה, לא יאמר לה: איני יכול לשמוע. לשון הרע...

טיפול מקצועי בכפוף להלכה

בזה צריך להדגיש שמצד הלכות לשון הרע, צריך בוודאי ללמוד הלכות לשון הרע בספר חפץ חיים ואם אין הדברים מפורשים, יש לשאול מורה הוראה הבקי בהלכות אלו. יהודי אחד, מנהיג חשוב בדורנו, שסיפר לי: כאשר התחלתי לשמוע שידוכים לבני הראשון, קבעתי חברותא בהלכות לשון הרע, כי ידעתי שכאשר אני מברר על שידוכים, אני צריך לדעת כל הלכות לשון הרע ישר והפוך. אני צריך לדעת אצל מי מותר לברר, מה מותר לברר, מה מותר להאמין. אני מבין שזה לתועלת, אבל אין זה פוטר אותי מלדעת את כל ההלכות.

ובכן, **את ההלכות צריכים לדעת היטב**, ואחת מהנקודות העיקריות המבוארות שם היא שהצורה צריכה להיות כשל מי שבא באמת להרגיע את עצמו. לא כפי שמצוי הרבה שהמקשיב בא להוסיף שמן על

אבל מהר מאוד הגירסא הראשונה תחזור ותצוץ במלוא עוזה. הרי זה כאילו יש בביתו פיצוץ בצינור שמתחת לרצפה, ובמקום להחליף את הצינור, הוא מחליף את הרצפה. הוא שם מרצפות חדשות. כמה זמן זה יחזיק? אולי כמה שעות...

הדרך להצליח להכניס בלב דברי אמונה, היא לחזור אתו תחילה אל אותו מקרה, שיאמר מה שהרגיש אז ויעזרו לו להגדיר את מה שהרגיש וליישב את דעתו. כעת הוא עדיין מבולבל ומזועזע לגמרי, ויש לו הנחות ותפיסות מעוותות. ההלכה נפסקת כבית הלל מפני שחזרו על דברי בית שמאי ורק אז הציעו את שיטתם. כך בונים.

לשון הרע בשיחה עם מטפל

הנה **בספר חסידים** (סי' סד) כתב דברים מפורשים בזה הלשון: "לא תשא שמע שוא - אזהרה למקבל לשון הרע. אפס (כרם) אם יבוא איש אצלך צועק על חבירו מפני שהוא הוכיחו בפניך (ביישו ברבים), ולבו חרה לו ואומר כי זה שהוכיחו עושה כך וכך ואומר עליו דברים שלא כהוגן, ואתה יודע בזה כי אחר שיגיד לך, לא ילך להגיד אחרים, כי אינו חושש להודיע לרבים, **אך להוציא הדברים מלבו שהם כבדים עליו להגיד - מצוה לשמעו.** ומה שתוכל לתקן כנגד חבירו לחבבו, תעשה, ותתקן ותאמר לו: פלוני אוהב אותך..."

בדורות האחרונים, **ה'חפץ חיים'** זיע"א אשר כידוע ליבן את כל שיטות הראשונים עד האחרונה שבהן בענין לשון הרע, הביא **בבלי** "שבעה אופנים של תועלת שבעבורן הדבר מותר. ובהערה שם כתב: "ואפשר דהוא הדין אם כוונתו בסיפורו להפיג את דאגתו מלבו, **הוי כמכוון לתועלת על להבא**, ולפי זה מה שאמרו ז"ל (יומא עה, א)

נורא, זה היה מעשה רציחה. צריך בהירות מוחלטת. אסור להכחיש ולהפוך את הדברים, כי כך אי אפשר להשיג רפואה. חייבים לדבר על האמת. זוהי האמת. מה שפלוגי עשה לי היה עוולה נוראית, ואף שפלוגי נראה אדם חשוב ומכובד, היה אסור לו לעשותו. **רק אחרי שיש לו בהירות, הוא יכול להרחיב את התמונה ולנסות לדון את פלוגי לכף זכות.** וכן הוא יכול לקבל החלטה: עכשיו שיש לי כבר תמונה בהירה מאותו מקרה, אינני רוצה לחזור אליו יותר. אדרבא, כשמסיימים סיפור, אפשר לחתום אותו. כשאין מסיימים אותו, ממשיכים לחשוב עליו שוב ושוב.

נקודה נפלאה היא. אנשים חושבים שכאשר מעוותים את המקרה ומכחישים אותו, זה מועיל באופן נפלא, כי כך לא צריך להיכנס למקומות רגישים שהילד או הנער יתקשו להבין אותם. מגיעים אל הילד, מוכרים לו שקר ונגמר הסיפור. שקר לעולם לא יתיישבו על הלב, כי הילד יותר חכם מזה, וכל עוד זה לא מתיישב על הלב ואין מקום לצער לגור שם, זה תמיד יישאר חי ותמיד יחשוב על זה יומם ולילה.

חייבים ללכת עם האמת. יתכן שפלוגי עשה לך עוולה גדולה מאוד, ואין זה סותר את כך שהוא אביר. אפשר ורצוי לומר לילד: באמת?! זה מה שעשה לך?! זו רשעות גדולה, עוולה נוראית. **כשמסיימים עם זה וזה מתיישב על הלב,** אפשר לערוך מסיבת סיום, לכסות את המקרה בכיסוי, כי אינו חי יותר, **ואז אפשר לחזור, לראות את מעלותיו, להעריכו ולכבדו.** להיפך, אם נבלבל לו את המוח, זה לעולם לא יסתיים, ותמיד יהיה שקוע בזה.

כן, בוודאי, צריך לזה הרבה חכמה והרבה דיוק והרבה סייעתא דשמיא, לדעת

המדורה ולהגביר את האש. **הצורה הנכונה היא שהאיש והאשה, שניהם מבינים שהיא לא תוכל להמשיך הלאה אם לא תשמוך את צערה, וזה מה שהם מתיישבים לעשות.**

כוונתנו לומר בכל זה שלא באנו לפסוק כאן הלכה, והדבר פשוט. הבאנו את המקורות רק כדי להראות שמדובר בצורך נפשי, **וכיון שאנו מבינים שזה צורך הנפש, אנו יכולים להבין שזו הדרך להגיע אל האמונה.** רבינו המחבר אמר: אם פלוגי הזיק לך, אם פלוגי פגע בך, עליך לזכור שהוא לא היה אלא כמקל ביד ההשגחה העליונה, ועליך להשריש בך את האמונה הזאת על-ידי שתטיב לו. והנה **כעת אנו מבינים שהדרך להגיע לזה היא לא על-ידי דילוג על כל השאר עד שנאמר שיש סתירה ביניהם.** אדרבא, כשאתה רואה על אדם שנפשו פצועה **ודיבורי האמונה אינם מרפאים אותה, עליך לצעוד אתו לאט,** היינו לתת לו לחזור על מה שקרה לו ולעזור לו להסיר את ההנחות השגויות שרכש מאז, ואז אם תעשה זאת בדרך יהודית, הוא יוכל להתחיל לשמוע דברי אמונה אשר יביאו לו רפואת נפש אמיתית.

עיוות המציאות איננו פתרון

באמת כואב שהמומחים המטפלים לגמרי בדרך יהודית הם מתי מעט. וזוהי הצרה כאשר הולכים למטפלים שלא למדו חובת הלבבות, והרבה יותר חמור מכך, שהם חושבים שהסוף הוא שצריך להישאר מסוכסכים. הם לא יודעים את האמת. צורכה של הנפש אינו להמשיך להרגיש שפלוגי הוא רשע ומושחת. הסיבה שיש מומחים שטועים בכך, היא משום שתחילתה של הרפואה באמת דורשת בהירות, היינו להגיע להכרה ברורה - לא! זה לא היה בסדר מה שעשה לי, זה היה

הפוסקים דנים לגבי קבוצה טיפולית אשר כל אחד מספר את הסיפורים שלו, וכולם שומעים, מה לגבי לשון הרע כאשר בין היושבים יש מי שיודע במי הוא מדבר? יש הלכות לגבי זה. מה הדין אם די לו באחד שישמע ואין צורך בכל הקבוצה? ומה הדין אם הללו יאמינו לסיפורים שלו? יש לזה הלכות משום שהתורה היא זו שהמציאה את המציאות הזאת. היא לא מציאות שנוגדת את התורה.

ילדותו של רבי אלעזר בן דורדיא

נעבור לנקודה נוספת חשובה מאוד בענין זה. **במסכת ע"ז** (יז, א) מסופר על רבי אלעזר בן דורדיא שחטא כל ימיו, ובסוף הניח ראשו בין ברכיו וגעגוע בבכייה עד שיצאה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. הוא זכה להגיע לתשובה כה עמוקה, שהגיע לאן שצריך היה להגיע. ואיתא שם שבכה והבין שאין הדבר תלוי אלא בו. הוא ניסה לפנות תחילה לכל מיני דברים שיצילו אותו, וכיון שראה פעם אחר פעם שאין תוחלת בשום דבר, או אז אמר: אין הדבר תלוי בי.

ואיתא בשם **הארי"ז** ז"ל, שרבי אלעזר בן דורדיא היה גלגולו של יוחנן כהן גדול שהיה צדיק כל ימיו ובסוף נעשה צדוקי, ולכן הוצרך לחטוא כל ימיו ובסוף **לחזור בתשובה ממקום עמוק ביותר, כדי לתקן נקודה עמוקה שנפגש שצריכה היתה להתרפא ולחזור אל השורש.**

כעת נשאל: מדוע הלך רבי אלעזר בן דורדיא עד סוף העולם כדי לחטוא? מדוע עבר בשביל זה שבעה נהרות? האם זה היה בדרך נס ואף אחד לא הבין למה הוא עושה זאת? הלכו אתו לכל המומחים ואף אחד לא הצליח להבין למה כל בני גילו יושבים ומתעלים בתורה ורק הוא נמשך לדבר

בדיוק מה לומר ואין לומר, אבל **צריך שהוא יגיע אל האמת ואל הבהירות, ואז הנפש מקבלת, כי הנפש מקבלת דברים אמיתיים.**

צריך להבין שלא היה שום דור, שום קהילה, שום ציבור, שלא היו בהם בעיות גדולות מאוד בחמורות שבחמורות. היו בעיות, יש בעיות, תהיינה בעיות. בסופו של דבר **הרפואה היא לחזור אל המקרה מתחילתו ולנתחו, ורק אחרי שמסיימים, אז אפשר לקבל ולהבין שאת כל המקרה הזה הקב"ה סיבב.**

חייבים להתפלל בתוך הבוץ

אף לגבי מה שאמרו **הצדיקים** שצריך להיכנס לתוך הבוץ כדי לעזור ליהודי, **צריך האדם לזכור שזה עולה גם על עצמו.** אכן כן, אף אתה יהודי אתה. **לפעמים אתה צריך להיכנס לבוץ כדי לעזור לעצמך.** האדם אינו רוצה. "אל תחזיר אותי לשם", הוא מבקש. "אין לי כח לחשוב על מה שהיה שם". הוא **צריך להיכנס לתוך הבוץ כדי שיוכל להיעזר אח"כ ולהאמין שיש אלוקים בעולם.** אם לא ייכנס אל הבוץ, לא יוכל להאמין שיש אלוקים ולא יוכל להירפא. אמנם **צריך לדעת לעשות זאת כיהודי, וצריך לזה הרבה סיעתא דשמיא,** אבל זה דבר פשוט.

הרי זה מה שאמר **הרבי ר' זושא זיע"א:** עז פנים לגיהנום. **מי שהוא עז פנים בקדושה, יכול לרדת לגיהנום, לטפל במה שצריך ולצאת.** בושת פנים לגן עדן. מי שאין לו עזות וקדושה, אומרים לו: אל תלך למקומות כאלה, כי אתה בעצמך תיפגע ותיסחף ותתחיל להאמין. אכן בהלכות לשון הרע אנו רואים דבר נפלא, שאם פלוני יאמין, אסור לך לספר לו. אתה צריך לפנות למומחה שאינו מתפעל ואינו מאמין. הוא שומע ומבין, אך לא נסחף.

אך בסוף הבין דבר גדול, וזה מה שהוא מלמד אותנו, והוא דבר שאנו חייבים לקלוט אותו, כי הוא שיא הבטחון ואין מי שאינו מתמודד אתו. **הוא שאל שאלה פשוטה: ומי שלח אותם? הייתי ילד קטן, הייתי נער, מי שלח את פלוני ופלוני לפגוע בי כשהייתי חסר ישע? הקב"ה הוא זה ששלח אותם.**

אכן אילו היה עוצר כאן, היה נופל לחור יותר עמוק, כי היה מאשים מעתה את הקב"ה (ויש באמת אנשים שנופלים לחור זה ואינם יוצאים ממנו), אבל הוא המשיך הלאה ושאל עוד שאלה: אם הקב"ה שלח אותם, מפני מה הוא שלח אותם? ניקח כדוגמה תינוק שנשבה, את **רבי חיים דוד ברנרד 'דוקטור'** זיע"א שעבר על החמורות שבחמורות, ובסוף נעשה בעל רוח הקודש מגדולי תלמידיו של הרה"ק **רבי דוד מלעלוב** זיע"א. אכן הקב"ה מסבב בגלל העבר ובגלל חשבונות הידועים רק לו, שתחילת דרכו של האדם תיראה כך, וכיון שהאדם קולט שזו אינה התכלית, הוא מתחיל לחזור בתשובה.

אין תירוצ להמשיך לסבוב

אולם כאן יש שהאדם נופל בחור נוסף. הוא שואל: איך אני יכול להתחרט? אם אני מתחרט, הרי אני מגלה דעתי שאני אשם. ככה הוא מתחיל להסתבך. אם זה נגזר מן השמים, אינני אשם, ואם אינני אשם, על מה עלי להתחרט?

אך התשובה היא שחרטה אינה תלויה בשאלה אם האדם אשם או לא. **חרטה פירושה שנואבת לו לאדם המציאות הזו ואינו רוצה להמשיך לקבל חיות מדבר עבירה.** הוא רוצה להפסיק עם זה. **כואב לו הריחוק מהקב"ה.** מה החילוק מי אשם? אין שום חילוק. זה כואב לי מאוד. **אני רוצה**

עבירה. האם כך זה היה? מסתבר שלא. מסתבר שכבר המומחה הראשון הבין מיד שהוא מגיע מבית מפורק וסוחב אתו טראומות קשות מאמו שהשפילה אותו קשות, ואף היא התנהגה כך בגלל אמה שהתנהגה אליה כך בילדותה. הדבר ברור היה לכל שזה הסיפור. ברור שזה מה שהיה. מה החילוק מה בדיוק היה הציור, האם זה היה כפי התיאור הנ"ל או שזה היה חבר רע? **לכל דבר שקורה יש סדר טבעי של דברים המשתלשלים לכדי סיפור שלם.** אכן הדברים התגלגלו כך. ולמה הם התגלגלו כך? **כי היה לזה חשבון, כי הוא היה נשמה שצריכה היתה לעבור מהלך כזה.**

כך הוא בכל דבר בעולם. אם דבר מה צריך לקרות, זה קורה באופן של צירופי מקרים. **נקודת הדבר היא שאחרי שהאדם מבין איך זה קרה, אין הוא עושה את הטעות הטפשית** לומר: אם יש לי את מי להאשים, נמצא שאינו אשמתי, ואם אינו אשמתי, אינני צריך לעשות כלום בשביל זה, כי אני יש לי אל מי להושיט אצבע מאשימה, ואם כן אני יכול להמשיך להיות מסובך ולחטוא.

כולם שלוחי דרחמנא הם

לפיכך נקרא רבי אלעזר בן דורדיא 'רבי' בפי חז"ל כי זה מה שהוא מלמד אותנו. הנה מה הוא חשב כשפנה לשמים וארץ? מה הוא חשב כשפנה לכוכבים ומזלות? הוא ראה שהסיבה היתה משום שנולד במזל פלוני, הוא ראה שהסיבה היתה משום שחבירו או אביו או אמו או מלמדו פגע בו, או משום שכולם פגעו בו, וחשב להפנות אליהם אצבע מאשימה, ומתוך כך להמשיך בדרכו הנושנה ולבכות, לא בכי של חרטה, אלא בכי של ההאשמה. אני יודע מי אשם, אני יודע מי הרס לי את החיים באופן שאינו ניתן לתיקון.

דבר. האדם חוזר אל העבר, ולא משנה אם היתה לו דעת או לא היתה לו, **הוא מבין עכשיו את מה שהיה אתו בהבנה חדשה.**

הגבולות נאים לבנים ונאים להורים

כל זה בא לענות על השאלה הראשונה שנשאלה, ולגבי השאלה השניה, במי שמתמודד עם הוריו ומייעצים לו להתרחק מהם, ולהפסיק להטיב להם, כי כל פעם שהוא מתחיל להטיב להם, הוא נופל שוב בבירא עמיקתא, כי שוב הם מבקשים ממנו טובות שלא יתכן במציאות לעשות אותן, ואינם גורסים אותו, אלא דורכים עליו ודורסים אותו. איך יתכן? רבינו המחבר הרי אמר שהוא צריך להטיב למי שפוגע בו ומזיק!

אכן שורש התשובה הוא אותו שורש. לפני שמבינים מה קורה, אי אפשר להשיג רפואת הנפש מהתורה. הקב"ה עזר בימינו בתחום הזה כפי שעזר למצוא רפואות כימיות חדשות. **אם אין האדם מבין מה קורה אתו, אף להטיב אינו יכול.** כל אותם בני אדם שתורת הרפואה אומרת עליהם שהם צריכים להתרחק קצת (וכבר הבאנו כמה פעמים מדברי הגמרא בקידושין לא, ב ונפסק ברמב"ם, באותו אמורא שאמו דרשה ממנו דברים שלא יכול היה למלא, ונמלט לארץ ישראל), אם הם חושבים שהם יכולים להישאר בקרבת הוריהם בלי להציב שום גבולות ויצליחו להתרפא, בסופו של דבר הם מגלים שזה לא הצליח, ואז הם נכשלים פי כמה וכמה בכיבוד אב ואם, כי מרוב שאין להם גבולות, הם מתרגזים כפעם בפעם וצועקים ועוברים על איסורי תורה. וכבר דשו בזה הפוסקים.

אדרבא, אחרי שהאדם מבין שכך הקב"ה סיבב, הוא יכול לדון את הוריו לכף זכות. כך הורה הגרי"מ שכתר שליט"א שהמטפל יאמר לבן: **הבה נדון שנינו ביחד את הורייך**

להתנתק ממציאות זו ולהתחיל לקבל חיות מהקב"ה. כואב לי שזה קרה, ואין חילוק אם אני אשם או לא. **כאב אינו קשור לרגשי אשמה. כאב פירושו שהמציאות מכאיבה.** ראיתם פעם ילד נופל ומתחיל לבכות? כואב לו מאוד. לא מפני שהוא אשם בכך. כואב לו כי כואב לו.

כשהאדם קולט זאת, הוא מבין שלא כדאי לו להשתמש באלו שנבחרו מן השמים לפגוע בו כסיבה שלא להשתנות. **אין הדבר תלוי אלא בי' פירושו: כעת אני מבין שהסיבה שזה קרה היתה כדי שברגע שאתפוס את זה, אהפוך את זה.** אני מבין שכל מה שקרה צריך היה לקרות, אבל לא מפני כך אני צריך עכשיו להסתובב אליהם ולומר: אם אתם עשיתם זאת, הלא זו אשמתכם, ואם כן מה יש לי לתקן? אלא **אני מבין שכיון שרצה הקב"ה שאתקן דבר כזה, זימן לי את כל הפרשה המחוברת הזאת,** ומה אני הולך עכשיו לעשות? **אני הולך להתקדם לאט כדי להשיג רפואה לנפשי.**

אני לא הולך לומר עכשיו: זה מעשה אלוקיני ונגמר הסיפור. אלא **עכשיו שאני מבין שהקב"ה סיבב את כל ההשתלשלות, אני הולך לחזור לאחור,** להרגיש מה שהרגשתי, להבין איזה הנחות הנחתי, לבכות ולהתאבל על צערי. **את כל זה אני הולך לעשות, משום שאין הדבר תלוי אלא בי,** ואם אני לא אעשה את זה, אף אחד לא יעשה את זה. **הקב"ה עשה לי את זה כדי שאתקן את זה, ולתקן פירושו ללכת לאט, להרגיש תחילה מה שקרה ולהבין שזה מה שהקב"ה רצה, שאראה את זה ושאתענה ושאיבן א"כ איך הייתי צריך ללמוד את זה, וכך מתקנים, וכך זוכים לתשובה מאהבה.**

זהו מהלך החיים שלנו. כל שנה מחדש, ביום הכיפורים, חוזרים בתשובה. זה אותו

גבולות, אין לאדם מקום להטיב, כי אם אין לו את הדעה העצמית, והוא מרגיש שאין גורסים אותו, והוא כל-כך נדרס - אין לו בכלל מה לתת. **כשהוא עומד קצת מרחוק, או אז הוא יכול להטיב.** ובכן, אם הגבולות לא התייצבו באופן ממילא, יש שהאדם זקוק לאחרים שיעזרו לו בהצבת הגבולות, וכשיציב את הגבולות, יוכל להטיב ולעזור, לכבד ולהוקיר.

כאמור, הדברים עדינים ורגישים וצריכים בשבילם ירא שמים אמיתי שמבין היטב בתורת הנפש, אך לא אלמן ישראל, ויש היום אנשים כאלה, וצריך להתפלל למצוא אותם. ונדגיש שוב, אפשר לצאת לדרך זו רק אחרי שמבינים **שתורת ה' היא שורש בריאות הנפש**, וכל עוד האדם לא הגיע לבריאות הנפש, הוא צריך לחפש, **וכל זמן שהוא מחפש, הוא מחפש תורה, הוא מחפש לשמוע מה הקב"ה אומר, ואם הוא רואה על דבר אחד שאינו על פי תורה, הוא משליכו לאחוריו...** תן לחכם ויחכם עוד...

לכף זכות. הוי אומר: לא שנכחיש את המציאות, **לא שנתעלם ממנה.** להיפך, נלמד אותה, נרד לתוך הבורץ, ננסה להבין מאיזו מחלת נפש אביך סובל, ויתכן שלא יהיה כדאי לקרוא לזה בשם מחלה, כי זה עלול להביא לידי זלזול, **אבל ננסה להבין את ההגדרה ואת צורת פעלה של נפש פלונית,** ומדוע אתה מגיב כפי שאתה מגיב, ומדוע התגובה שגויה.

המרחק מכשיר את הנפש

אכן **כשהאדם מבין זאת ומקבל הדרכה נכונה מירא שמים אמיתי** כיצד להניח את הגבולות, והדבר מתיישב על לבו, **הוא יכול אח"כ לכבד, להעריך ואף להטיב.** אכן כן, הוא יכול אז לקיים כל מה שכתוב בחובת הלבבות, מילה במילה.

נביא לזה משל רחוק, בזהירות: כשהכל מלא אורו יתברך, אי אפשר לעבוד את ה'. צריך שיהיה חלל, ואז יש מקום לנבראים להתקרב ולהתרחק. להבדיל, **כשאין**

יום רביעי פרשת בלק י"ג תמוז תשפ"ה

אין מה להתרגש מהמצב בהווה

להווה, כי הנה הנברא משיג את הנהגת הבורא (לא את הבורא עצמו) על-ידי ידיעות הבאות מבחוץ. הוא משתמש בחושים, בתמונות, בדברים שהוא יודע וזוכר, כדי שיסבירו לו דברים. אמנם הדברים הללו יכולים לעורר את הנשמה הפנימית אשר היא אלוקות ויודעת מעצמה שיש אלוקים, אבל הדרך שאנו משיגים דברים היא על-ידי דברים מבחוץ.

אתה שואל אדם מבוגר בעל נסיון על ענין רפואי, והוא משיב: כן, בוודאי, זה נקרא כך וכך, וזה וזה יכולים להועיל לכך. אתה שואל אותו: איך אתה יודע? והוא משיב: גיסי פעם התמודד עם זה וחקרתי את הנושא. הא לך שהידיעות באות מידיעות חיצוניות. ילד אינו יודע בדרך כלל על השאלה מנין הוא יודע. הוא אומר: אני יודע מעצמי. אדם מבוגר, מצליח להעלות בזכרונו - מה היה? פעם היה לי מקרה כזה... אה, אני נזכר... נראה לי שפלוגי יודע יותר טוב ממני... כך האדם יודע לייחס את ידיעותיו למקורות... את הסיפור הזה שמעתי ממלמד פלוני לראשונה, ואת הסיפור הזה שמעתי מפלוני... בכל עניני הידיעה האדם משתמש בחושי כדי לקבל בהם ידיעה והבנה.

דרגת ההשגה של ההווה

מבאר ה'משך חכמה': לאדם יש שלוש דרגות של השגה, דרגה של הווה, דרגה של עבר ודרגה של עתיד. כעת נראה איזו דרגה היא הגבוהה ביותר אשר בה יש לו לאדם החיבור החזק ביותר אל הידיעה, ואיזוהי

ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' ימלוך

בברכותיו של בלעם: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' א-להיו עמו ותרועת מלך בו". פסוק מלהיב ביותר. הקב"ה אינו רואה רע אצל ישראל, כי היהודי טוב במהותו, ותמיד דבוק בה'. 'ותרועת מלך בו' - תרועה מלשון חיבה ורעות. כך פירש רש"י. והביא כך גם מהתרגום: ושכינת מלכוהן ביניהון.

והנה במשך חכמה כאן אנו מוצאים מאמר נפלא שהוא בעצם משמש כמאמר הדרכה איך לחזק את הקשר עם הקב"ה. את הפסוק הרי אומרים במוסף דראש השנה, ואיתא במסכת ר"ה (לב, א) ששלושת פסוקי התורה של מלכיות הם: 'ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו' (במדבר כג, כא), 'ויהי בישורון מלך' (דברים לג, ה), 'ה' ימלוך לעולם ועד' (שמות טו, יח). והביא הר"ן בשם גאון שהש"ס לא נקט לפי סדר המקראות, ולא בדיוק הוא.

כתב ה'משך חכמה': "ובאמת נראה דהגמרא בדוקא נקיט, דתפסו הסדר של ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' ימלוך לעולם ועד' (אינו פסוק, אלא צירוף של שלושה פסוקים שנקבע כנוסח בסדר התפילה), שההווה קודם, ואחר כך העבר, ואחר כך העתיד. לכן 'ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו' - שהוא ההווה הקודם, ואחרי זה 'ויהי בישורון מלך' - שהוא העבר, ואחרי זה 'ה' ימלוך' - בעתיד".

הידיעות באות באמצעות החושים

והטעם שאומרים לפי סדר זה, אף-על-גב שלפי סדר הזמן, העבר קודם

הסדר הנכון? האדם אומר כך: איך אני יודע שיש אלוקים בעולם, כי אני רואה וממשש זה עתה - 'ותרועת מלך ב'. ההרגשים שיש לו בעת התפילה בראש השנה, הם הווה. **הוא מרגיש בחושיו שיש אלוקים בעולם.** זהו הדבר הראשון שהוא צריך לומר. מה, וכי יעלה על דעתך שממרחק יביא לחמו ויאמר: אבי סיפר לי? אז זה יאמר אח"כ. האדם הרי צריך להכריז שיש אלוקים בעולם מתוך ההכרה הבהירה ביותר, ובכן, ההכרה הבהירה ביותר היא מה שהוא מרגיש עכשיו.

מי שנעשה לו נס, באותו רגע שנעשה לו הנס, הבהירות מאוד חזקה אצלו. איך היא נראית אצלו למחרת? למחרת הוא מספר את הסיפור ברוגע אגב לגימת משקה חם. אין הוא מזועזע עכשיו. למה? כי עכשיו הוא כבר צריך לשלוף את הסיפור מזכרונו.

אכן בעלי מספרים איכותיים מזקני החסידים, יכולים להביא כמה שיותר מהעבר אל ההווה. הוא מוסיף את כל הפרטים הדקים, הוא מוסיף את הרגשות, כך שהשומעים מרגישים שהם ממש נמצאים שם. אף המלמדים... אינך יכול להשתמש בילדים עם הזכרון בלבד, כי אין זה מספיק חזק אצלם. אתה צריך לתת להם לחוות את הסיפור, עד שתראה שהם בוכים עם היהודי היושב בבית הכלא. כח הדמיון באמת חזק מאוד אצלם. לכן אתה צריך לצייר את הסיפור. כשאתה מלמד לילדים ואתה משתמש רק עם העבר להסביר להם את הדברים, זה מאוד קשה להם. מה יש להם לילדים? יש להם רק את השבוע האחרון. האדם המבוגר, יש לו כל-כך הרבה דברים שהוא יכול לקשר אליהם דברים... כשמלמדים אותו דבר מה, הוא מבין את הענין מהר מאוד, כי יש לו כל-כך הרבה דברים לדמות אליהם. **כל יהודי בעל נסיון,**

השניה ואיזו השלישית. הנה כשמתבוננים רואים **שהדרגה הגבוהה ביותר היא דרגת ההווה,** כי בשביל להבין את ההווה, הוא משתמש עכשיו בחושיו. הוא שומע וכך הוא מבין את הקורה סביבו, הוא רואה... ראייה היא הרי דרגה יותר גבוהה משמיעה, כמו שאמרו **חז"ל** ('ה כה, ב): 'לא תהא שמיעה גדולה מראייה', וכמו שאומרים: תמונה אחת שווה אלף מילים. הוא ממשש. מישוש הוא גם חוש. מי שניטלו ממנו חוש הראיה והשמיעה, יכול להבין דברים על-ידי חוש המישוש, כפי שהיה עם הילדה 'הלן קלר' (Helen Keller) שמורתה לימדה אותה הכל על-ידי חוש המישוש עד שהשכילה. אכן כן, מישוש הוא דרך נפלאה של השגה. אתה ממשש בדבר ואתה מרגיש אם הוא קר או חם, סמיך או נזולי, וכן הלאה.

הדרגה השניה היא העבר, כי הידיעות שיש לך מן העבר, הן ממה שראית או שמעת בעבר, ועכשיו אתה צריך להוסיף להן את כח הזכרון. הידיעות כבר נחלשו. הן לא כפי שהיו אצלך בשעת מעשה, אבל היות שבעבר היה לך כח החושים, אתה יכול עכשיו להעלותן בזכרונוך.

הדרגה השלישית היא העתיד, כי בשביל העתיד אתה צריך להשתמש בכח המדמה. עליך לדמות מילתא למילתא. אתה מסתכל איך הדברים התנהלו עד כה, ועל פי זה אתה מתאר לך מה יהיה ההמשך. **אלה הן שלוש דרגות ההשגה שיש לו לאדם: חוש, זכרון ומדמה.** זהו הסדר.

ויידע כל פעול כי אתה פעלתו

מבאר ה'משך חכמה' הפלא ופלא: כשהאדם רוצה להכריז שיש אלוקים... הוא עומד בראש השנה ואומר פסוקים של מלכיות - יש אלוקים בעולם... האם אין זה

מה זה אומר? זה אומר שהסיפורים האלה, הם סיפורים חיים. למה הוא מספר דווקא את הסיפור הזה? מדוע אינו מספר סיפור שהיה אתו לפני עשור? התשובה היא כי סיפור זה נמצא אצלו עדיין חי ומעורר את הרגשיו... במלוא ההתרגשות הוא מספר: עכשיו ישב פה אחד, ממש עכשיו, שמע מעשה שהיה...

כך צריך האדם להרגיש את הכפרה ביום הכיפורים באופן זה. מבקשים כל יום סלח לנו אבינו וכו' וחותרים ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח. חנון המרבה לסלוח. פירוש: **זה עתה.** כך כתב בעל התניא. אלמלא כן, אי אפשר לברך בשם ומלכות, כי זו ברכה לבטלה. אתה מדבר על ההווה. אתה אומר כך: כאמור אנכי מוחה פשעך. עכשיו הוא עושה את זה. הוא עשה זאת כבר בעבר, כבר ביקשתי ממנו בעבר ומחל לי, ויעשה זאת גם בעתיד.

ואל יחסר לנו מזון

הנה בטרם אנו ממשיכים הלאה, אנו כבר יכולים לראות מהי ההבנה שאנו יכולים לקחת אתנו, והיא שבעצם **מאחר שהאדם צועד בסדר הזה, הרי זה נותן בו חיות להמשך.** נסביר: בהודאה זה גם יהיה כך. כשהאדם הולך לברך ברכת המזון, הרי הוא צריך להודות, ומה הרעיון של הודאה כשאוכלים? - שיש לי את החושים, יש לי את זה כאן. אם יש לי את זה כאן, אני צריך להיות טיפש שלא לעשות מזה עסק, למה? כי אני הולך עם הסדר. ואם כן, אני מודה לך רבוננו של עולם. ברוך השם, יש לי מה שאני צריך. אכלתי ושבעתי. עכשיו כשאתה אומר כך, נצל את ההזדמנות, והיזכר - נו, איך היה? האם זו הפעם הראשונה שאכלת ארוחת בוקר? - לא! זה כבר היה גם בעבר. אתה זוכר שפעם אכלת ארוחת בוקר? - אה, תמיד לא חסר לנו. עכשיו אתה יכול

יש לו כל-כך הרבה דברים לדמות אליהם, משום שהוא נפגש עם כל-כך הרבה דברים.

דיברתי פעם עם איזה מומחה גדול בתחום מסוים. אמר לי כך: בדרך כלל אינני מלמד חכמה זו רק למי שכבר הגיע לגיל זה וזה, כי מתחת לגיל זה, חבל על ההשקעה. זו חכמה שצריך להבינה היטב. חוץ אם מגיע אלי מי שהיה לו אח או אחות לא בריא, כי אז אני מקבל אותו אף שהוא בגיל שבע עשרה, כי הוא יודע במה מדובר וקולט את הדברים.

הווה תחילה ביום הכיפורים

אומר ה'משך חכמה' שזהו הסדר שהעמיד הש"ס באמירת פסוקי המלכיות ברה"ה - ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד. ומוסיף שכך הוא הסדר גם בברכת התפילה של יום הכיפורים: "כאמור (ישעיה מ, כה) אנכי אנכי הוא מוחה פשעך למענך" - זה בהווה, ונאמר (שם מד, כב) מחיתי כעב פשעך - זה בעבר, ונאמר (אחרי טז, ל) כי ביום הזה יכפר וכו' - זה בעתיד."

הנה מדברי ה'משך חכמה' שמענו **שהאדם צריך להרגיש את האמונה בכפרה,** כי כך הוא אומר: כפי שבפסוקי המלכיות, אם אתה אומר אותם ואינך מרגיש ואינך חווה, לא הוספת בגילוי מלכותו בעולם (וידע כל פעול כי אתה פעלתו), ולכן אתה צריך להתחיל בהווה - ה' מְלֶךְ...

כשאחד מבקש מהשני: ספר לי סיפורים, ספר לי סיפורים מעבודתך, ספר לי סיפורים של השגחה פרטית שאתה יָדָ להם, ספר לי עובדות על אביך ז"ל - בדרך כלל, אפשר לראות אותו מהרהר כמה רגעים, ואז מתפשט עליו נהרה והוא קורא כמנצח: אתה יודע מה, אספר לך סיפור שהיה אתי השבוע.

זוהי העבודה. האדם אומר: אני מכיר את כל התורות, אבל אני אומר לך שזה לא משפיע על לבי. לבי דופק. מה אני יכול לעשות? **זוהי העבודה. להכניס את ההרגשים אל העתיד** בס"ד. **הלא יש לך את זה, אם כן, תדמה מילתא למילתא.**

אצל הקב"ה העבר תחילה

אומר ה'משך חכמה': כל זה כאשר היהודי מסתכל על זה לפי מה שהוא משיג. הוא נמצא בחושך של העוה"ז ומנסה להבין, ואצלו ההשגה החזקה ביותר היא של ההווה כי היא הכרה מתוך החושים בלבד. אבל אצל הקב"ה אינו כן, שהרי כך כתוב **ברמב"ם** (הל' יסודי התורה פ"ד ה"י) שהידיעה והקב"ה חד הוא. כשהקב"ה מדבר על האמת, כשהקב"ה אומר פסוק שמגלה את האמת, הוא אינו צריך להודיע זאת באמצעות החושים. ברור שלא. אלא הכל אמת לאמיתה. אינו זקוק לחושים שיביאו לו הידיעה. ובכן, אם אינו זקוק לחושים שיביאו לו את הידיעה, אם כן, מה הוא סדר הדרגות אם אין צריך להגיע לחושים? הנה ההווה הוא הדרגה הנמוכה ביותר, כי בנוגע לאמת, הכל אותו דבר. הקב"ה יודע את העתיד ויודע את ההווה ויודע את העבר. החולשה של ההווה היא שהוא קיים רגע אחד בלבד. מה אני צריך לדבר עליו בכלל? אולי אזכיר אותו ג"כ, אבל העבר והעתיד הן נצחיות, כי אין גבול לראשיתו ואין אחרית לאחריתו. העבר והעתיד מדברים על הכל, ואז יש כעין כוסית לחיים - ההווה שהוא חולף בין רגע.

לכן כשהקב"ה מדבר על עצמו, כתוב כך (ישעיהו מד, ו): "כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות, אני ראשון - זה העבר, אני אחרון - זה העתיד, ומבלעדי אין אלוקים - זה ההווה". ובאותו ספר (מח יב), כשהקב"ה מדבר על השגתם של ישראל,

לומר עם חיות ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד. כי איך יש לו לאדם דאגות מהעתיד? הדאגות מהעתיד הן על דרך זו. אין לי שום מהלך איך זה ימשיך לעבוד. פשיטת רגל. אני הולך לתלות מודעה שהמשפחה נסגרת ומוכרים את הכל במחירי מבצע. המצב היה דוקא די יציב, אבל מאז הקורונה זה הסתבך, ולכן גובים חצי מחיר. יש לו דאגה בענין העתיד, כי אין לו במה להיאחז. אין לי במה. איך זה יעבוד? עם הכסף לא מסתדר, עם המציאות זה לא מסתדר... דבר זה הוא סתירה עם מצב זה בחיי, אשר זהו סתירה עם הדבר האחר... ילד זה עם ילד פלוני אינם מתאימים... אז הפחד והדאגה נכנסים, משתלטים על האדם ומזעזעים אותו.

ובכן, **יש לו דבר אחד שיכול לעזור לו** - **כח המדמה.** הוא יכול להבין לפי הכתוב בתורה מה לכאורה צריך להיות, אבל זה קצת רחוק. **הוא צריך שתהיה לו יכולת להיאחז באופן שזה יפעיל אותו לגמרי.** אמר הקב"ה: יש לי עצה נפלאה בשבילך. **הדברים האחרים האלה, יכניסו אותך למצב שתאחז אותם.** ובכן, כשאתה אומר ה' מֶלֶךְ, זה גורם לך שתוכל להסתכל לאחור ולומר: **לא רק עכשיו אלא ה' מֶלֶךְ, וזה מה שעוזר לך להבין - הרי אני מרגיש את כי ה' מלך, אם כן ה' בוודאי ימלוך לעולם ועד.**

בעל בטחון מדמה מילתא למילתא

נוכל לומר כך: העבודה היא כזו: **קח את ההרגש שיש לך לה' מֶלֶךְ, כי במציאות יש לך חושים, ותכניס בו ה' מֶלֶךְ, אשר יותר קל להכניסו,** כי זה לא לדלג שתי מדרגות. אתה רק צריך להוסיף **כח הזכרון.** וכשיש לך את שניהם, **יהיה לך כח להכניס את ההרגש הזה בה' ימלוך. זהו בעל בטחון,** כי טוב לו, הוא מרגיש מצוין. חושיו יכולים להירגע.

איזה מאמר חז"ל. היצר הרע הרי מכיר את כל אחד מה מדבר אליו. יש לו לאדם בעיה עם העתיד. אין לו את הכלים איך לתפוס אותו באותו חוזק. אבל אצל הקב"ה העתיד והעבר וההווה אותו דבר ממש. אם כן, **עליך להבין את חולשתך. חולשתך היא משום שאתה חלש, לא משום שבמצאות דבר פלוני שרוי עכשיו יותר בסכנה.**

האדם עושה חשבון, והדבר די מצוי. האדם אומר כך: אני ברוך ה' עזרתי לילדי, חיתנתי אותם, היו לי את האמצעים לעזור להם, אבל איך הם יחתנו את ילדיהם? הם אינם יכולים לחתן את ילדיהם, כי הרי אני הוא זה שעוזר להם...

סיפרנו בעבר שאחד הגיע אל ה'בית ישראל' **מגור** זיע"א בטענה כזו, וכששמע הרבי מגור שהוא צופה למרחוק לעוד חמישים שנה, הסתכל עליו כעל מי שיצא מדעתו: אתה חי עכשיו ועושה חשבון שעד חמישים שנה העסק יוכל לפעול, ויש לך בעיה אחת עם הקב"ה, כי לפי חשבונך בעוד חמישים שנה, העסק יפשוט רגל.

אין חילוק בין הווה ועתיד

כך איתא בשם הרה"ק **רבי אהרן מבעלזא** זיע"א על מה דאיתא בגמרא סוף מסכת סוטה שמי שיש לו פת בסלו ודואג דאגת מחר הוא מקטני אמנה, שהסיבה היא משום שהוא דואג רק דאגת מחר. הוא כאילו אומר: היום מסודר, מחר לא... טוב, אני מבין מה שאתה אומר... אני סתם רוצה לדעת, מדוע אתה חושב שהיום מסודר?

ובכן, **לפי האמת היום ומחר זה אותו דבר**, אך אתה תופס את הדבר לפי חולשתך. רואים הרבה פעמים שילדים מדברים באופן זה. הילד הצליח לאגור מכל המבצעים שעשו לו דולר אחד וחמישים

הוא אומר: "שמע אלי יעקב וישראל מקראי" - שישמענו וישגנו, "אני הוא" - זה ההווה, "אני ראשון ואני אחרון".

ה'משך חכמה' ממשיך שיש עוד שלישייה: הקב"ה, ישראל ומלאכים. המלאכים הם גם נבראים, אך החילוק ביניהם לבני אדם הוא, שהם אחרי שנודע להם איזה דבר, זה נשאר אצלם כאילו בהווה, ואינם זקוקים לכח הזכרון. ולכן אצלם הסדר הוא כפי סדר הזמן הרגיל, עבר הווה ועתיד, כי העבר וההווה הם אצלם באותה דרגה של הבנה, והעבר חזק יותר כי יש לו משך זמן, בשונה מן ההווה שהוא כהרף עין. והעתיד עדיין לא הגיע. ואף לזה מביא ה'משך חכמה' ראיות מן הפסוקים.

אין מקום לדאגה מן העתיד

אלו דבריו של ה'משך חכמה' בביאור הפסוקים באופן רחב ונפלא. והעיקר הנוגע לדין הוא חלק העבודה. אם אתה רואה שכך הוא הסדר, נמצא שכל פעם **שאתה רוצה לחזק את הבנתך וחיבורך לאיזה דבר, הדרך היא שתיקח מקום שבו החושים שלך כבר השיגו האמת, תבנה אתם כוחות כדי לעורר ולראות שתמיד היה כך בעצם, ואז תוכל להיות רגוע בלבך בידיעה שכלפי הקב"ה העתיד הוא אותו דבר.**

נסביר יותר: אם אצל הקב"ה אין שום חילוק בין עתיד עבר והווה, נמצא שאינך צריך לחשוש כלל שבעתיד דברים ישתנו **לרעה**. תחשוב על כך. מה הפשט שכשיש לו לאדם דאגה, אף אחרי שהוא כבר קיווה וכבר האמין, עדיין הוא זקוק לרחמי שמים מרובים? כי האדם אומר בלבבו: אני מאמין שהקב"ה יעשה טוב, אבל אני רוצה כבר לממש את זה, אני רוצה כבר לראות את זה. למה? כי הוא נזכר באיזה סיפור קשה, צף לו איזה פחד, היצר הרע משחיל לו

על מה להתפלל, הוא רוצה שתעורר הכרה והשגה בדבר זה, שתאמין ותזכור שזה תלוי בו.

ההווה משחד את האדם

נרחיב עוד: עבר הווה ועתיד, הוא אופן אחד לראות כמה אנו מצומצמים, אשר בגלל זה יש לנו קושי עם העתיד הרבה יותר מן ההווה, כאשר בהווה אנו מאמינים יותר מדי, ובעתיד פחות מדי. על העבר אנו אומרים: מה שהיה היה; בהווה אנו בטוחים שהוא מסודר, ולגבי העתיד יש לנו פחד גדול.

אבל לא זוהי הדרך היחידה שמגדירה באיזה דברים אנו נתפסים חזק יותר ובאיזה דברים לא כל-כך, כי כשהאדם רואה את ההווה שהוא מעורבב, או שהוא רואה שחורב חדה מונחת על צווארו, **אז אינו מאמין בהווה**, אלא אז הוא בהול. יש לו שני דברים שהם הווה. דבר אחד שהוא הווה אשר עובד ומסודר בצורה נפלאה, והדבר השני שהוא הווה שאינו מסודר. ושוב, **הוא נעשה משוחד באיזה דבר להאמין ובאיזה דבר לדאוג, מחושים ומציאויות וציורים אשר אינם משקפים באמת איזה דבר יעלה יפה ואיזה לא.**

מדוע תמיד אומרים אנשים - "דווקא בני זה שהיה המוצלח שלי, אתו התמודדתי אח"כ יותר מכולם"? הרי מעשים שבכל יום הוא. וכן בשאר תחומים, כמו: במקום שהייתי בטוח שארוויח - לא הרווחתי... יש שאנו מסתכלים על זה **שזה דווקא כי הקב"ה רוצה שנבטח בו**. זה גם נכון, כי **ברגע שהוא בוטח בעצמו, הוא מפסיד את הסייעתא דשמיא**. אף זה אמת, אבל אחד מההסברים האחרים לזה הוא שאף פעם זה לא היה נכון, אך אתה הבנת שלדבר פלוני צריך הרבה סייעתא דשמיא, ולדבר פלוני

סנט (אגורות), ועושה חשבון שלם שהוא יכול לקנות עם זה דירה בת שלושה חדרים. הוא רק רוצה לדעת איך יקנה דירה בת ארבעה חדרים. אתה רואה את היחס שלו לדברים, ומבין שהדבר היחיד שאפשר לעשות אתו, הוא לנגן אתו ניגון בתגובה לדמיונותיו, או שאפשר להסיט אותו לנושא אחר או סתם לחייך. אין לי מה לענות לך. אם זוהי השגתך, אין לי מה לענות לך. למה? כי אתה מסתכל מתוך משקפיים כאלה מצומצמים. הדבר היחיד שאני יכול לומר לך הוא: האם אתה קולט שאתה מסביר את הדבר בצמצום שבתוך צמצום שבתוך צמצום? זה מה שמגדיר אצלך מה שברור ומה שאינו ברור, מה שבטוח ומה שאינו בטוח.

זוהי אחת מהסיבות לתפילתו של הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א: רבונו של עולם אני איני יודע מה שחסר לי ומה שטוב לי. אני איני יודע, אבל אתה הרי יודע, ואם כן אני מבקש ממך עזור לי. בשורש, הביאור פשוט, כי האדם קובע מה מסודר ומה זקוק לעזרה ולמריחת שומן על הגלגלים לפי מכונה שבורה, לפי כלי שאינו עומד כלל לתפוס את הדברים כמו שהם, וזוהי הסיבה שאינו מתפלל על ההווה... ההווה? ברוך השם, הוא מסודר. אני רואה במו עיני שהוא מסודר. אך העתיד? **העתיד הוא בעיה גדולה**. ולמען האמת, אינו בעיה גדולה. **הוא לא שונה מאומה מן ההווה. אבל אתה צריך להכיר בכך.**

ובזה צריך לציין: מעתה ישאל האדם: מי שיש לו חולה בתוך ביתו או כל צרה אחרת, למה הוא צריך להתפלל על ענין מסויים זה? לכאורה די לו שיתפלל שים שלום טובה וברכה... אם הוא יושב ליד בן משפחה ששוכב על ערש דווי, למה לא יתפלל אז שיהיה שלום בית אצל אחד בארגנטינה? אך התשובה פשוטה, כי **אם הקב"ה מודיע לך**

מגיעה כל החיות. מי שעושה כך - מצליח; מי שמתנתק חיי החיים - אינו מצליח. זהו הסדר. מגיע אחד ואומר: לא יודע, אני מכיר את פלוני, אני יודע כמה אמונה וכמה רצינות יש לו, ולמעשה, אתה צריך לראות כמה כסף יש לו ואיזה שידוכים נפלאים הוא עושה...

מה אתה עושה כאן? אתה מעמיד את ההווה מול האמת. אין זה משכנע אותי. אני צוחק ממך. אין לי נסיון באמונה, או קושיא... רשע וטוב לו... יש לי קושיא... צדיק ורע לו... אני מבין מה אתה אומר. אתה רוצה להביא לי ראייה מהוה? **ההווה הוא הדבר הקטן ביותר. הוא רגש חולף.**

זה מזכיר גם את הדוגמא שאנו מזכירים הרבה. האברך שעשה את השידוך הראשון שלו. הוא מרגיש - אה, אני הולך לעשות עכשיו שלושה שידוכים בשבוע. הוא מרוגש מההווה, ואומר לעצמו: הנה אני יכול... הבה נדבר אתך מאוחר יותר. יש אמנם אנשים שמצליחים. אבל **המציאות של הרגע הזה, היא הראיה הקטנה ביותר לגבי איך הדבר ייראה.**

ובכן, גם מצבך הוא כך. האדם מתפעל לגמרי, לשני הכיוונים. כשדברים אינם מסתדרים כפי שהוא רוצה - הוא צועק ובוועט. לאו דווקא ששומעים את צעקתו למרחקים, אבל בלבו הוא צועק. הוא משוחד לגמרי, בין אם זה הצלחה, בין אם זה כשלון. **למה? בגלל ההווה? מה זה ההווה? כלפי הקב"ה ההווה הוא הדבר הקטן ביותר.**

דיבר הכתוב בלשון הווה

אך מה? מתי ההווה הוא מציאה? מתי הוא דבר להיאחז בו? **כשמדובר בדבר שהתורה אומרת שהוא כך.** בתורה כתוב

מספיק קצת סייעתא דשמיא. למה חשבת כך? **התשובה היא שהשתמשת בכלים שלך להסביר דברים במקום דרך התורה. הסתכל בתורה ותראה שהקב"ה אומר שההווה הוא הפחות ביותר.**

סיפור חד פעמי אינו משכנע

תאר לך אדם שנמצא שלושים שנה בתחום גיוס הכספים. הוא כבר היה בכל קצוות תבל וכבר גייס כספים לכל דבר ועניין אפשרי. והנה יש לו לאדם זה את ההבנה וההשגה לגבי איך דברים פועלים ומה נכון לעשות. יום אחד בא משהו שאינו עסוק באמת בעניין, אבל בשבוע האחרון היה לו סיפור מעניין, ואומר: מה נראה לך, אתה תאמר לי איך לפעול?! עכשיו היה לי סיפור כזה וכזה. אני אומר לך שצריך לפעול כך וכך... פלוני נתן לי כך וכך כסף...

הנה מה הוויכוח כאן? מה הוא אומר ומה הוא אומר? השני מביא ראיה מן ההווה, אבל ההווה הוא רגע אחד. היה לך סיפור אחד בלבד. אינני מתפעל ממך, תודה רבה... אתה בכלל לא משכנע אותי. אתה יודע למה? כי תמיד יש פעם אחת. זה לא מראה על הרחבות של הדבר. אני יודע, גם לי קרו כל מיני דברים. אבל יש לי גם את הרחבות, ואני אומר לך שהדבר הרחוק לשכנע אותי, הוא לומר לי שאתמול קרה לך סיפור כזה. זה בכלל לא מרגש אותי.

ההווה אינו גובר על האמת

ה'משך חכמה' מבאר שזה מה שהקב"ה אומר לאדם כשהאדם מסביר דברים לפי ההווה... בודאי אצליח, אני איש מוצלח... מתי אתה מוצלח? - עכשיו. מדוע זה סיבה שתהיה מוצלח? אין זו סיבה אמיתית. **התפלל! הרים את ידיך לשמים. להתדבק לחיי החיים הוא סיבה אמיתית, כי משם**

ההווה רק כדי להרגיש את האמת. לכן אני אומר תהלה לדוד בכל יום, כדי להיזכר באותה אמת.

האדם יכול להסתכל בהרגשיו ובשורותיו, אפילו של יום אחד, ויראה שזה יכול להביא הרבה מאוד בהירות.

עתידי הבן אינו תלוי בהווה

הרבה פעמים כשהאדם צועק על בנו או על תלמידו, זה נובע מאותה סיבה. יום אחד הוא בטוח שבנו הוא 'שייגעץ' נורא. יום אחר - בלי עין הרע! הוא למדן נפלא. הוא אמנם קם מאוחר, אבל הוא לומד טוב. מדוע אם כן כשאתמול הוא קם אחרי זמן ק"ש צעקת שהוא 'שייגעץ'? התשובה היא שאת העתיד אינו יודע ולכן הוא כל-כך בלחץ. השערות הלבנות שבזקנו הן בגלל העתיד. יש לו לחץ נורא בגלל העתיד, ולכן כל פעם שיש הווה לאחד מהכיוונים, הוא בטוח שזהו העתיד. כשהילד אומר איזה פשט'ל נחמד, הוא בטוח שהוא הולך להיות גדול הדור, וכשהוא רב עם אחיו, הוא צועק עליו: לא תוכל להתחתן, אינך אדם נורמלי. כל הזמן הוא מדבר עם הילד ומסביר לו את עתידו לפי ההרגש, לא של היום, אלא של רגע זה. **בגלל שיש לו כל-כך הרבה הרגשים לאותו עתיד, הוא מסבירו על פי ההווה.**

זה לא זה. הסתכל בתורה, דבק עצמך להקב"ה, עשה מה שאתה צריך, ואותו תהלה לדוד יתקיים לגבי כל הדברים. עבודת החיים.

שהקב"ה הוא טוב ומטיב, 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו', 'חנון ורחום ה' ארך אפיים וגדל חסד', **וטעמת מאותה אמת עכשיו, לפחות קח את החוש שלך שיעזור לך לראות דברים לפי הדרך האמיתית.** את זה ההווה יכול לעשות לך, כי אז החוש שלך נפגש עם האמת, וזה מה שיעזור לך.

יסודות ישנים הם, אבל הם יכולים לעזור לאדם להגדיר במילה מה קורה. מדוע אני כל-כך מודאג עכשיו? קיבלתי הבנה כזו, ידיעה כזו... כן, אבל זהו לגבי רגע זה. הבה נלך אל העבר. העבר היה - ברוך השם. מדוע אם כן את חושב שרגע זה משקף את כל המצב.

נסה להסביר את הנקודה האחרונה של הבנת הדבר. מדוע האדם כל-כך שבור בגלל ההווה? הרי הוא לבד יכול לעשות את החשבון שמדובר ברגע אחד בלבד. בעוד דקה נרקד בואי בשלום. התשובה היא: כי הוא סוחב חבילה שנקראת עתיד, אשר אין לו שום תפיסה בה, אך מה? או שאינו מסתכל על העתיד, או שהוא מחזק את עצמו. החורבן הוא שכאשר מגיע לו רגע אחד של הווה שחור, תיכף ומיד הוא אומר: אמרתי לך שהעתיד יהיה שחור. **הוא מגדיר ומסביר את העתיד על פי ההווה.** מילתא דבדיחותא הוא.

ישאל האדם: אם כן מדוע כשההווה טוב, אומרים: אתה רואה שהקב"ה עוזר? כפי שהוא עוזר, כך הוא יוסיף לעזור. התשובה היא **שאו איננו בונים זאת מההווה, אלא מהפסוק. אני משתמש עם**

מדור שבת קודש

שיעור ע"ג

לזכות

החתן **צבי בן רבקה**

הכלה **מירל בת חנה הנלה**

נדבת אבי הכלה

הר"ר **חנוך העניך רייך הי"ו**

יום חמישי פרשת בלק י"ד תמוז תשפ"ה

סגולת השבת להרגיש שהמצב הוא שיא השלימות

שתיקותא ומיבעי רחמי

בשיעורים האחרונים על שבת, דיברנו על **השתיקה**, 'לך דומיה תהלה', **הכח הנפלא שיש לו לאדם כשהוא שוכת ונח**. נרחיב עוד בענין זה, והפעם בנושא אשר נוגע מאוד לכל השבוע, אך נוגע בפרט לשבת קודש איך לקיימה נכון יותר, גם מבחינה פרקטית.

חז"ל אמרו **בברכות** (סב, א): קבלה דיסורי שתיקותא ומבעי רחמי. מסורת בידינו מרבותינו **איך על האדם להתנהג כשיש לו יסורים, והיא שישתוק ואז יבקש רחמים**. הוי אומר: **התגובה הראשונה של האדם למצב הבלתי רצוי היא שתיקה. הוא שותק. אין הוא בועט ביסורים**. ואז הוא מתפלל ומבקש רחמים.

תרתי דסתרי אהדרי

והנה בפשטות זה נראה כסתירה, וצריך

ללבן זאת. קצת זה נוגע בנושא שדיברנו ביום שני, **שהאדם צריך להתפלל כשהוא מרוצה ממצבו ולא כשהוא בלתי מרוצה וממורמר**. כעת ננסה להבין יותר. כשיש לו לאדם דבר שהוא מבקש עבורו, פירושו של דבר שמשוהו אינו מסודר אצלו, אחרת, לא היה מגיע להתפלל. אדם נוקש בדלת זולתו בשתים עשרה בלילה. כן... הערתי אותך? - לא, דווקא הייתי ער. אה, מצוין. מה אתה רוצה. לא, ברוך השם, הכל טוב. אתה צריך אולי חלב? לא, לא צריך כלום. מדוע אם כן נקשת בדלת? - סתם, מה נשמע?

זה לא עובד ככה. אם אתה בא להתפלל, יש כנראה משהו שחסר לך. איננו אומרים שהוא ברוגז. הוא לא כועס. אבל יש משהו שאינו כפי שרוצה, ולכן הוא הולך ומבקש. כל המושג של בקשה הוא: אני רוצה עכשיו משהו ולא טוב לי. יש אמנם דרגות בזה, יש מי שבוטט, יש מי שאינו בועט, אבל סוף

עליך. אמר לו הלה: אני חוזר עכשיו מנישואי בני האחרון ואינני יכול להרגיע את ההרגשים שיש לי כלפי הקב"ה. אני בוכה בכי של התרגשות. זו היתה תשובתו של מי שבא להודות, וכך הוא הדבר כשהאדם בא להתפלל. הוא לא יכול להתחמק. מדוע אתה פה?

פעמים שאנשים נפגשים באיזה חדר המתנה, ומרגישים חוסר נעימות. הם מסתכלים זה על זה וכל אחד כאילו מהנהן בראשו - אה, אתה מחכה פה? מעניין... למה הם מרגישים חוסר נעימות? כי הם יודעים שאף אחד אינו מחכה כאן לחינם. אף אחד לא בא לתת לרופא דרישת שלום מבנו הלומד בישיבה.

כשאדם ניגש באופן זה אל התפילה, חסר לו בשלימות התפילה, וכיון שחסר בשלימות התפילה, אין התפילה מצליחה לפעול מה שהיא צריכה לפעול בו ובעולם. ועל זה אומרים **חז"ל**: אם לא תעשה שום דבר בינתיים, בקשת התפילה לא תהיה כמו שצריך. **אתה חייב לעשות שתיקות בינתיים.** השאלה היא איך זה יתכן, ולכאורה זה סתירה מיניה וביה.

החסרונות פותחים הודמנויות

כדי להגיע אל התשובה, נביא כמה משלים: אברך שרוצה להביע את כשרונו, ומחפש בית כנסת להתפלל בו כחזון בימים הנוראים, או מחפש ישיבה לשמש בו כמג"ש. הוא שומע שנפתחת ישיבה חדשה וחושב לקבל שם משרה. שולח הוא שלוחים לחפור אם הם באמת מחפשים אחד כזה. והנה שבה אליו הידיעה שבשבוע האחרון הם סגרו עם מישהו. מה הוא אומר? - בסדר, זה לא היה מיועד עבורי. ה' בוודאי יעזור. בלבו הוא מרגיש - חשבת, קיווית, ייחלתי, אבל זה כנראה לא היה מיועד עבורי.

כל סוף **אין טוב לו**, זאת למרות שהוא מחייך ומבקש בעדינות.

נמצא שאם יש לו לאדם בקשה, באופן ממילא חסר בשתיקותא, כי שתיקה היא תגובה שבנפש. הבה נלמד את המושג. שתיקותא איננה בפה. זהו הנושא שצריך לחדד (וכבר דיברנו עליו בתקופה האחרונה). **שתיקה פירושה שהיתה לי סיבה להגיב בלב ברגש מסוים, והצלחתי להתגבר ולהשקיט את נפשי הצועקת.** זהו המושג של שתיקה, **שהנפש שותקת.** בוודאי היתה לו סיבה. אם לא קרה כלום, אין זה נקרא שתיקותא. הוא פשוט ישן. **שתיקותא פירושה שיש סיבה המעוררת את נפשו להתפעל** אם בדרך זו אם בדרך אחרת, רוגז, כעס, גאווה, פחד, וכן הלאה, אבל **הוא יודע מה לומר לנפשו כדי שתישאר ברוגע ולא תגיב כלום.**

פעמים שאין האדם קולט שראו על פניו מה שחשב או הרגיש. מישהו אמר לו משהו, ובמקום שיתרגז ויצרח, הוא אומר לעצמו: הכל טוב, הוא משוגע. בזה הוא מרגיע את עצמו. אך רואים זאת על פרצופו. רואים בו תנועה של זלזול בפלוגי, וזה מה שגורם לפלוגי להתרגז יותר.

ביטוי של חוסר רצון

ובכן, **כשהאדם עובר יסורים**, בדרך כלל, **אם אין שתיקותא תחילה, בקשת הרחמים נהפכת לביטוי של חוסר רצון.** כשרופא שואל את הפציינט למה בא אליו, אין הוא מקבל את התשובה: באתי סתם. אין כזה דבר. אם באת אלי, יש לך סיבה. ספר לי מה כואב לך... אם באת להתפלל שמו"ע, אם באת לומר תהלים, ספר מה קרה...

מספרים סיפור בן ימינו על מישהו שהיה בכותל המערבי וראה שם אחד עומד צמוד לכותל ובוכה שעה ארוכה. ניגש אליו ואמר לו: אני חייב לעזור לך, ספר מה עובר

הסביבה אם תעבוד במקום זה... **אזי יש שלימות. זוהי שלימות אמיתית.**

החסרונות דולים כוחות פנימיים

הודיעו לנו חז"ל שכל פעם שהאדם ניגש להתפלל על איזה דבר שחסר לו, כגון שיש לו יסורים וכדומה, במקום שיתפלל בגלל שהוא, מרגיש שאין לזה פשט, והוא כל-כך עצוב, יעצור ויאמר: נס הוא. ממש נס. **איך הייתי נראה אילו דבר פלוני היה מסודר?** לא היה לי כלום. הייתי מנותק מהקב"ה והייתי בעל גאווה. זה היה חורבן. **נס הוא שדבר פלוני אינו מסודר. מזה אני חי. זה מה שנותן לי לדלות את כוחותיי.**

האדם צריך לצייר במוחו דבר שכל-כך רצה לעסוק בו, ועכשיו סיבבו מן השמים שהדבר הזה יחסר בסביבתו כדי שיוכל להיכנס למשבצת הזו. סילקו את המו"צ הוותיק. בסבר פנים יפות שלחו אותו לארץ ישראל, הכל משום שרצו לתת משרה זו לבן של הרבי - הבנש"ק. זה מה שעשו בשבילך. סיבבו מן השמים שתקבל את צרכיך. סיבבו שיחסר לך, כי אם לא יחסר לך, לא תוכל להביע את עצמך, ומה תעשה כל היום.

להביע את עצמו פירושו לדלות את הכוחות שיועילו לו להתדבק בה', ולגמול חסד באמצעות הכוחות והכשרונות שיש לו, לעסוק באותו סוג חסד שיש לו, באותו אופן של נתינה שעל ידו הוא מתדבק במדותיו ונעשה מרכבה לשכינה. זהו שתיקוּתא ומיבעי רחמי.

תפילה מתוך הכרת שלימות המצב

נמצא שחז"ל מלמדים אותנו כיצד הנפש צריכה להגיב. קבלה דיסורי שתיקוּתא. הדרך שהיא צריכה להגיב היא: כמה נפלא!

אולם מה יהיה אם משהו יאמר לו: אני לא מאמין, אתה מחפש משרה כזו? באמת?! לא העלתי בדעתי שאתה מחפש דבר כזה, כי ישיבה פלונית בדיוק מחפשת אדם כזה. יש לה כבר הכל, יש לה משגיח ותלמידים, אך אינם מוצאים עצה, כי חסר להם מג"ש לשיעור ב'. זה ממש מן השמים - זיווג מן השמים... אפשר להביא דוגמא גם משידוכים. יש לך רעיון נפלא ואז אתה שומע שהוא כבר חתן בסוד, ואתה אומר: טוב, זה לא השידוך המיועד לי.

מה הפשט של כל המשלים האלה? פשוט מאוד. כשאני מחפש להביע את עצמי, ואני חושב שמצב פלוני, מקום פלוני, יכול לעזור לי בכך, אם אח"כ מתברר לי שאינם זקוקים לי, **אני מרגיש שעדיין איני מוצא דרך להשלים את עצמי.** לעומת כן, אם חסר להם אחד כמוני והם זקוקים לי, אני כל-כך שמח... אתה רואה? **זה ממש מיועד עבורי מן השמים.** אף אחד אינו יכול להבין מדוע אין להם עדיין, אבל כפי הנראה זה חיכה לי.

העולם נברא לצורך האדם שישלים את עצמו. אילו היה העולם מושלם... הכל קיים, שום דבר אינו חסר... אף אחד לא היה יכול למכור או לתת שום דבר. עולה לו לאדם רעיון במוחו. הוא ימכור לחם וחלב. הוא בא לפתוח חנות ואומרים לו: לא צריך, יש כבר חנות כזאת. אולי אפתח איזה גמ"ח? לא! לא צריך. יש כבר את כל סוגי הגמ"חים. הוא בא לפתוח שטיבל חדש - יש כבר מספיק שטיבלך. אין מספיק מתפללים לכולם... אם כן, אני יכול ללכת לישון, מה יש לעשות כאן בעולם?

אם באה אל האדם ידיעה שדבר זה שהוא כל-כך רוצה לעשות, אותו מחפשים כאן... תהיה תועלת גדולה לך ולכל

הכרה שמצבו הוא הטוב ביותר בשבילו, ומתוך ידיעה שהקב"ה רוצה שיבוא אליו ויתפלל, כי זהו התכלית, כי אלמלא החסרון, לא היה בא לדבר אתו. הוא אומר לעצמו: נס שהקב"ה עצר אותי, כי כך אני יכול לבוא אליו ולדבר אתו ולשפוך את לבי, ובוודאי יעזור לי.

זה מה שנקרא להסמיך גאולה לתפילה. אין הוא מתחיל מיד בברכת אתה חונן לאדם דעת, כאומר: המצב קטסטרופלי... לא! לא כך מתפללים. **הוא מגיע לשמו"ע מתוך הרגשה שהמצב לא יכול להיות יותר טוב.** עזרת אבותינו אתה הוא מעולם... אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון... אתה עוזר דלים, אתה פודה ומציל... לא יכול להיות יותר טוב... ואז הוא אומר: אבל רבונו של עולם! אני יודע שאתה רוצה גם היום להביא את כל השפע הזה לעולם, ואני יודע שאיני יכול לקחת שום דבר לבד, אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה וחננו מאתך... זה מה שנקרא להסמיך גאולה לתפילה, שהוא כל-כך שמח ומרוצה. זהו שאמרו **במסכת ברכות** (ט, ב) על רב ברונא שהתהלך כל היום עם חיוך אחרי שזכה להסמיך גאולה לתפילה. **שתיקוּתא היא זו שמביאה לו לאדם חיות.**

לא ימנע טוב להולכים בתמים

בשם משמאל (אמור עת"ר) מסביר דבר נפלא. מדוע אזהרת טומאת מת ניתנה דוקא לכהנים? כי הנה חטאו של אדם הראשון היה מה שהיה **חסר לו בתמימות.** אם הקב"ה אומר שלא לאכול, מה אכפת לי מכל התועלויות שהנחש מציע לי - אתה יודע מה יקרה אם תאכל מעץ הדעת? יהיו לי כל המעלות, ועכשיו אין לי אותן... לא-לא! טוב לי ככה. אני מאמין לך, אני מאמין לך לגמרי, אבל היות שאני תמים ואני מאמין בה', אינני חוקר. בלשוננו: "כי

נס שחסר לי, כך אני יכולה להתפלל עכשיו מנחה. התכלית הרי היא שתהיה לי היכולת להתפלל, שתהיה לי היכולת ללמוד, שתהיה לי היכולת להביע את עצמי. הדבר החסר, הוא הדבר שמשמש אותי. שתיקוּתא פירושה שאני רואה את השלימות שבדבר ואני מבין שהקב"ה ברא עולם מושלם.

וכיון שבשבת האדם משריש בעצמו שוב ושוב שהבריאה מושלמת, כל פעם שהוא נזכר מקשייו וחסרונותיו, הוא נהנה לחשוב מהם באופן הנ"ל. אין הוא מגיב באופן המקובל אצל ההמון - אין לזה הגיון, משוגע ומטורף. לא! הוא מגיב ואומר: **מצב זה מביא לי את שלימותי ולכן אני נהנה ממנו.** אני משתעשע עם המצב, כי מה שאני באמת רוצה, זה להגיע לשלימות.

כשהאדם מתפלל באופן זה, היחוד שלו עם הקב"ה הרבה יותר חזק. זה מה שהזכרנו קצת ביום שני שהפירוש הוא כזה: **אם אני מבין שתפילה היא לחזק כמה שיותר את הקשר עם הקב"ה, אני מבין שאני חייב להקדים שתיקוּתא לתפילתי,** כי אם אני מתפלל תיכף ומיד, אני עדיין קצת ממורמר. רק כשאני עושה שתיקוּתא ואח"כ מתפלל, אני יכול לעשות יחוד שלם, ולהתקרב אל ה' באופן נפלא.

סמיכת גאולה לתפילה

בן שבא אל אביו ומתלונן: למה רק לפלוני יש, ולי אינך נותן אף פעם? - זוהי דרך אחת. דרך אחרת היא שהבן אומר לאביו: **תודה לך אבא, הטבת לי כל-כך, ובוודאי תטיב עמדי גם הלאה.** כפי הנראה רצית שיהיה בינינו קשר רציף כמו שהיה לדור המדבר שקיבלו את המן כל יום ביומו. לכן אני מדבר אליך גלויות ואומר לך: דבר פלוני חסר לי... הוא בא אל התפילה מתוך

אבינו שהיה איש תם לא מת, וההיפך מאותיות תם הוא מת".

מי שהוא תמים, הוא עמו ולחלקו (פרשת שופטים יח, ג), וממילא אין המיתה שולטת בו. ומי שיש לו שאלות וחקירות, הוא היפך התם, ולכן יש לכוחות הטומאה שליטה עליו, ויש בו ענין המיתה.

הוא מסביר עוד הטעם שיעקב אבינו לא רצה להשתדל לקבל הברכות מאביו: "זהו שאמר יעקב אבינו ע"ה 'ואנכי איש חלק', ואיתא בב"ר (פ' ס"ה) כמה דאת אמר 'כי חלק ה' עמו יעקב' יע"ש, והכוונה בזה דכך היתה תשובתו לאמו שאין צריך לעשות שום השתדלות לקבל את הברכות אחר שאין השי"ת נותן לו, כי כן היא מדתו להיות לחלקו של השי"ת ושלא לחקור אחר העתידות, ואם יהיה מן השמים שיקבל את הברכות, יבואו בלי השתדלות, ולכך לא מת".

התמימות מסלקת כל המקטרגים

מבאר ה"שם משמואל' שאהרן הכהן היתה לו מדה זו של תמימות, ומביא לזה ראיה מילקוט שמעוני (פרשת חוקת רמז תשס"ד) שכאשר נגזר הגזירה על מי מריבה, היה אהרן יכול לומר אני לא חטאתי, אלא שתק וכבש כוחו, כי אחר שרצה השי"ת שימות, היה נכון וישר אצלו שיהיה כן, ולכך נבחר להיות כהן גדול. מי שיכול לבטל עצמו לתכניתו של הקב"ה הגם שנראה לו שהיא תוריד אותו לטמיון, הוא זה שראוי לחבר את בני ישראל אל הקב"ה.

הוא מביא לזה עוד מקורות נאים, ואז הוא מבאר: "ואחר שמדת הכהן היא תמימות, מובן מדוע מזהרין על טומאת מת, באשר הטומאה היא היפוך מדתם". וחותם את דבריו בלשון זה: "והנה זוהי

כאשר אמר הנחש לחוה כי יודע אלוקים וגו' והייתם כאלוקים, היה לה לחשוב שבודאי השם הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים, ואם לא הרשה לנו, א"כ אף שהוא כן, הלא זה רצון הבורא יתברך שלא להיות כאלוקים".

הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א אבי ה'בית אהרן' זיע"א אמר: היכל מיוחד יש בגן עדן לאומרים הפסוק אור חדש על ציון תאיר בברכת יוצר המאורות, אך היות שלא ראיתי את מורי ורבי הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א אומר אותו, איני אומר אותו. אינני מחפש לתפוס היכלות. אם הוא לא אמר, אף אני איני אומר.

שם זה היה כלפי רבו, וכך הוא בוודאי כלפי הקב"ה. אם הקב"ה אמר 'לא' - אז לא. ואף שנדמה לי שארוויח ברוחניות, באמת אינו כן, כי לא יתכן להרוויח ברוחניות על-ידי המראת פי ה', ואדרבא, לא ימנע טוב להולכים בתמים. ואף שזה לא מסתדר עם החשבון, זה לא חייב להסתדר.

"וכן במה שראתה כי טוב העץ וגו', מה בכך שכן הוא אחר שהשי"ת לא חפץ בכך כנ"ל? מה לה לחקור אחר מאמר השי"ת? אך מחמת שחסרה לה מדת תמימות..." חסרונה בתמימות, הוא זה שגזר מיתה על האדם.

חסרון תמימות גורם מיתה

מסביר ה"שם משמואל': "כי ענין המיתה באדם כתב האר"י ז"ל כי מתחברין עמו כוחות הטומאה עד שהנשמה מחמת שאינה יכולה לסבול את הטומאה היא מסתלקת, וזה שהוא עם השי"ת ולחלקו, אין שום רע יכול לקרב אליו כדכתיב (תהלים ה, ה) 'לא יגורך רע', אבל אחר שלא היתה בהם התמימות, שוב נתנו מקום לכוחות הטומאה לקרב אליהם וגרמו מיתה. ויעקב

כאלה? אבל החליט שהפעם הוא שותק. הקב"ה הביא אותי הנה. זה טוב, זה בסדר, זה מאיר, זה קדוש, זה חם. זוהי שלמות הבריאה. כפי שלמדנו בדברי מהר"ל שבשבת אנו באים לא רק לספר שהקב"ה ברא את הבריאה ושהוא מנהל אותה, אלא גם שאין בבריאה לא חסר ולא יתר ואין צריך לשנות בה כלום. נפשו הגיבה אז למצב בשתיקותא. המצב נפלא. לא יכול להיות טוב יותר.

אמר לי האברך שזה נתן לו כל-כך הרבה חיות. הוא לא תכנן מראש, אבל הקידוש שלו נראה היה אחרת, ואח"כ הסעודה, ואחרי הסעודה למד ואמר מזמורי תהלים עד תפילת שחרית. הוא עצמו נתפעל מזה. הוא יצא מכליו מרוב התפעלות. איך יתכן שאני מצליח להישאר ער? אבל כך הווה.

שתיקותא - תגובה נפשית של מנוחה

מדובר בדבר עמוק מאוד, כי הנה איננו קולטים שהנפש מגיבה בכל עת למצבים, אלא שיש לו לאדם מספיק נימוס שלא לעמוד כל היום ולצעוק על אנשים, ולכן הוא מתמודד עם זה לבד. הוא נשאר בשקט ומרגיע את עצמו במחשבות שונות. אבל כל תגובה כזו שאינה שתיקותא, שורפת אנרגיה של האדם. הוא עובד קשה מאוד. הוא בכלל לא שותק. הוא משתמש בכוחות כבירים. הוא עושה את הדבר הקשה ביותר. הוא כובש כעסו. וזה מעייף אותו.

כשהאדם לוחם בתוך לבו, כשהאדם אומר לעצמו (בניגון של איכה): המצב מטרור, אבל זה מה שיש, כפרת עוונות. הקב"ה יודע מה עובר עלי - **אין הוא מקיים שתיקותא בנפשו. נפשו מגיבה חזק מאוד**, וכיון שכן, **יש למצב שליטה עליו**, וכיון שיש לו שליטה עליו, הוא מתעייף נפשית... הוא אומר לחבירו תוך כדי אנחה השוברת

העצה היעוצה ויסוד מוסר לתכלית היהדות להיות בתמימות ושלא לחקור ולהרהר אחר שום דבר, אך איך שהוא יבין האדם שכן הוא טוב, ואז הוא לחלקו של השי"ת וטוב לו. ובאמת אם האדם הולך בתמימות ומקבל עליו באהבה כל מה שבא עליו מהשי"ת, בזה הוא מסלק מעליו כל המקטרגין, ונושע מכל צרותיו".

סמא דיסורי קיבולי

הנה בענין יסוד זה שכאשר האדם מקבל את מצבו, הוא מסלק כל המקטרגים, יש לנו כבר את דברי ה'אור החיים' הק' הידועים 'סמא דיסורי קיבולי' (ויגש מו, ז), אך ה'שם משמואל' כאן מבאר טעמא דמילתא, כי סוף כל סוף יש להם למקטרגים קצת שליטה עליך ולכן אין זה יוצא לגמרי בטוב הנגלה, וכיון שאתה שותק ומתנהג בתמימות, ואומר שוב ושוב תודה לך ה', עד שאתה מרגיש מצוין ונפשו שרה שירה, אתה מתמלא חיות, וכיון שאתה מתמלא חיות, הבעיות פורחות - המקטרגים, המיתה, הישגונית, כולם מסתלקים, והוא קרוב אל ה'.

סיפר לי אברך על השבת האחרונה שניסה לעשות כזו שתיקותא, ועלתה בידו. הוא סיפר שמעודו היתה לו השתוקקות גדולה להשאר ער כל ליל שבת. מדובר באברך שיש לו מושגים כאלה, והרבה לילות הוא לומד, אבל בליל שבת מעולם לא הצליח. תמיד הוא נרדם בעל כרחו. ובשבת שעברה, לאחר תפילת ליל שבת, ניגש לאחד מבני משפחתו לברכו בברכת גוט שבת, והלה התחיל לדבר אתו באיזה ענין כספי (כנראה באופן המותר), והנה בעבר דבר זה היה מעורר בנפשו היפך השתיקותא, כאשר צועק היה מתוכו: שבת! נו! למה אני צריך לשמוע בשבת על דברים

מנוחה אינה חוסר עשייה

כך כתב 'האור החיים' הק' באחד מהפירושים על אם בחקותי תלכו. האדם רוצה לשמור את השבת, והנה יש לו עצה נפלאה, יקשור את עצמו למיטה, או יקח כדור שינה וישן כל השבת, וכך לא ייכשל בעשיית מלאכה. האם זה מה שנקרא לא לעשות מלאכה?! לא! לא זוהי שביתה, לא זוהי מנוחה. הוא כל-כך לא במנוחה, שאינו יכול להיות בשום מקום מאתגר קצת... אני לא יכול להיות בבית כנסת פלוני, אני לא יכול להיות עם אנשים מסוג פלוני, אני לא יכול להיות במקום פלוני. הוא כל-כך מגביל את עצמו ואומר: רבוננו של עולם! אני מקווה שעוד נשאר לי איזו פינה קטנה ששם אוכל להיות במנוחה, כי מצבי קשה מאוד. אדם כזה אינו יכול להאמין בשלימות הבריאה, כי מבחינתו הבריאה כל-כך רחוקה מן השלימות.

לא! הוא מתכוון לפני שבת שהפסוקים ישמחו השמים ותגל הארץ, ירעם היום מלואו, אז ירננו כל עצי היער, מתקיימים כאן. אין הוא צריך לנסוע להרים ולראות נופים יפים כדי להכיר בשלימות בריאתו של הקב"ה. לא!!! המצב כאן, זהו יופי הבריאה.

ישיבה לצעירים כיצד?

אנו כל-כך מלאי שקר. יש לו לאדם ישיבה ורוצה להראותה לאיזה נדיב. אומר הוא לאחראים: תשתדלו שהוא יגיע באחת עשרה ורבע בבוקר, ביום הראשון של הזמן, כשהיכל מלא מפה אל פה וקול התורה מהדהד בגאון. ואם הוא רואה בשעת ביקורו של הנדיב בחור מסתובב בחוץ, הוא מתרגז ולוחש לבחור: כנס מיד להיכל והתיישב במקומך...

את הגוף לחצי: אינני יכול ללמוד היום. חבירו שואל אותו: מה עובר עליך? והוא מתחמק מתשובה: הכל טוב, הכל טוב, בא נלמד... ושוב אינו לומד.

בלבו מתחוללת מלחמת עולם. עשן מיתמר ועולה משם ויכול לצאת אפילו מהאזניים. אבל הוא כביכול בשתיקותא... זה טוב, זה נפלא... זה מה שנקרא עובדי דחול - היפוכו של שבת קודש.

תגובה אינסטינקטית של צחוק

בשבת הקב"ה רוצה מן האדם שקודם השבת יתבונן בכך שידמנו לו מצבים גדולים וקטנים ונפשו תגיב באופן מסוים. נפשי תגיב, לא פי. לא אדבר כלום, רק אצחק. יש אנשים שכאשר רואים אחד נופל, הם פורצים בצחוק. יש להם תגובה כזאת. ואנשים מאוד נפגעים מזה ומתולוננים עליהם שהם מתכבדים בקלונם של אחרים. אין הם מתכוונים להתכבד ח"ו, אך זה אינסטינקט שלהם. אני הולך להגיב בצורה כזאת על המצבים. אני מתכוון לכך, כי אני יודע שאינני יכול לראות שלימות הבריאה אם לא אראה בשבת חסרון.

עוד פעם: בשבת האדם רוצה לספר על שלימותה של הבריאה, ובכן, אם יחשוב שהדרך לעשותו היא על-ידי שלא יסתכל ולא ישים לב למה שקורה בעולם כדי שלא יראה שום חסרון, תהיה עדותו הפוכה לגמרי, כי ייחשב כאילו אומר שהעולם מלא חסרון והדרך היחידה לשמור את השבת היא להתחבא מתחת לשמיכה כדי לא לראות כלום. אומר האדם: לא! אני הולך להפגש עם כולם בשבת... גוט שבת, גוט שבת... זוהי השלימות. אני רוצה לספר על שלימות בריאתו של הקב"ה.

היא לפי דרגת התפילות שהיה לו במשך השבוע. הוא מבאר שלפי חשבון יש עשרים וארבע שעות שהאדם צריך לעסוק בהן בתפילה במשך השבוע, ואלה הן עשרים וארבע השעות של יום השבת.

ובכן, אם תפילה פירושה שתיקוּתא ומיבְעֵי רחמי, וזה הלא המהות של שבת קודש, להיות בשתיקוּתא, נמצא ש**ככל שאתה מוסיף להרגיל את עצמך לגשת אל חסרונותיך** (אע"פ שאתה מבקש רחמים) **מתוך הכרה שמצבך עם כל חסרונותיך הוא שיא השלימות...** כך אני יכול לדבר אל הקב"ה, כך אני יכול לכוון בכל ברכה מברכות שמו"ע. פעם חשבתי שברכה פלונית אינה נוגעת לי. עכשיו אני מבין כמה היא נוגעת לי. היא שגורה בפי... **בכל המצבים המשוניים, תזכה למנוחה כשאתה תחליט שהם שלימות... תאמר לעצמך: אינני מכחיש שזה חסרון, אבל אני מבין שזה השלימות. האדם יכול להיות מלא חיות מזה.** הוא יכול להיות ער בלילות. האדם יכול להיות ער בלילות. אדם שנקלע לבית החולים. הוא אפילו לא הכין את עצמו לכך. אנשים ערים לילות שמים בלי שום קושי. אם האדם נוסע לבית החולים ללידה, אין אצלו חילוק אם השעה שלוש בלילה או ארבע או חמש, הכל שווה אצלו. אין הוא נרדם. הוא רץ מהכא להתם, ומהתם להכא, כולו מלא שמחה, שהקב"ה יעזור... לכל בני ישראל...

כשהאדם יודע בכל שבת שעכשיו הוא מוליד ילד, נולד לו דבר חדש במוח, הוא פרה ורבה עכשיו... כמובן, יש דרגות, ולא כולם שווים בזה, אך אנו מדברים על הרעיון שהוא **יכול להיות במנוחה וביישוב הדעת, עד כדי כך שהוא יכול להוסיף עוד שעה ועוד שעה. החיות של שתיקוּתא יש לה את הפשטות הזאת, שהולך לו כל-כך**

לא-לא! כשאתה רואה את הבחור בחוץ, עליך לקרות לו ולומר לנדיב: אתה רואה את הבחור הזה? הוא יעני' שלנו, הוא צריך קצת עזרה. בדיוק כך, זה משלנו הוא. אנו מחייכים לכל אחד. יש לנו בחורים שמתמודדים ואנו מרעיפים עליהם אהבה ונותנים להם חיוזוק ומעוררים בהם שאיפות. זוהי הישיבה שלנו...

אם ישיבתך היא תמונה מרהיבה - מי צריך אותה? החכמה היא לקחת בחורים שמתמודדים עם החיים ולעבוד אתם. **עולמו של הקב"ה הוא מושלם.** הילדים הקטנים, הילדים הגדולים... הם מתקוטטים... **אתה יודע איזו שלימות היא זו, גם כשזה קורה בסעודת השבת שלך והולך שם מכות? בוודאי זה מושלם.** האם אתה רוצה שאף פעם לא ילך שם מכות? אני מבטיח לך שאתה לא רוצה. נכון שעכשיו אתה רוצה שישבו בנחת, כי יש לך אורח שאתה מתבייש ממנו, אבל האם אתה רוצה שהילדים שלך יהיו סגורים ואטומים אשר אינם יודעים מה קורה אתם או שאתה רוצה לדעת שיש להם כל מיני דחפים ויצרים פנימיים וילמדו עם הזמן לעבד אותם ולכוון אותם למקומות הנכונים...

כך הוא לגבי כל מציאות בבריאה. מנוחה פירושה שהנפש אינה מגיבה למצב בדרך הישנה והטפשנית, אלא אומרת: זהו שלימות! דבר זה שלימות הוא. זה מה שנקרא שתיקוּתא. ואח"כ בקשת הרחמים באה ממקום כל-כך טוב.

שאיבת חיות משתיקוּתא

ה'מאור ושמשי' בפרשת בא מביא על הפסוק 'ויאמר ה' אל משה נטה ידך' (וכן הוא בליקוּטי תורה לבעל התניא זיע"א פרשת בלק דף ע"ב), שהקדושה שהאדם מרגיש בשבת,

לנו, כי אלמלא הותר לנו לדבר בשבת בדברי תורה, לא היתה לנו שתיקותא כלל. **דיבורי התורה ואמירת נשמת וכו', יכולים להביא לנו מעט שתיקותא - הרגשה שהמצב טוב ונפלא.**

האדם צריך לשנן לעצמו: בשבת אני רוצה כשאני נזכר מהבעיות שלי... זה מאוד נורמלי, אינני מלאך, אני בוודאי אזכר מהפרשיות שלי, חוש הראיה יזכיר לי, חוש השמיעה יזכיר לי, הזכרון יצוף לי, והללו יעוררו בי קצת רתיחה ועגמת נפש. זה בוודאי יקרה, וברגע הראשון, ארגיש כפי הנראה את העגמת נפש, כי **אי אפשר להימנע מהמחשבה הראשונה**, אבל **התורה** אמר ולא תתורו אחרי לבבכם - אל תלך אחרי לבבך. כך פירשו **הצדיקים**. ברגע הראשון לבי ירגיש כך, אך **אחרי זה אני בריקוד** ואומר: **תודה לך רבוננו של עולם. זה מקרב אותי אליך, זה נותן לי את השבת, זה נותן לי את היכולת לראות ולומר: זהו שלימותי.**

תמונת החתונה של שבת

כשאדם מצלם את כל המשפחה בסיומה של חתונה, מה היסוד? פשוט מאוד. מתי הוא יכול לאסוף את כולם כשהם לבושים כנסיכים, וכשיש אחד שמוכן להשתטות ולהוציא מכולם חיוך בבת אחת? - רק עכשיו. הוא מנצל את ההזדמנות ואח"כ יש לו תמונה מושלמת, וכשפעם האמא מתמודדת עם אחד מהילדים, היא מוציאה את התמונה, מתבוננת בה, וזה נותן לה חיות.

ובכן, **בשבת האדם יוצר לעצמו תמונה שונה**. הוא אומר לעצמו כך: **ילד פלוני... עם כל המסתעף מזה... בדיוק כן! רבוננו של עולם! תודה רבה. זה מה שמביא לי ענוה לקרן מזרחית צפונית שבלבי.** וילד

טוב. הוא באמצע לשאוב עכשיו חיות והנאה. אין הוא רוצה לעצור. מזדמן לפעמים 'גישמאקער פארבריינג' (שבת אחים מיומם), ומודים ומדברים דברים של טעם, וכל אחד מתרגש, ושרים ניגון של הודאה ועוד אחד. לא מעלים על הדעת להרדם בכלל. המצב כל-כך נפלא.

בשורשו נועדה השבת לכך שנפשו של אדם תהיה במצב של מנוחה.

עיקר שמירת שבת במחשבה

בפרי מגדים (הלכות קידוש ס"י רע"א) דן אם אפשר לצאת ידי חובת קידוש בהרהור. הוא מביא דברי **הש"ס במסכת מגילה** (יה, א): זכור, יכול בלב? כשהוא אומר לא תשכח - הרי שכחת הלב אמור, הא מה אני מקיים זכור - בפה. ומוכיח מיניה, דדווקא שם דאיכא יתורא, אבל היכא דליכא יתורא, זכירה היא בלב.

וכך כתב **במאור ושמש** (כי תשא) **שעיקר שמירת שבת הוא במחשבה**. איזו מחשבה? המחשבה הנ"ל: **המצב טוב, המצב מושלם... והעיקר הוא להגיב באופן זה לכל מצב.**

שתיקותא מוחלטת בשבת

בירושלמי מסכת שבת (פט"ו ה"ג) איתא דבר פלא: "רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן: לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לאכילה ולשתייה, על ידי שהפה זה מסריח, התירו לו לעסוק בהן בדברי תורה". ופירש **בקרנ העדה**: "על-ידי שהפה זה מסריח - אם לא יעסקו בדבר אחר כי אם באכילה ובשתייה יש לחוש שיהיו מדברים בפהם לשון הרע. לשון אחר שיש לחוש שיבואו לידי מיאוס כענין הקיא והקלות ראש".

הוי אומר: **השבת נועדה להיות כזו שהשתיקה בה מוחלטת**. אכן אנו נס יש

חיות, והמקטרגים בורחים ממנו.
 התמימות. התמימות של מצבו. וכך הוא
 התכלית מתקיימת, **וכיון שהתכלית**
מתקיימת, באות הישועות - סמא דיסורי
קיבולי. אבל זה צריך להיות נקי, אמיתי.
 נתן לנו הקב"ה את השבת, והיא זו
 שנותנת חיות לכל השבוע. כך יש
במאמרים מלוקטים בסוף ה'מאור ושמשי'
 על 'צדקתם תצהיר באור שבת הימים'
 שהיות שהשבת היא מעין עולם הבא,
 ובעולם הבא אין לו תחרות ולא קנאה ולא
 שנאה, **לכן השבת מסוגלת לסלק כל**
קנאה ותחרות מן הלב. כל-כך נפלא. רקב
 עצמות קנאה. הקנאה ממיתה את האדם,
והשבת מסוגלת להביא את האדם
להרגשה אמיתית שטוב לו עד מאוד,
וכשהאדם מנסה, מתקיים בו הבא ליטהר
מסייעין אותו.

פלוגי, בלי עין הרע, הוא נותן לי ההכנעה,
 היכן שהוא מתחת לחוט הסקרא...

זוהי תמונת החתונה שהוא רואה בשבת
 קודש. האי עלמא כבי הילולא דמי. יש לי
 שלימות, הוא אומר לעצמו. כפי שהרבי ר'
זושא זיע"א אמר: אין לי מה להודות על
 הרעה. אתה צריך לשאול את אלו שיש להם
 רעה. אני אין לי. לא מפני שהוא מתכחש
 לקשיים, אלא **מפני שהוא מבין שזה המצב**
הנפלא ביותר. זה מה שנקרא מנוחה, זה
 מה שנקרא שתיקותא. הוא אומר לעצמו:
אני מבין שהקב"ה זימן לי מצב זה, כי זה
מה שמביא אותי לשלימותי, וזה מה
שמביא את בניי לשלימותם.

כשהאדם מצליח על-ידי הודאה אחר
 הודאה להגיע להרגשה כזו, הוא מתמלא

יום ראשון פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ה

עקירת שורשי החטאים בחודשי תמוז ואב

כל השורשים חוזרים לנקודה אחת

כל פעם שחוזרים לענייני בין המצרים - או בכלל, כל פעם שמגיע איזה מועד, כלומר, זמן שעוסקים בו בענין המיוחד לאותו זמן - יש שהאדם שואל: מה פשר הדבר הזה? הרי בכל יום ויום צריך להשתוקק לבנין בית המקדש! והמאמר 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו', נוגע בטבת ובשבט לא פחות מאשר בתמוז ואב. הלא עניין זה הוא מיסודות הדת - מ"ג העיקרים, והוא שייך לכל יום ויום.

והנה, פעמים שהתשובה שהאדם נותן לעצמו היא: אמת, כך הוא, **אך עתה הזמן לעסוק בזה באופן מיוחד**. בדומה לליל הסדר שהוא זמן לעסוק באמונה וביציאת מצרים, הגם שאנו מצווים להזכיר יציאת מצרים בכל יום.

תשובה זו אמיתית, אך יש להוסיף עליה נקודה נוספת שיכולה להעשיר את ההבנה. **ככל שחוזרים יותר אל שורשי המצוות, רואים שכולן נובעות מנקודה אחת. וככל שמתרחקים מהשורש, כך נראות המצוות כעניינים נפרדים, שאין קשר ביניהם.** זו הסיבה שכאשר לומדים את יסודות היהדות כראוי, מגלים שהתורה מועילה לתפילה, והתפילה לתורה, שהשבת מסייעת לשמירת הברית, ושמירת הברית מסייעת לשבת, והללו מועילות לתורה, וכן הלאה. וכך מבינים שכולן נקודה אחת של דביקות. וכפירושו הידוע של הרבי ר' אלימלך זיע"א (יתרו): וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור אנכי - כל המצוות הן להגיע

לאותה נקודה של אנכי. כל הדברים שאומר לך, הם לאמור ולהבין כי אנכי ה' אלוקיך. ובכן, ככל שהאדם יותר מחובר ליסודותיהם של המצוות, הוא מוסיף להבין שיש לכל המצוות שייכות זו עם זו.

והאמת היא שכך הוא גם בכל החכמות הקיימות בעולם. ככל שהאדם מבין את היסוד, הוא מסוגל להבין דבר מתוך דבר, ותמיד מתיישבים לו דברים מהחיים, ומבין כיצד לשפר אותם.

למשל, יש לו קושי עם שותף בעסק - ומתוך כך הוא לומד את האומנות של דיבור נכון עם בני אדם. או כעין זה, הוא רוצה לבקש איזה דבר ממשהו, והוא לומד איך לדבר אליו בצורה משכנעת, אח"כ הוא מגלה שזה עוזר לשלום ביתו ולחינוך ילדיו, והדברים פשוטים.

השתוקקות להשראת השכינה

ובכן, כשבאים לעסוק בהשתוקקותו של האדם לבניין בית המקדש, זה תמיד יהיה עוז דרך של הסברה לעבודת האדם כל השנה. אמור מעתה: בימים אלו לומדים את אותם יסודות היהדות - אך בשפה של ימי בין המצרים. אין זה לימוד חדש כמו שאומרים: עכשיו הולכים ללמוד שבועיים על שעטנז. נושא אחר, סוגיא אחרת. אח"כ נלמד סוגיא אחרת - סוגיית שילוח הקן. לא כן, אלא הכל אחוז ודבוק. ככל שאדם מתעמק יותר בפנימיות התורה, כך הוא רואה יותר כי 'משפטי ה' אמת צדקו יחידיו'. הכל אחד.

וכשמדברים על ההשתוקקות לבנין

גאווה ותאווה - מלכות ויסוד

והנה דיברנו כבר כמה פעמים שבין על פי נגלה ובין על פי נסתר, שני השורשים העיקריים אשר מהם יוצאים כל הענפים, הם גאווה ותאווה - מלכות ויסוד. אלה הם הדברים המרכזיים שבהם האדם מתמודד, ומהם יוצאים כל השאר משם"ה הלאווין וכן כל המעכבים מלקיים את רמ"ח מצוות העשה. אפשר לתת לזה שמות אחרים. אפשר להגדיר ולומר בדרך משל שכאשר יש לו לאדם הרגשה של 'כוחי ועוצם ידי', הקב"ה אומר: אין אני והוא יכולים לדור. ואם כן, פשוט שאין הקב"ה יכול להיות בבית המקדש. המציאות של בית המקדש היא להיות הקב"ה והיהודי שוכנים יחד, כמו שנאמר 'ועש לי מקדש ושכנתי בתוכם', ומה מונע זאת? - זה שאין האדם בטל לגמרי, זה שהוא חושב שהוא יכול להסתדר לבד, זה שיש לו בעיה בשלום בית עם השכינה, כי הוא מרגיש שיש לו מה לומר והוא יכול להביע דעה והוא כועס קצת על מצבו.

נמצא שזה שאין האדם מקבל יסורים באהבה, וזה שיש לו טינה בלב על ה', ענפים הם היוצאים מאותו שורש, והם אלה שמעכבים את מדת המלכות מלהתגלות. גילוי מדת המלכות פירושו שמרגישים את הקב"ה, כי יש רק הקב"ה, וכל הדינים מתבטלים.

וזה שיש לו לאדם רתיחת הדם וגורם לו לחטוא ולקחת הנאות ממקומות שאינם טהורים, אף זה חוזר לאותה נקודה. השורש הוא שלהיות בקשר עם הקב"ה ולשכון אתו ביחד, פירושו שהאדם מבין שחיבור, הנאה, תענוג, חיות, את כל אלה הוא לוקח מהבית, מהקשר העמוק שלו עם הקב"ה, מתפילה, משבת קודש, משם הוא לוקח את הרגשיו העמוקים, את צרכי נפשו, את הנאותיו, וכשאינו מצליח, הוא רץ אל

המקדש, הדבר פשוט ביותר. כל השנה כולה, היהודי מבקש שהשכינה תשרה עליו. אפשר לקרוא לזה להיות דבוק בה', אפשר לקרוא לזה להיות מרכבה לשכינה, אפשר לקרוא לזה לתקן עולם במלכות שד"ג. בכל יום ויום הוא אומר עלינו, ובשעה של קצת התבוננות, הוא אומר ידיד נפש. הוא משתוקק להקב"ה. ואחד מהאופנים שזה מתבטא הוא ההשתוקקות לבית המקדש שיעמוד בתפארתו ויהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם, כי אז, תשרה השכינה על כל יהודי, ותהיה לו דרך לחזור בתשובה על עוונותיו, ויהיה טוב לו וטוב לשכינה ויוכלו להתאחד.

אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל

והנה אם נפנה להתבונן בדברים שגורמים לחורבן, הדברים המעכבים ומונעים את בית המקדש, כדי לדעת מה לתקן, נמצא שהם הם הדברים שמפריעים לו לאדם בטבת ובטבט מלהרגיש טעם בלימוד וטעם בשבת. וזה פשוט: כשהשכינה שורה על האדם, הוא בבחינת שבת - בחינת בית המקדש.

כבר הבאנו כמה פעמים את דברי ה'נועם אליעזר' מסקולען זיע"א על הנוסח המחכים בבנין אריאל. לבנין אריאל לא נאמר, אלא בבנין אריאל, ללמדך שבשבת, במידה מסוימת, האדם נמצא בתוך בית המקדש.

ובכן, אותם דברים שמונעים עכשיו את הצלחת האדם בעבודתו הרוחנית כעת - הם הם הדברים שהחריבו את בית המקדש. ואם כן, פשוט הוא שעלינו לדבר על אותם יסודות. כי בשורש הדברים הסטרא אחרא/הקליפה/היצר הרע מנסה להפריד בין האדם ובין השכינה, ומביאים לו אותן בעיות שורשיות, אשר הן אלה שגרמו לחורבן הבית.

חורבן הבתים בגלל תאווה וגאווה

ה'שם משמואל' (מטות תרע"ה) מדבר על כך שהדברים הקשורים למחלוקת, שורשם בגאווה, כי הם נובעים מחוסר ביטול והכנעה וחוסר קבלת תכניתו של הקב"ה, ובית המקדש השלישי ייבנה כשיתקוננו שתי המדות יסוד ומלכות, שהן התאווה והגאווה. וכשחז"ל אומרים לנו שבית המקדש השני נחרב בגלל שנאת חנים (יומא ט, ב), פירושו של דבר שחסר היה להם בביטול. האמת היא שיש בדברי חז"ל, וה'חפץ חיים' מדבר על כך בהקדמתו, ששנאת חנים פירושה לא רק התקוטטות פומבית, אלא גם לשון הרע ורכילות וכדומה, אשר נובעים מגאווה ופירוד, כלומר, מה שהאדם מרגיש שהוא לבדו ואינו נכנע למצבים, כי לכן כל דבר נהפך לסתירה. בגלל זה נחרב הבית השני.

ולגבי הבית הראשון שנחרב מפני שעברו על שלוש העבירות החמורות, מבאר ה'שם משמואל', שבעיקר נמשכו לגילוי עריות, אך כאשר יש גילוי עריות, השתים האחרות באות ג"כ כתוצאה. הוא מסביר שבזמן הבית הראשון היה ריבוי אהבה, כמו שנאמר בשיר השירים: הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני, ופירש רש"י שהקב"ה אומר: הראיתי לכם בבית הראשון חיבה יתירה, וזה מה שגרם לכך שמעלתם בי. ריבוי האהבה גרם להם לבני ישראל להרגיש שהם יכולים לעשות עם האהבה עוד דברים. כל אהבה, כשהיא כמו שצריך, יש לה גבולות, וכשאינה כמו שצריך, יש לה בעיות ג"כ. אכן בבית הראשון הקב"ה הראה להם אהבה בלי גבול ועשה להם עשרה ניסים, וזה מה שגרם להם לחטוא. הוא כותב שם: כאשר חטאו, נלקחה האהבה לאהבות חיצוניות, ועל כן התגבר בהם אז כח התאווה כמפורש בכתוב (ישעיה

הקב"ה ושוּפֹך בִּפְנֵי אֶת לְבֹ. כל שיר השירים הלא מיוסד על זה.

האשה עיניה תלויות בבעלה

הנה מה עושה האשה אם היה לה יום קשה, דברים הסתבכו ומישהו פגע בה? היא מחכה לבעלה שיחזור, וכשהוא חוזר, היא שופכת בפניו את לבה, והוא מרגיע אותה ותומך בה, באמרו לה: אקח את האחריות על זה ואסדר את העניין בס"ד, ומרגיש אותה ונותן לה גב. זהו הסדר הבריאי. אך מה קורה אם האשה מרגישה שהיא לא הולכת לקבל מבעלה מה שהיא צריכה? אז נוצרת בעיה רצינית, כי האשה משתוקקת לפתרון ואינה יודעת למי לפנות. היא אומר לעצמה: עם מי אדבר כל-כך, עם בעלי? להבין הוא לא מבין אותי, ותמיד הוא יוצא צודק. באמת בעיה קשה. אבל אם יש לבעל את הגישה הנכונה, אזי יש את החיות והשמחה וכל מה שצריך, והדברים מסודרים במקומם.

אף כאן, כאשר האדם זקוק לחיות, הוא צריך להיזכר שוב שהקב"ה טוב ומטיב ונמצא כאן בשבילו. חז"ל אומרים שהאשה עיניה תלויות בבעלה (חולין פד, ב), כלומר, היא מרגישה שאינה יכולה להסתדר לבד, וזקוקה בכל עת לבעלה שיתמוך בה פיזית ורגשית. כך הוא לגבי כנסת ישראל. היהודי תלוי בהקב"ה ומרגיש בכל עת שהוא זקוק לתמיכתו. אבל אם... נאמר באופן כזה: אם האשה מרגישה שבעלה עסוק בדברים אחרים... הוא עסוק בעסקנות ובכל מיני אופנים, וכשהוא מגיע אלי ואל הצרכים שלי - איננו... שלום הבית מתערער לגמרי. ואם היהודי מרגיש כך, אם היהודי אומר בלבד: אינני מרגיש שהקב"ה מספק לי את התענוג והחיות... אני מבין שהתפילה צריכה למלא אותי בחיות, אבל אינני רואה שזה קורה... הוא שרוי בבעיה גדולה. וכשהאדם מבין זה, הוא מבין את הבעיה, ומבין כיצד לטפל בה.

האלה אינם מסודרים. אני מפסיד את השראת השכינה. יש בית המקדש כזה, ויש בית המקדש כזה. כלומר, כשיש בית המקדש שהקב"ה מראה בו אהבה בלי גבול, עלול להגרם מזה שהאדם יתן לעצמו דרור בסוגיות האהבה...

אכן **ה'אור החיים' הק'** בפרשת שמיני, בדברו על 'בקרובי אקדש' שנתקיים בר"ח ניסן, הוא מדבר על נקודה זו, שכיון שהיתה אהבה יותר מדי, נכשלו והקריבו אשר זרה אשר לא צוה אותם. וכן כתב **ה'אור החיים' הק'** בפרשת יתרו על דיבורי האהבה של הקב"ה, 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', 'והייתם לי סגולה מכל העמים', שמיד אח"כ הזהיר אותם שיגבילו את עצמם 'מעלות בהר ונגוע בקצהו', ו'כל הנוגע בהר מות יומת'. מדוע? כי אם יש אהבה בלי יראה, אי אפשר לקיים את התורה כדבעי.

היה בית המקדש הראשון וזה מה שאירע. היה בית המקדש השני, ושם לא היתה אותה בעיה שהיתה בבית הראשון, כי גילוי האהבה לא היה שם כפי שהיה בבית הראשון, אך היה שם שנאת חינום. האמת שיתכן שבבית הראשון לא הגיעו לשנאת חינום מחמת רוב האהבה. ריבוי האהבה גרם לכך שכולם יאהבו זה את זה. ואפשר שכאשר אוהבים זה את זה, יש בזה גם משום ביטול והכנעה, כי אין איש רואה את עצמו כנפרד, אבל דברים אחרים יכולים היו לקרות וקרו.

ובכן, כשהיה בית המקדש השני, לא היו שם כל הגילויים וכל הניסים, ואף ארון הקודש לא היה, כי אם אבן שתיה. חילוק עצום הוא, כפי שאמרו **חז"ל** שכאשר היה ארון הקדוש, היו הבדים בולטים וכנפי הכרובים וכו', מציאות אחרת היתה. אבל בעיות אחרות נוצרו...

ג, (טז) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון וגו', ובש"ס **שבת** (טב, ב) שהיו מכניסות יצר הרע בבחורי ישראל. כל זה היה בבית הראשון.

הוא מביא ראייה שהשתים נמשכות אחרי האחת, וזה לשונו: "והנה כבר אמרנו כמה פעמים דאיתא **במדרש שלושה מתנות טובות בעולם, זכה באחת מהן זכה בכולן, חכמה גבורה ועושר**, אימתי? בזמן שהם מתנות שמים ובאים בכח התורה, ופירשנו כי מטבע החכמה להיות האדם נמשך אחר דעתו, וזה הביא את דור אנוש לידי ע"ז, וגבורה יתירה מביאה לידי שפיכות דמים, ועושר מופלג מביא להיות נמשך אחר תענוגים ומביא לידי גילוי עריות".

מסביר ה'שם משמאל' ששתי הקליפות האלה, **הן קליפת עשו ומדין וקליפת מואב וישמעאל**. על מואב אומרים לנו **חז"ל** שבת לוט נתנה לו שם כזה, מואב - מאב, זהו גילוי עריות. ועל ישמעאל מובא שהוא מפסולת אברהם מידת חסד - אהבה, וכן אמרו **חז"ל** תשעה קבין זנות ירדה לעולם תשעה מהן נטלה ערביא. ועשו הוא שפיכות דמים כידוע - על חרבך תחיה. ומדין הוא ג"כ ממשפחת השפיכות דמים, כי מדין הוא מלשון מדנים, ומהותם היתה קנאה ושנאה וכו'.

עבודת כל השנה בסגנון אחר

והנה אם אנו מבינים שתמיד האדם מתמודד עם שני אלה, עם הבעיות של חוסר ביטול והכנעה, ועם המשכיבה אחר תענוגי העוה"ז, וזה מה שמסלק ממנו השכינה, ואם אתה מסתכל על ההיסטוריה, על בתי המקדש, ורואה מה **חז"ל** מספרים לך, אתה יכול לראות ולומר: אה, אני מבין כבר. עבודתי היא בעצם אותה עבודה של כל השנה, אך בימים אלו יש לנו בהירות לגבי החורבן שנעשה כאשר הדברים

נסיון העוני ונסיון העושר

כעת נדבר בשפתינו: יש הרבה פעמים שהאדם רואה שבעיותיו מתפרצות כל פעם לפי המצב, כידוע שיש נסיון העוני ונסיון העושר. **נסיון העוני**, הוא מתלונן. מאוד קשה לו. הוא לא גומר את החודש. הוא מרגיש חנוק מכל צד. זהו נסיון העני. **חסר לו בביטול, חסר לו בהודאה** - ברוך השם! רבונו של עולם! אני מודה לך. זה נפלא. זה טוב. ויש **נסיון העושר**. לא קל לו, כי יש לו הכל. אין הוא ברוגז על אף אחד, אבל הוא **נותן לעצמו כל מה שהוא מעלה בדעתו**. נפשו אינה מצומצמת. להיפך, הוא רוצה עוד ועוד ונותן לנפשו להנות כמה שהיה רוצה. זה מתחיל במותר לך, זה עובר לנבל ברשות התורה, ומשם זה הולך ומדרדר.

נמצא שהאדם **עצמו, יש לו בתוכו גם בית ראשון וגם בית שני. את שניהם יש לו**, כך היא המציאות. זה תלוי רק באיזה תחום ובאיזה זמן. יש שהוא מרגיש יותר את נסיון העושר, ואז הוא יכול לחוות בתוכו חורבן בית הראשון. יום אחד האדם אומר לעצמו בעת ק"ש שעל המטה: היום היה אצלי חורבן בית ראשון. ולמחר הוא אומר לעצמו: היום כעסתי והסתכסכתי. מתי האדם כועס? על מה הוא מסתכסך? - על כסף. והרבה מאוד פעמים כי הוא צריך אותו באופן קריטי. הוא עצוב וכועס וצועק בבית, הכל הוא תוצאה של נסיון העוני. אמנם לא תמיד מדובר בחסרון של כסף. עוני פירושו מצב של חסרון, ו**כיון שהאדם מרגיש חסרון, הוא צועק על עצמו ועל אחרים, ויש אצלו שנאת חנם ופירוד לבבות**.

זהו הביאור במה שאמרו שהקב"ה ברא שבעים אומות, אשר הן הקליפות שמכשילות את האדם בכל עת, ואין נותנות לו להצליח.

שבעים שרים מחולקים לשנים

במגלה עמוקות מביא: לשר של ישמעאל יש שלושים וחמשה שרים מימין, לשרו של עשו יש שלושים וחמשה שרים משמאל, והם הם שבעים שרי האומות.

בשפתינו הכוונה לגבי **הנסיונות שיש לו לאדם, שלושים וחמשה מהם שייכים לשורש זה, ושלושים וחמשה לשורש השני**, והם הם שבעים שרי האומות, כלומר כל הבעיות של האדם. ודי פשוט הוא. הסתכל בסדר יומו של האדם ובבעיותיו ותראה שפחות או יותר הכל סובב על צירים אלו. האדם שבור בגלל איזה מצב שנקלע בו. הוא לא עשה שום עבירה, אבל מצב זה מעציבו. נסיון העוני הוא - **הבעיה של חוסר ביטול להקב"ה**. האדם צועק 'ויידע כל פעול כי אתה פעלתו', והבריאה משיבה: בסדר, הבה נתחיל אתך. כל פעם שזה קורה, הרי זה כחור בלב שחסר בו מלכות. בנוסח אחד, חסר לו בביטול לתכניתו של הקב"ה. נקרא לזה: אחד מהשרים, התלמידים, של עשו. בנוסח אחר, שר נוסף של עשו, הוא מתרגז על מישהו ומסתכסך אתו. נוסח נוסף הוא קנאה, וכן שנאה, וכו'. הדברים האלה מתעוררים בלבו, כי הוא מתמודד ובאמת קשה לו. ועוד יש לו מהצד השני.

החילוק בין תמוז לאב

מבאר ה'שם משמואל' **שחודשי תמוז ואב נועדו לתקן את הדברים האלה**, אבל הם שרויים עכשיו תחת הקליפה. כך יש בבית אהרן **בליקוטים** שפעם אחת בתשעה באב נאנח ואמר: עד מתי עדיין יהיה יום זה ברשותו של הסטרא אחרא. יום זה הוא יום קדוש, היום שבו דוד נולד בו, אבל הוא עדיין מונח תחת שליטת הסטרא אחרא. וכך הוא בכל **הספרים**, וכבר נמצא כן

החצי השני לעולם מורה על הנעלם והנסתר שבו. מה שאין כן חודש תמוז שהוא הגאווה, כי הוא אין לו את החצי השני של רחמים, ואותו צריך להפוך לגמרי, כי אין רואים בו את האור.

אפשר להסביר זאת גם באופן פרקטי (הגם שמדובר בסוגיא רחבה). ניקח שוב דוגמא של שלום בית. אדם שאינו מריע לאף אחד. הוא לא מכה ולא צועק. אבל הוא דומה למקל של עץ ואינו מבין מה שמדברים אתו. מנסים להסביר לו שצריך להראות קצת חמימות, אך אינו מבין על מה מדברים. חום מתקשר אצלו למזג האוויר או לקולג אחרי התפילה בשבת. אין לו מושג על מה מדברים אתו. הנה הבעיה אתו קשה ביותר.

כשיש לך מי שמבין במה מדובר, אלא שלא תמיד זה מכוןן אצלו באופן הנכון, ולעתים זה מתבטא אצלו בכעס וכדומה, יש עם מי ועם מה לעבוד. אך כשהאדם מלא גאווה, מאוד קשה לעבוד אתו. אי אפשר להדבר אתו בכלל, כי אינו רוצה להיעזר. הוא הרי מבין יותר טוב מכולם. ובכן, הרבה פעמים הקב"ה מזמין לו כאלה סטירות שמרעידות אותו לגמרי, ואז הגאווה מתבטלת ואפשר להתחיל לדבר אתו. **כשהאדם רוצה לשמוע, אך יש לו נסיונות ויצרים, אפשר לעבוד אתו. אפשר להוסיף עוד ועוד תורה, ולנסות ליישר את המדות, ובס"ד הדברים יסתדרו.**

עכ"פ תמוז הוא לגמרי שבוי בקליפה, כפי שרואים שהשם הפוך לגמרי, וזהו אחד מהסימנים שזה עשו, גאווה, ופירוד, ואב לעומתו, צריך רק להפכו. ה'שם משמאל' מוסיף בענין חודש אב: "ועל כן מזלו אריה שהוא מימין להמרכבה, וגם אותיותיו כסדרן אל"ף ב"ת".

במדורים, שעשו תפס שליטה על החודשים האלה.

אכן חודש תמוז מונח עדיין ברשות הקליפה וצריך להוציאו ממנה. עלינו להסתכל על חודש תמוז כאילו היה חודש ניסן, חודש מלא שמחה, וכפי שאומרים בסליחות שהוא עתיד להתהפך לששון ולשמחה. ובכן, יש תמוז ויש אב. מבאר ה'שם משמאל' שתמוז מקביל לחסרון שהיה בתקופת בית המקדש השני, אב מקביל לחסרון שהיה בתקופת בית המקדש הראשון. ומביא לזה ראיות נאות. הוא כותב בלשונו: **"בשבעה עשר בתמוז היתה התגברות כח מדין ועשו, והם היו אז העיקר, ובתשעה באב היה עיקר הצרה מחמת התגברות כח מואב וישמעאל,** על פי מה שהגדנו כבר שלשון תמוז הוא מלשון חימום והיסק והוא התגברות דיגין תקיפין כאשר, ולפי דרכנו הוא כח מדין ועשו, ועל כן הוי"ה השולטת בחודש הזה היא לגמרי מהופכת (כי השם של תמוז מרומז בפסוק 'זה איננו שוה לי', אשר סופי תיבותיו הוה"י) המורה על תוקף הדין כידוע, וחודש אב הוי"ה השולטת בו חציה הראשון מהופכת והשניה כסדרן (השם של חודש אב מרומז בפסוק 'הסכת ושמע ישראל היום', אשר ראשי תיבותיו הוי"ה) מורה שרק בחצי הראשון של החודש שולטין הדינים, אבל לא בחצי החודש השני". כך אנו רואים שהחצי השני של החודש כבר נגאל ויש בו חמשה עשר באב שהוא יו"ט, וכן עושים בו נישואין עד סוף החודש.

גאווה חמורה מתאווה

ה'שם משמאל' מוסיף, והוא סוגיא כשלעצמה, **שהבעיות הקשורות לגאווה, הן בעיות קשות בהרבה מהבעיות הקשורות לתאווה.** הוא אומר שבקליפת מואב עדיין טמון בקרבה דוד המלך ע"ה, והיינו שבפנימיותו החודש הזה הוא רחמים, כי

איך הם תואמים זה עם זה, ויוצאת מהם תולדה חדשה.

והנה אצל אברהם ויצחק, אברהם שהוא מדת החסד נתכלל במדת הגבורה, ויצחק שהוא מדת הגבורה נתכלל במדת החסד. כשהלכו יחדיו אל העקדה, השלימו זה את זה לקנות כל אחד מדתו של השני, וזה מה שגרם לכך שיצחק יקבל בעקדה נשמה שיכולה להוליד, ויצא מהם יעקב שהוא בחיר האבות, ומביא דבר חדש לעולם, גאולה, אדם הראשון, משיח.

והנה כשהקליפות רוצות להשתלט על האדם באופן שלא יוכל להתחמק ממנה, שתי אלה רוצות להתחבר. לא שתהיה לו בעיה נפרדת של עשו ובעיה נפרדת של ישמעאל, אלא שיהיה לו שילוב של שתיהן ביחד, כי אז יהיה בכח הקליפות לתפוס אותו בטלפיהן ולהורידו לשאול.

לכן כשראו מואב ומדין שאין להם כח על ישראל, עשו שלום ביניהם. לא לחינם עשו שלום ביניהם, אלא משום ששריהם ראו של אחד בנפרד לא יוכל לשלוט עליהם, וגמרו אומר להשתתף, כי אז יהיה להם כח גדול להחריב ולהרוס.

ומדה טובה מרובה, כשהאדם מבטל עצמו לה', ותוך כדי הוא שומר את עצמו בקדושה, יש לו את הכח היוצא מבין שניהם.

בסוף דבריו הוא מבאר שזהו זכור ושומר בדיבור אחד נאמרו. **בשבת קודש יש את שני אלה ביחד... בריאתו של הקב"ה, מלכותו של הקב"ה! הפלא ופלא! ויחד עם כן, שבת היא הזמן שבו השכינה נמצאת יחד עם היהודי, ויש לו תענוגים - ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג. לכן אמרו חז"ל אלמלא שמרו שתי**

הנה כל זה מלמד לאדם שהוא פשוט צריך לזכור שהדברים האלה, **גאווה ותאוה, הם היפך השראת השכינה, וכיון שהוא מסירם, תיכף ומיד הוא זוכה להשראת השכינה.** כשהוא רואה דבר ששורשו בגאווה, עבודתו היא לעקר משרשו, כי זהו הדבר המונע מהשכינה לשרות עליו וזהו החורבן.

קשה חורבנו של הבית השני

ה'שם משמאל' מוסיף: "ולפי האמור יש לפרש הא דאנו עושין הצום בשבעה עשר בתמוז יום חורבן בית שני ולא בשבעה בחודש שבו נחרב בית ראשון משום דחורבן שני עדיפא ליה, ולכאורה אינו מובן דהחורבן הראשון שהיו שם חמשת הדברים ארון וכפורת וכו' הצרה גדולה ביותר, אך לפי דרכנו יש לומר דבחודש תמוז היה עיקר התגברות קליפת מדין ועשו, שאליהם מתיחס חורבן בית שני כנ"ל, על כן עדיפא ליה בענין הצום הרביעי החורבן השני".

הכלל היוצא מדבריו הוא **ששנאת חינוך שייכת יותר לחודש תמוז מאשר לחודש אב. הסרת הגאווה והמחלוקת וההפירוד ועבודת הביטול... הבה נעשה עוד דבר שיכול לבטא הכנעה.** לא להגיב, לא להראות שאני צודק... **כל העבודות מן הסוג הזה, הן עבודות שבונות את בית המקדש.**

כינוס לרשעים רע לעולם

עוד הוא מוסיף דבר נפלא מאוד: **אנו רואים שכאשר מחברים שני דברים, יוצא מהם דבר שלישי שכוחו יותר גדול משניהם.** אפשר לראות שני בעלי עסקים שרוצים להתחבר. מדוע הם רוצים להתחבר? כי הם יודעים שכאשר יתחברו, החברה תגדל פי כמה וכמה. תמיד זה כך, והשורש הוא ביסודות הבריאה. לוקחים שני סודות שבתורה, מחברים אותם יחד לראות

התבטלות ושמירת הברית ביחד

ובכן, כשהאדם מבין סוד זה, הוא יודע שהוא זקוק לעבודה זו, היינו לשלב את שני הכוחות מצד הקדושה, ביטול ושמירת הברית. והאמת שלמעשה אנו רואים בחוש שהיצר הרע מנסה להכשיל את האדם מכל צד. אם הוא מצליח לעמוד בנסיון זה, הוא מנסה לתפוס אותו מהצד השני, ואם הוא מצליח לעמוד בנסיון השני, הוא מנסה לתפוס אותו מצד זה. והפתרון הוא שהאדם יעבוד על שני הדברים גם יחד.

כך יש בתוספות סוף מסכת מגילה בענין יו"כ שמפני שכן קורים בו במנחה בפרשת עריות, כי באים עם תכשיטים ועלולים לבוא לידי נסיון. ביום כיפור יש כל-כך הרבה אהבה מהקב"ה, כל-כך הרבה ביטול, כולם שרויים בתענית, אך היצר הרע אינו מרפה. הוא מנסה להכשיל מהצד השני. כשיש לו לאדם בעת ובעונה אחת גם יסוד וגם מלכות, השכינה שורה עליו. והעבודה בשלושת השבועות היא שיתבונן האדם בתוכו ויאמר: זהו חורבן הבית הראשון שלי, זהו חורבן הבית השני שלי. אלך ואבנה בית המקדש השלישי בתוכי. וכיון שהוא עובד על שני השורשים גם יחד, הוא מביא לעצמו גאולה.

ובוודאי, הבא ליטרה מסייעין אותו. אם האדם זוכר שאינו יכול לבד, הוא שוב מבטל את עצמו, היפך הע"ז, ובוה גופא בונה את הבית. ואפשר עוד שכשיש לו לאדם התמודדות עם שמירת הברית ויודע שאינו יכול להשמר בכוחות עצמו, והוא מתפלל מתוך הכרה זו, תפילה זו עצמה היא שילוב משני הדברים גם יחד. היא ביטול והכנעה ותוך כדי בקשה להקב"ה להיות שמור בקדושה וקרוב אליו. ואם כן תפילה זו מביאה לו את גאולתו ומוציאה אותו מחשכות גלותו.

שבתות כהלכתן מיד נגאלים. כי הגאולה היא כשנוצר החיבור בין שני אלה.

סיבת המרחק בין הצומות

מבאר ה'שם משמואל' שזוהי הסיבה ששבעה עשר בתמוז ותשעה באב מרוחקין ביניהם בשלושה שבועות, וזה לשונו: "ועל פי דרכנו הנ"ל יש ליתן טעם על הרחקת הצומות זה מזה ג' שבועות, על פי דברי מהר"ל בספר התפארת בטעם ריחוק מתן תורה מציאת מצרים עד החודש השלישי שבמדרש [איתא] כמו גירות שצריכה להמתין ג' חדשים, ופירש מהר"ל דבשלשה נעשה ההפך בתכלית, כי הראשון מתייחס עוד לדבר שיצא ממנו, והשלישי מתייחס לדבר שבא אליו, והאמצעי הוא עיקר המפריש באשר אין לו שום התיחסות לא לזה ולא לזה. כן נמי יש לומר ענין הרחקת הצומות, דהצום הרביעי מתייחס למדין ועשו, והצום החמישי למואב וישמעאל, על כן צדקה עשה השי"ת שהרחיק זה מזה למען לא יהיה להם צירוף, שבאם ח"ו היה להם צירוף, היה להם כח יותר גדול כנ"ל, על כן ההרחק הוא מספר שלשה שבועות".

אכן אנו באים עכשיו מפרשת בלק, ואנו רואים שזה מה שהיה. בלעם החטיא את ישראל הן בע"ז הן בעריות, ומתוך השילוב נכשלו ובאה עליהם המגיפה. בלעם ניסה באופן זה ואח"כ באופן זה, ולא הלך לו. מה עשה? הוא בא עם עצה חדשה, וכה אמר: נשלח אליהם את בנות מואב, וכל מי שייכנס פנימה, תאמר לו: אם אתה כבר נמצא כאן, השתחוה לע"ז. אכן כשהם באים משולבים, הם מתגברים על הצד השני. יש כוחות חזקים בצד זה וכוחות חזקים בצד זה. מה גורם לאחד מהצדדים להתגבר על הצד השני ולהשתלט עליו? כשהוא מחבר את שני הכוחות ומשלבם יחד.

יום שני פרשת פנחס י"ח תמוז תשפ"ה

הדרך לזכות לגאולה בתוך הגלות

כל מקום שגלו שכינה עמהם

המהר"ל בספרו **נצח ישראל** (פרק י') כותב יסוד גדול שמלמד את היהודי השרוי בגלות איך להסתכל על דברים. הוא מביא **ממסכת מגילה** (כט, א): (מגילה כט, א) תניא רבי שמעון בן יוחי אומר, בוא וראה כמה חביבין ישראל, שכל מקום שגלו - שכינה עמהם. גלו למצרים - שכינה עמהם, **שנאמר** (ש"א ב, כז) 'הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים'. גלו לעולם - שכינה עמהם, **שנאמר** (ירמיה מט, לח) 'ושמתי כסאי בעולם' (כך אנו אומרים **בזמירות שבת** "עולם שת כסאו להציל ידידיו". הקב"ה כביכול הביא את כסאו להיות עמהם בגלותם. פעם ראיתי ממשלים זאת לילד שמכניסים אותו לתלמוד תורה בגיל שלוש ואינו רוצה לשתף פעולה, שאביו בא ומתיישב לצדו על כסא קטן של פעוטות. אף כאן, הקב"ה כביכול מתיישב ליד היהודי להיות אתו בגלותו). גלו לבבל - שכינה עמהם, **שנאמר** (ישעיה מג, יד) 'למענכם שולחתי בבלה'. גלו לאדום - שכינה עמהם, **שנאמר** (ישעיה כג, א) 'מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה' וגו' (כל זה מראה על חביבותם הגדולה של ישראל, כי הרי צער הוא לשכינה שצריכה לצמצם עצמה, ובכל זאת הקב"ה עושה זאת לרוב חביבותם). ואף כשהם עתידיים ליגאל - שכינה עמהם, **שנאמר** (דברים ל, ג) 'ושב ה' אלוקיך את שבותך' וגו', 'והשיב' לא נאמר, אלא 'ושב', מלמד שהשכינה שב עמהם מבין הגלות.

ומביא על זה מהרשב"א בפירוש ההגדות שלו שהוקשה לו מה שאמר 'ואף כשהם עתידיים להגאל', פשיטא, אם בגלות הוא עמהם, מכל שכן שהוא בא עמהם כשנגאלו.

ולכך הוצרך לפרש, כי מה שאמר 'וכשנגאלו שב עמהם מן הגלות', היינו שבא לומר שהשם יתברך עמהם בגלותינו זה (שהיא הגלות האחרונה טרם ביאת הגואל), שהם נפוצים בכל קצוי הארץ. כך הם דברי הרשב"א.

ה' יסעדנו על ערש דווי

וכותב על זה: "ואני אומר שהדברים הם כמשמען, **שיותר יש טעם להיות עם ישראל בגלות ממה שיהיה עמהם כאשר יצאו מן הגלות**". כי אם מבינים מעט מהי שכינה, מבינים שרק טבעי הוא שהשכינה תהיה עם בני ישראל דווקא כשהם שרויים בגלות. אכן, **כאשר מכירים את היסוד הזה, מבינים שהוא חל גם על כל יחיד ויחיד בקשייו ובתחומי הגלות הפרטית שלו**.

כך או כך, במקום שיש בו חושך - שם השכינה באה להיות עם האדם באופן טבעי, עד כדי כך שהחידוש הוא שגם כאשר עתידין להגאל, תהיה השכינה עמהם.

הוא ממשיך: "שכן אמרו **רז"ל** לענין החולה בפרק יציאות השבת (שבת יב, ב), הנכנס לבקר את החולה, לא ישב על גבי מטה ולא על גבי כסא, אלא מתעטף וישב לפניו, **שנאמר** (תהלים מא, ד) 'ה' יסעדנו על ערש דווי' וגו'. ובחיבור **גור אריה בפרשת ויחי** (מז, לא, אות לד) פרשנו שני טעמים; האחד, **שכל דבר שצריך שמירה - השגחתו עליו יותר**, והחולה שיצא מטבעו, אשר נתן השם יתברך הטבע אל האדם להעמיד את האדם, **ועתה נשתנה טבעו, צריך הוא אל השמירה שלא יהיה נפסד, והשמירה מן השם יתברך**".

האדם, כי זה מהדברים הנוגעים לבטחון. האדם שואל בדאגתו: מה יהיה? מה יהיה עם פלוני? ואנו אומרים לו: אדרבא! **דווקא מפני שהוא במצב מעורער, הקב"ה שומר עליו ודואג שלא יאונה לו כל רע.** ואף אם **האדם בוחר ברע, הקב"ה בא אליו ועוזר לו.** לא מפני שהאדם בוחר ברע, הוא מוכרח להצליח בכשלונו. הקב"ה עוזר לו ומונע ממנו את ההצלחה.

כבר סיפרתי כמה פעמים מה שיספר לי אחד מבני החבורה שבעבר היה בנסיון קשה מאוד, וברגע האחרון צלצל הפלאפון שלו, ומעבר לקו אביו הזקן הגר בארץ ישראל שהתקשר אליו והודיע לו בבהלה שגנבים מנסים לפרוץ לביתו והוא זקוק לעזרה. הבן מיד התקשר למשטרה, ובמשך שעה שלימה עסוק היה בטלפון, עד שהסיח דעתו לגמרי מן העבירה, ובסוף התברר שלא היו אלו גנבים, אלא אנשי צבא שבאו לחפש אחד מבני המשפחה שהשתמט מגיוס לצבא.

הוא ראה אז שהקריאה מאביו הגיעה אליו בדיוק באותו רגע שהיה שרוי בחושך נורא, ואחרי כל החרדה שהיתה לו, הנסיון כבר לא קרץ אליו וכך ניצל משבעה מדורי גיהנום.

שח לי אותו אברך שלמרות שהתמודד עם נסיונות קשים מאוד, הקפיד תמיד לכבד את אביו ואמו בהידור רב, והנה זכה ונזדמנה לו דמות דיוקנו של אביו כדי להצילו.

הוא אשר אמרנו שלא מפני שהאדם בוחר ברע, הוא חייב להיכשל, כי **הקב"ה שומר עליו במקום שהוא נמצא.** הקב"ה שומר על החולה. אל תהיה כל-כך מודאג. **תסמוך על הקב"ה שישמור על פלוני. כי הקב"ה הולך דווקא למי שזקוק לשמירה**

אפשר לבאר זאת באופן כזה: התגלותו של הקב"ה בתחתונים – זו הקרויה בשם "שכינה" – **תפקידה להופיע דווקא במקומות של חסר, ירידה וחשיכה.** ולכן ככל שהמקום חשוך יותר, מתנדנד יותר, שם מתגלה השכינה ביתר שאת, כי זוהי **תפקידה של השכינה, לגלות את הקב"ה בתחתונים.**

חולי הנפשות כחולי הגוף

בטרם נמשיך הלאה, נעיר שמדובר בחיזוק גדול, שהרי 'חולה' אינו דוקא חולה בגופו, אלא גם חולה בנפשו.

נניח, למשל, שיש אב שמאוד מודאג מבנו, משום שבנו הוא דל שכל ועושה מעשי שטות, בגשמיות או ברוחניות. ובכן, כשאומרים שהקב"ה הוא מלך עוזר ומושיע ומגן, כלול בזה שהקב"ה **עוזר למי שבדרך הטבע אינו יודע מה לעשות.** זהו גם פירוש הפסוק 'שומר פתאים ה'". **מאחר שאין הפתי יכול להסתדר בעצמו, תפקידה של השכינה הוא לבוא אליו ולעזור לו, להחיותו, ללוותו, לעזור לו ולהגן עליו.**

בחידושי אגדות על מסכת נדרים (מ, א) המהר"ל מסביר את הטעם הראשון באופן כזה: **"אחר שהטבע נפסד אצלו, הרי הקב"ה קיומו, וזה שהוא זן את החולה.** וכן מה שאמר שהקב"ה למעלה מראשותיו של חולה, דבר זה הוא מצד כי **החולה הוא מסולק מן הטבע החמרית,** ומאחר שהוא מסולק מטבע החמרית שהרי הוא חולה ויש הפסד לטבע החמרית, אז **השי"ת שהוא נבדל מטבע החמרי - למעלה מראשותיו ששם השכל הבלתי טבעי."**

אין מה לדאוג על החולה

הדבר נפלא מאוד ויכול להרגיע את האדם. האמת היא שזה 'צריך' להרגיע את

יתירה. הוא כביכול עוזב את הכל והולך לאותו אחד לשמור עליו.

ראיתם פעם אמא יוצאת מהבית ומשאירה את הילדים עם בתה בת האחת עשרה? היא אומרת לה כמה פעמים: אני סומכת עלייך, תשמרי עליהם טוב? אם קורה משהו, את מיד מתקשרת אלי. היא מודאגת ואינה בטוחה שהיא עושה מעשה אחראי... מסרתי למישהו, אבל אינני יודע אם אותו מישהו, ישמור מספיק טוב... יש סוג של רוגע, אבל לא רוגע מושלם.

כשיש לו לאדם חולה בתוך ביתו, צריך הוא שיידע שמסר את האחריות עליו להקב"ה, כי מי שצריך שמירה יתירה, הקב"ה בכבודו ובעצמו מגיע להיות עליו שומר.

אף כשהם עתידים להגאל

המהר"ל כותב בהמשך שכך הוא הדבר לגבי הגלות. כשבני ישראל שרויים בגלות, הם כולם חולים. **הם כולם נמצאים במצב קשה.** ולכן הקב"ה בא להיות אתם יותר מבזמני גאולה. הוא שומר עליהם דווקא משום שהם מפוזרים בין האומות ויש להם נסיונות יותר קשים ואין להם את הגילוי שהיה להם כשבית המקדש היה קיים.

הוא מבאר שזהו 'אף כשהם עתידים ליגאל - שכינה עמהם'. חידוש הוא כי כשיגאלו, לא יהיו יותר במצב של חולים. אבל כשהם שרויים בגלות, פשוט הוא שהשכינה נמצאת עמהם, כי זהו תפקידה של השכינה, להיות עם אנשים הנמצאים במצבים כאלה ולהגן עליהם.

מצוי הדבר אצל מי שאחראי על איזה מצב שהוא לא תמיד יכול להיות בשטח. יש לו עוד שעבודים, יש לו משפחה, אבל הוא בודק כל הזמן לראות מתי הוא יכול

להפקיד אחרים במקומו ומתי הוא צריך להיות בעצמו... ביום שני בבוקר אני צריך להיות שם. כשהכל זורם על מי מנוחות, אני יכול להעמיד אחרים במקומי. לא כן הדבר ביום שני בבוקר, אז אני בעצמי חייב להיות שם...

המהר"ל מסביר בזה מאמרם של חז"ל. כשבני ישראל שרויים בגלות, דווקא אז השראת השכינה גדולה יותר. הקב"ה אומר: אז אני צריך להיות שם בעצמי.

הדבר שופך אור גם על מה שהיה בחצות ליל פסח... אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ולא השליח... הקב"ה אומר: אדרבא, כשהקליפה נמצאת בשיא תוקפה, אז אני בא להיות שם בעצמי, וכיון שאני נמצא שם, הקליפה ממילא מסתלקת ובאה הגאולה.

שלום שלום לרחוק ולקרוב

עוד זה נותן השקפה אחרת על ראיית האדם את עצמו אחרי שחטא, לגבי השאלה **האם הוא נעשה עכשיו רחוק יותר מה' או קרוב יותר לה'.**

האדם שואל את עצמו: איפה אני עכשיו?

יש שהוא נבון מאוד, כי נדמה לו שהדבר תלוי יותר במצב הרוח של הדרשן. אם הדרשן בא לתת חזוק, הוא אומר: 'הקב"ה לא עוזב', 'שבע יפול צדיק וקם', 'א גיפאלינער - העלפט דער אייבשטער', 'עכשיו עיקר העבודה'. אלפי נוסחאות וניגונים יש לו על מצב זה. אבל אם הדרשן בא לתת מוסר, הוא אומר: יש לך מושג כמה התרחקת? יש לך מושג איזה טמטום הלב יש לך עכשיו? תראה ברמב"ם איך נראה האדם לפני שחזר בתשובה. מטיחים לו את תפילתו בפניו.

מלמד, אף מצב הרוח נוטל חלק בדבר, בשורשו אין סתירה בדבר, כי **התכלית היא להטיב עם הבן**, וכיון שזוהי התכלית, הוא **בוודאי מראה לו אהבה, אבל כשהבן פועל באופן שאינו מטיב עמו, הוא מוכרח להתנהג אתו במהלך האחר להטיב לו באחריתו**, כי אם לא ילך לישון עכשיו, למחר לא יוכל להצליח בלימודים וכו'.

אחרי שהאדם חטא, יש שני דברים שקורים בשעה אחת. האחד הוא **שכדי להטיב עמו עכשיו, הוא צריך להבין שבדרך זו אי אפשר להמשיך**. הוא זקוק ללמוד שדרך זו אינה מטיבה עמו ולא כדאי לו להמשיך בה. הדבר השני הוא **רחמנות גדולה שיש על שפלותו של האדם**, אשר בגלל אותה שפלות, **הקב"ה צריך להיות אתו יותר מהרגיל**. 'סומך ה' לכל הנופלים'. הקב"ה בא לסמוך את הנופל, כי הוא זקוק לתמיכה יותר גדולה, הוא זקוק להשגחה יותר גדולה. אבל **אהבה זו היא כדי לעזור לו ואינה עומדת כסתירה לכך שהוא זקוק לעונשים ולדברים שיוציאוהו משם**, כי הוא אינו יכול להישאר שם. **הקב"ה אוהב כל יהודי, וזוהי הסיבה שהוא זקוק גם ליראה, כי בלעדיה לא יצליח**, ואחרי שחטא, יש שני דברים. **הוא זקוק עכשיו להשגחה יותר גדולה**. מוכרחים לעזור לו. הרחמנות הרבה יותר גדולה. **אבל הוא נמצא בבור**. זו המציאות. **הוא למעשה נמצא בבור**. **צריך להביא לו חבל, צריך להביא לו סולם, צריך להדריכו...**

כשהאדם מרגיש את החלק שהוא בגלות, את החלק שאינו הגון אצלו, יש שני דברים בבת אחת. האחד הוא **שהקב"ה מאוד מרחם עליו בגלל אותה נקודה**, למה? כי הוא זקוק להשגחה ותמיכה יותר גדולה שם, ועכשיו הוא זקוק לכך כדי להתחמק משם, כדי שיוכל להתקדם הלאה.

בתשעה באב עצמו אתה יכול לשמוע שני סוגי דרשות, ויש שתשמע באותה דרשה, חלק ממנה מטיף מוסר, ובחלק השני, אחרי שהדרשן כבר הטיף מספיק, הוא מתחיל לתת חיזוק ומביא את כל המאמרים מהסגנון האחר.

והאמת היא שאין ביניהם סתירה, אלא **הם מתייחסים לשני חלקים נפרדים**. אחת מהסיבות שכל-כך חשוב להבין למה אין ביניהם סתירה היא משום שהילד בדרך כלל מבולבל לגבי הסתכלותו על אביו או מלמדו בגלל סתירה זו ממש. דבר מעניין. אביו אומר לו תמיד כמה הוא אוהב אותו. הוא קונה לו מתנות, הוא לומד אתו, הוא נותן לו מחמאות. והנה לילה אחד הוא לא הולך לישון בזמן, אביו מתרה בו שלוש פעמים, ואז הוא מתחיל לצעוק עליו ומעניש אותו. הילד שואל את עצמו: יש לי סתירה גדולה במוח. הוא אוהב אותי או שונא אותי? הנה בדרך כלל התשובה שהילד נותן לעצמו היא שתלוי במצב רוח שלו. הוא כאילו אומר: פעם הוא כך, פעם הוא כך, ואף פעם אי אפשר לדעת מה יהיה. יתכן שהיום הוא יום כזה שבו הסתירות באות ללא חשבון - 'היינט פליט פעטש'. ביום שהוא יהיה במצב רוח יותר טוב, נוכל לשוחח אתו בחביבות.

כשהילד צעיר מדי, אין לו עדיין את האותיות לתשובה זו, וכשהוא מתגבר קצת, כבן אחת עשרה שנים עשרה וכבר יש לו מפתחות, הוא כבר מתחצף בענין זה. הוא כבר מתלחשש בבדיחותא: אה, היום זה לא יום טוב אצלו. צריך להמתין בסבלנות שהיום יחלוף ויום אחר יבוא תחתיו - יום יותר טוב.

אהבה ויראה לטובת הבן

והנה הגם שאצל בשר ודם, אב או

את דכא ושפל רוח אשכון

המהר"ל מביא את הטעם השני שהקב"ה בא אל מי שהוא בשפל המצב: "והטעם השני הוא, שהכתוב אומר (ישעיה נז, טו) 'את דכא ושפל רוח אשכון', שזהו ממדת השם יתברך ששכינתו עם אשר הוא דכא, ולכך החולה שהוא דכא, השם יתברך עמו בפרט".

החולה, חוץ מזה שהוא זקוק לשמירה יתירה, הוא מרגיש שאינו יכול לחיות מהטבע, וממילא יש לו ענוה טבעית, וכיון שכן, יש לו עוד סיבה שהקב"ה ישכון אצלו, כי למעשה אינו מתגאה. זה מעניין איך שני הטעמים משלימים זה את זה. בין במציאות הוא צריך שהקב"ה יעמיד אותו כי אין הטבע יכול להעמידו, ולכן הקב"ה בעצמו מעמידו, ובין מפני שהוא קולט זאת. מאחר שהוא קולט זאת, הוא שרוי בענוה, כי הוא יודע שרק הקב"ה יכול להעמידו, וזה גופא סיבה היא שהקב"ה יהיה עמו.

אמור מעתה: יתכן לפעמים שהאדם זקוק לנס גדול ואינו יודע מזה, כי לא תמיד האדם קולט. לפעמים זה נעלם ממנו שהיום הוא זקוק לנס גדול משום שיש עליו קטרוגים. אבל אם אתה יודע שאתה זקוק לנס, אתה עומד מוכן פעמיים שהקב"ה ישכון אצלך. א. כי במציאות אתה זקוק לשמירה יתירה. ב. כי אתה יודע מזה. כשאתה יודע מזה, אתה שרוי בענוה, ולכן השכינה שוכנת אצלך. אומר המהר"ל שכן הוא לגבי בני ישראל השרויים בגלות. אם יודעים הם שהם שרויים בגלות - השכינה עמם.

אסון העלייה בחומה

אחת מהבעיות הגדולות של העלייה בכוח והמרידה באומות היא שכאשר האדם

שרוי בגלות, הוא למעשה שרוי בסכנה גדולה. הוא נמצא בין האומות, יש כל-כך הרבה טומאה, כל-כך הרבה נסיונות, אבל אם הוא יודע עכ"פ שהוא בגלות, הרי זה גורם לשכינה שתהיה עמו, וזה מה ששומר עליו. אך כיון שהאדם חושב שהוא יכול להסתדר לבד, הסכנה של הגלות - נשארת, כי למעשה הוא בגלות, ואת השמירה אין לו, כי הוא חושב שהוא יכול להסתדר לבד.

הבאנו כעין זה לאחרונה מספר 'עמוד העבודה' שכאשר האדם מכיר בחסרונו, הוא כבר לא בגדר שוטה. הוא כבר נושע קצת. כי אם אתה מבין שחסר לך הבנה בדבר פלוני, אתה מבין כבר קצת בדבר זה. כשאתה חושב שאתה חכם עולמי ואף אחד אינו מבין בדבר פלוני יותר ממך, הסיבה היא שיש לך הבנה כל-כך מועטת בדבר פלוני שאינך יכול להבין שיש יותר מזה. כל-כך מעניין לראות זאת בכל התחומים. זה כל-כך כואב... לא, אני לא מאמין בזה... יש כל-כך הרבה חכמות בבריאה, והנה בא לך אדם ומוחק את הכל במחי יד... אוי, זה שטויות. אתה מאמין בכל השטויות האלה? שטויות והבלים... אכן הרבה פעמים זה נובע מכך שאין לו לאדם זה שום הבנה באותם תחומים. כיון שאין לו שום הבנה בהם, הוא לא מאמין בשום דבר. מבחינתו אין חכמות אלו קיימות בכלל.

הכל שטויות והבלים - האומנם?!

אפשר לראות זאת גם ברוחניות, כלומר, במושגים רוחניים. אומרים לו לאדם שיש אנשים בימינו שהכבוד לא מדבר אליהם, והוא, הואיל שאין לו שום הבנה לדבר, ואדרבא, הוא נתפס כל כולו בתשוקה לכבוד, אינו מסוגל להבין זאת. זהו 'כל הפוסל במומו פסול'. אם אינך יכול להבין שיש אנשים כאלה, הרי זה מוכיח עליך

הגלות (כפי שפירש מהר"ש מבעל זיע"א על לשון התפילה 'שתרחמני עוד בגלותי לגאלני'), היא זה שאתה יודע שאתה בגלות, כי אז השכינה באה להיות אתך, וכשהיא נמצאת אתך, אתה יכול להיות יהודי בתוך הגלות. **אתה יכול לקבל קצת השגה בבית המקדש בעודך בגלות, כי אתה יודע שאתה בגלות ואתה יודע שאתה זקוק לנס.** אתה שואל ומבקש: איך אוכל להרגיש שהיו בבית המקדש? איך אוכל לטעם בשבת? איך אוכל לטעם בשבת. והתשובה היא: **כשאתה משתוקק לזה בידיעה שאין לך את זה ואינך יכול לעשות מאומה חוץ מלסמוך על הקב"ה, הקב"ה בא להיות אתך, וכיון שהוא אתך, תוכל לזכות לזה.**

הבנת האדם שהוא שרוי בגלות, היא המפתח שיש לנו כדי לעזור לו. הוא רוצה להיעזר? - זוהי השאלה הראשונה ששואלים. אולי תדבר אתו, אולי תצליח לשכנע אותו. שולחים אותו לפלוני ולאמוני. מפתח אחד יש שקובע אם יוכל לקבל עזרה או לא. הוא רוצה להיעזר? **והדבר היחיד שיכול לגרום לאדם לרצות להיעזר, הוא ההבנה שיש לו חסרון.**

בוודאי הוא צריך שיהיה לו גם החלק השני, **האמונה שהקב"ה יכול לעזור לו.** הרבה פעמים מקנן בלב האדם היאוש - שום דבר לא יעזור לי, אף אחד לא יעזור לי... אבל כשהאדם שרוי בגלות וקולט את הדבר ואומר הקב"ה בוודאי יעזור לי, אז הוא יכול לזכות לגאולה.

אי אפשר לשמור על הנשמה שלא תצא

כך הוא לגבי כל חסרון שיש לו לאדם. דיברנו על מי שיש לו חולה בתוך ביתו. החלק הראשון הוא: **תאמין שהקב"ה שומר עליו.** הוא לא יכול לעזוב את בית החולים

שאין לך אפילו אחוז אחד של בריחה מן הכבוד. חורבן נורא הוא. כשיש לך נסיון ואתה נכשל, אבל **אתה יודע שיש אנשים שעומדים בו בגבורה, יש לך איזו שייכות לזה,** יש לך במה להיאחז, אף אצלך קיים משהו מזה, ולכן אתה יכול להבין שאצל אנשים אחרים יש יותר מזה. אבל אם אינך יכול להאמין שיש אנשים שעומדים בגבורה בנסיון זה (לא תמיד זה נובע מגאווה, אם כי השורש כפי הנראה נעוץ בגאווה), סימן הוא שאינך שום הבנה בדבר.

הוא לא מאמין... הכל שטויות... בכל-כך הרבה תחומים. אם ביהדות, אם בהבנה, אם ביכולת לעזור לאנשים להתרפא. יש היום כל-כך הרבה דרכים לעזור לאנשים. הבאנו מהרה"צ **הרי"מ שכטר** שליט"א שאמר: יש היום כל-כך הרבה בלבולים, ומצד שני יש כל-כך הרבה דרכים לעזור לאנשים. אפשר לתת לאדם עבודה מסוימת שתחזק אותו, אפשר לתת לו סביבה מסוימת שתחזק אותו. יש אלפי דברים שיכולים לעזור. אבל האדם מזלזל - לא... זה נראה כפי שנראה, אל תלך, אל תעשה... לפעמים יש לו לאדם נגיעה, כי אין לו את הכסף לזה. למעשה, הוא נעול. אין שום דבר שיכול לעזור. הוא לא מאמין. נעול לגמרי.

זוהי הקליפה שהאדם שבוי בה. **יש לו בעיה, אבל אינו רוצה להבין שיש לו חסרון בהבנה.** הוא סוגר את הדלת לגמרי. הוא לא רוצה להבין שיש לו חסרון בהבנה. אדם בר דעת, אומר במקרה כזה: **לא יודע, אינני מבין בזה, לך לפלוני, הוא יוכל לעזור לך...**

המפתח לקבלת עזרה

הכל נובע מאותו שורש. **גלות פירושה: חוסר שייכות לגאולה, לחיבור, לאור. אם אתה יודע שאתה בגלות - השכינה יכולה להיות אתך.** הוי אומר: הגאולה שבתוך

אחרי אחד מהבחורים. הוא הולך לתפוס אותו בקלקלתו. הוא אינו מסיר את עיניו ממנו. למה? כי הבחור שרוי במצב מסוכן. יש לו יצרים וכו'.

עליך להבין שהבחור הולך להיות יותר חכם ממך. תיקח לו את המכשיר - הוא יקנה חדש. איננו אומרים שמותר לו לבחור לעשות ככל העולה על רוחו. אנו מדברים רק על הלחץ שבלב. המשגיח מתפאר: עקבתי אחריו בשבע עיניים, באתי אליו בהפתעה, ותפסתי אותו. לקחתי ממנו את המכשיר... אם הוא ירצה, הוא יקנה עוד אחד. רק מה אתה חושב?

הענין הוא כזה: **כשיש חולה, דבר ראשון עליך לזכור שהקב"ה שומר עליו.** אינך צריך להחזיק בו בכל הכח. **אתה צריך להתפלל עליו, אתה צריך לעשות את ההשתדלות הנכונה, אתה צריך לפעול כפי שהורו חכמים עם שמאל דוחה וימין מקרבת.** אין כל ספק בכך. אבל אתה אינך שמחזיק בו. **אם יש מישהו שזקוק לשמירה יתירה, הקב"ה בא ונותן לו אותה שמירה.**

זהו החלק הראשון. **החלק השני הוא, ככל שתבין זאת יותר - כך תאפשר לדבר לקרות.** ככל שתעמיק להכיר שהקב"ה שומר - כך תפתח את הדלת לגאולה. **זהו חלק הענוה.** הקב"ה בא למי שזקוק לשמירה יתירה בגלל שתי סיבות. הסיבה הראשונה כי הוא זקוק לשמירה יתירה, הסיבה השנייה כי אתה תופס זאת. **ככל שתוסיף להכיר בכך, כך תהיה לך גאולה בתוך הגלות.**

יש לו כבר שערות לבנות בזקנו מרוב לחץ... **יתכן שאתה באמת משועבד, אבל**

לרגע. למה? כי הוא במצב קריטי. נכון, צריך ללכת עם סדר ההשתדלות. אבל תן לי להכנס לראשך. הלחץ שיש לך במוח שאתה צריך להחזיק בזה בכל רגע. **הירגע! אם הוא חולה - הקב"ה נמצא שם. עליך לעשות מה שצריך לעשות.**

לפיכך אנו רואים שאח"כ כשהחולה כבר השלים את עצמו ונשמטו חזרה ליוצרה, תמיד מה קורה? האדם אומר כשהוא מכה על חטא: יצאתי לרגע ואז זה קרה. כל יום השישי התחבטתי עם עצמי כי כבר הייתי שם שבע שבתות בזה אחר זה. בסוף הבאתי מישהו אחר שיחליף אותי, ואז זה קרה. אי אפשר להרגיע אותו. הוא מרגיש מלא אשמה. ממה זה נובע? זה נובע מכך שהאדם מרגיש שהוא זה שמחזיק בחולה. אני מחזיק בו. בלעדיי אינו חי. בגללי הוא חי. הירגע נא! **עליך להירגע כשהוא עדיין חי, לא רק לאחר מכן.** לאחר מכן, כבר יותר קשה. האם אתה יכול לשמור על נשמתו שלא תצא? אינך יכול. **אתה יכול רק לעשות השתדלות.** ביקור חולים הוא מצוה גדולה, להיות עם החולה לילות שלמים - זה מצוה עצומה. זה גמילות חסדים. **אין לך מושג כמה מצוות אתה יכול להיות שם. אבל הלחץ* מיותר.** אינך צריך לשמור על נשמתו שלא תצא. **הקב"ה בא לכל חולה והוא זה ששומר עליו, והקב"ה היה שם בשעת מעשה.** האדם אומר: אף אחד לא היה שם. כאב גדול. **לא נכון! הקב"ה היה שם.**

אי אפשר לשמור על הבחור שלא ייכשל

נביא משל אחר (אנו עוברים ממשל למשל, כדי שלא ניתפס במשלים ובלבושים, אלא נבין את האור, את הנמשל): משגיח בישיבה עוקב

הנכונות, וכל עוד הוא רוצה לטבול עצמו בתוך כללות ישראל... **כשיהודים ורוקדים יחד יד ביד, ושמחים באמת וחושבים על הקב"ה, זה גורם לו להם להרגיש שהשכינה נמצאת עמם...** הוי אומר: **כל פעם שהאדם יכניס את עצמו להרגיש את השכינה, יוכל ליהנות מזה שהשכינה נמצאת שם.** נניח שהאדם יושב בליל שבת ומשוחח עם בני משפחתו, או יושב בבית הכנסת ושר שירות ותשבחות עם אחים ורעים. **זה שהוא מתבונן בכך שהשכינה נמצאת עמם, גורם לכך שתהיה יותר התגלות בענין.** מדוע? **כי כשאתה מחדיר למוחך וללבך שהשכינה נמצאת כאן, אתה עושה לזה התגלות, וממילא אתה מרגיש יותר את הגאולה שבתוך הגלות.**

וכך הוא הדבר **כשהאדם עוסק בגמילות חסדים. הוא יוצא מן הפיזור. הוא מרגיש את השכינה. הוא גורם להתגלות.** הרי זה כעין המושג של מדה כנגד מדה. אם אתה **לוקח מצב שהוא נסתר ובכין אתה עושה אותו נגלה, מן השמים עושים אותו עוד יותר נגלה.** למשל, בית כנסת שמתנהגים בו ביראת הכבוד ואין מדברים בו דברים בטלים ומתפללים בחמימות, הם לוקחים את המציאות **שהשכינה נמצאת שם ומגלים אותה, למדע? כי הם מתנהגים כך.** מיישהו מבחוץ נכנס ורואה שיש כאן יראת הכבוד. **מדה כנגד מדה, יעשה הקב"ה שיוכלו להרגיש שהשכינה נמצאת שם.**

אותו הדבר לגבי שולחן שבת. השכינה באה להיות עם בני ישראל. כל שכן בליל הסדר, אז כולם מקיימים זאת. כולם מבינים ומרגישים שהשכינה באה להיות אתם ולהקשיב לסיפור יציאת מצרים. ומה קורה? אם אתה מתנהג כך, אתה לוקח נסתר והופך אותו לנגלה. אתה מדבר על זה, אתה מתנהג כך, זה ניכר מבחוץ. אומר הקב"ה:

אין זה מכריח אותך להיות בלחץ. האדם אומר: בחמש השנים האחרונות, לא יכולתי לנסוע לשבת, כי אבי נמצא אתי ותמיד הוא יוצא ונכנס לבית החולים... זה נכון שלא יכלת לצאת לשבת. **היית מושעבד, היית עסוק במצוה גדולה זו.** כל זה נכון. אבל **בזה שאתה חושב שאתה צריך להחזיק בזה, אתה רק מסיר את ההשגחה העליונה. תביא את ההשגחה על-ידי האמונה שזה נמצא בידי הקב"ה. דווקא בגלל שאבין זקוק לשמירה, הקב"ה לוקח את המושכות.** וכמה שאתה יותר תופס זאת, כך יש יותר השגחה מלמעלה.

אכן זה שהשכינה באה להיות עם האדם מחמת ההכרה שהוא זקוק לשמירה יתירה, נקרא גאולה - גאולה שבתוך הגלות.

כאילו פודה לי ולבני מבין האומות

על פי זה מבאר מהר"ל דברי הגמרא במסכת ברכות (ח, א): "אמר הקב"ה: **כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור, כאילו פודה לי ולבני מבין האומות.**" הוא מבאר שהקב"ה כביכול נמצא בגלות מאחר שהוא נמצא עם ישראל הפזורים בין האומות. וכאשר עוסק בשלושה אלה, הוא כביכול פודה את הקב"ה. הוא מסביר **ששלושה אלה שורש אחד להם, להתאסף עם אחרים.** כשבני ישראל שרויים בגלות, הבעיה היא הפיזור. לא רק משום שטכנית הם פזורים, אלא מהות הגלות היא שנמצאים בארבע כנפות. לא רק פיזית, אך הכוונה **שאינן האדם מרגיש את יהדותו משום שהוא בודד. הוא אינו מרגיש את השכינה משום שהוא בודד.**

אכן כשמתאספים יחד לקיים 'ברוב עם הדרת מלך', יכול האדם להרגיש את השכינה, כל עוד הוא חושב את המחשבות

זה, הרי הם מרגישים את השכינה, וכיון שהאדם מרגיש את השכינה, הוא כבר לא נמצא בגלות כה קשה. החלק הקשה ביותר של האדם השרוי בגלות, הוא מה שאינו מרגיש את הקב"ה במצבו, וזה גופא שמרגישים אותו, עוזר לו שיוכל להרגיש את השכינה. המהר"ל מבאר שנקודת הגלות היא הפיזור, ומה שעוזר לאדם יותר מכל, זה שאחרים נמצאים עמו.

להבין ולהרגיש - תרופת פלא

דבר זה מלמד אותנו שאחת מהעבודות הגדולות ביותר, ומהדברים המועילים במציאות בתורת הנפש, היא הבנת והרגשת הזולת. כאשר אדם מרגיש שמבינים אותו ומרגישים בצעריו ואין מזלזלים בכאבו, הוא חווה הקלה. ואז אפשר לבנות אצלו הרבה. קודם לכן הוא הוא הרבה פעמים נעול ואי אפשר לבנות אצלו כלום. אחת מהסיבות היא כי הגלות שהוא נמצא בה היא מה שאינו יכול להרגיש את הקב"ה. זו הבעיה שלו. אילו היה מרגיש את הקב"ה, היה נגאל. ובכן, הדרך להרגיש את הקב"ה, היא שלא יהיה בדד, כי כשיהודים נמצאים ביחד, יש גילוי שכינה.

מדוע תמיד כשהאדם מתמודד בענינים שביהדות, הוא טוען שאף אחד אינו מבין אתו? למה זה תמיד הולך ביחד? אכן זהו אחד משמות גלותו. בגלל שהוא בדד, אינו מרגיש את השכינה. מנסים לעזור לו, אבל הוא דוחה את כולם. הוא חושד כל אחד, הוא עושה את הכל כדי לדחות את כולם מעל פניו, ובסוף הוא נשאר לבד. הוא בטוח שהוא יותר חכם מכולם. בסופו של דבר, הוא בדד. וכיון שמישהו מצליח להיות אתו, מיד הוא קופץ ואומר: הנה הוא הבין אותי. אה... יש כבר שני יהודים. רוצים להדליק את המדורה בל"ג בעומר, רוצים להתחיל

אם כן, אגלה את עצמי יותר. פירושו של דבר שנוכל להרגיש זאת.

ויעשו כולם אגודה אחת

כך כשהאדם נמצא בגלות, הדבר המועיל ביותר שהוא יכול לעשות כדי לגלות את השכינה, הוא להתחבר לעוד יהודים. כך המהר"ל מבאר מאמר חז"ל הנ"ל. גמילות חסדים הוא ג"כ מטעם זה, כי השכינה שורה על כל יהודי, וכשאתה הולך ליהודי אחר ומרגישו ועוזר לו, אתה יכול להרגיש את השכינה, ובזה אתה פודה את השכינה מבין האומות.

ולגבי התורה, הלא הדבר ברור, כי התורה גדולה מגמילות חסדים, ומהותה לקבץ פזורים, כידוע שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר. וכן ידוע מה שאמר רשב"י בסוף מסכת שבת שלא יוכלו למצוא פרק אחד ומשנה אחת במקום אחד, אבל התורה היא דבר המאחד את כל הדברים המפוזרים למקום אחד. התורה היא אחד. כשאתה מקבץ את חלקי התורה, אתה מקבץ את בני ישראל, ואז אתה יכול להרגיש השראת השכינה. אתה יכול להרגיש שהקב"ה נמצא אתך בגלותך.

מספרים על בחורי גור שנכנסו ברקידה אל כבשני האש. בדרך כלל רואים בזה רק את עוצם גבורתם בגבורת היהדות, אך האמת היא שהרגישו את השכינה. היה להם אור מופלא. כשבני ישראל נמצאים באגודה אחת, הם מרגישים שהשכינה עמם. כשהאדם נמצא בצרה ובמצוקה ובאים לחזקו, ומדברים אותו ושוהים לצדו, זה לא רק הדיבורים שאומרים לו, אלא כפי שרואים בחוש, החיזוק הגדול ביותר שהוא מקבל הוא מה שאנשים מרגישים אותו. ובכן, זה לא סתם מה שפלוני מרגיש אותך, אלא כשיש שני יהודים שמרגישים זה את

יותר בענוה, וממילא יכולה השכינה לשכון אצלך. הנקודה השלישית היא **שככל שהאדם מסכים להרגיש אלוקים, כך הוא מרגיש אלוקים. מדה כנגד מדה.** אכן קורה שאין זה בא מתוך ענוה, אלא שכאשר נמצאים ביחד, מקבץ נדחי עמו ישראל, כשיש תפילה בציבור, מרגישים אלוקים. ואם אתה מרגיש כך, אתה שוב גורם לכך שתהיה השראת השכינה בתוך הגלות.

לסיום: עד כה היה האדם חושב שהדרך שהוא עוזר כשהוא מבקר חולים היא מה שהוא מנסה בידיים להבריא. בא מהר"ל ואומר: **לא זה מה שעוזר, אלא מה שאתה מביא את השכינה אליו.** וכך הוא לגבי הגלות. כפי שאתה מבין שלעלות בחומה אינה הדרך, כך תבין שכאשר אתה שרוי בגלות, ואתה מתאחד עם אחיך היהודים באגודה אחת, אתה מביא את הגאולה. זהו הכלל שכמה שאתה מבין איזו דרך אינה מועילה, אתה יכול להבין איזו דרך מעילה, והיא לעשות היפך הפיזור בגלות, ובכך אתה פודה את הקב"ה ואת בני ישראל מבין האומות.

ולא מצליחים, עד שמביאים שני גפרורים... אה, יש לי כבר משהו... מדליקים ואח"כ אפשר כבר להוסיף עוד ועוד... **כשיש שני יהודים, מרגישים כבר את השכינה. אחרי שמרגישים כבר, אפשר להוסיף עוד. כך אפשר להחזיר את האור.**

מפני כך אומר מהר"ל **שכאשר יש גמילות חסדים, כשיש תפילה עם הציבור, כשיש לימוד התורה... כשמקשרים שני ענינים של תורה, מקשרים שני יהודים, כפי שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א שהוא אוהב את הפלפול, כי כפי שאפשר ליישב אתו רמב"ם מוקשה, כך אפשר ליישב אתו יהודי מוקשה. פירושו של דבר שהם באמת תלויים זה בזה. כשאתה מיישב שני ענינים בתורה, אתה מקשר נשמות. התייגע בתורה עם התכלית שלא יהיו פירודים, וכזה אתה גורם לכך שהיהודי ירגיש יהודי.**

זהו הנקודה השלישית. הנקודה הראשונה היתה **אדם שצריך שמירה יתירה, הקב"ה נמצא עמו.** הנקודה השניה היתה **שכמה שאתה קולט את זה, אתה**

מדור אור החיים

נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו לזכות ברכה וישועה

ערש" פרשת פנחס ט"ז תמוז תשע"ח

זהירות מדברים בטלים בשביל קיומה של תורה

במסכת עירובין (נג, ב): ברוריה אשכחתיא להווא תלמידא דהוה קא גריס בלחשה, בטשה ביה, אמרה ליה: לא כך כתוב (ש"ב כג, ה) ערוכה בכל ושמורה, אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת, ואם לאו - אינה משתמרת. ועוד שם: אמר ליה שמואל לרב יהודה: שינא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים בך ותוריק חיי. שנאמר (משלי ד, כב) כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למוצאייהם, אלא למוציאיהם בפה. ויותר מזה ידוע על-פי קבלה, שכאשר האדם מוציא דברי תורה מפיו הוא כבונה בנין מהרעיון שעד כה היה רק בהעלם, והרי הוא כמי שבונה בנין על-פי תכנית שהיתה לו עד כה רק על הנייר.

ומדברי האוה"ח הק' שמענו שהפה הוא זה שמקדש את דברי התורה היוצאים ממנו, בדומה לכלי שרת שכל מה שמניחים בתוכו מתקדש ונפסל מאז בפסול יום, בלינה וביוצא. ולכן נחוץ לו לאדם להוציא את דברי התורה מפיו, ועל ידי כן, דברי התורה עולים במדרגה. ומהאי טעמא צריך האדם להזהר מאוד שלא לדבר דברים בטלים בפיו, כדי שלא למעול מעל בכלי השרת.

ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש

בפרשה זו האוה"ח הק' מדבר הרבה בענין מ"ח קניני התורה. אנו נלמד חלק מדבריו על הפסוק (כו, כג) "לְפָנָהּ מִשְׁפַּחַת הַפָּנִי". זה לשון האוה"ח הק': **וְאוֹמְרוֹ מִשְׁפַּחַת הַפָּנִי, פִּירוֹשׁ שְׁצִירִי לַפְּנוֹתוֹ** (את הפה. על פי מה שכתב שם קודם לכן ש'פּוֹה' הוא מלשון פה) **מִמּוֹתְרוֹת הַמּוֹרָגְשׁוֹת, גַּם מִהֶשְׁחֹק וּמִדְּבָרִים בְּטָלִים כִּי הֵם מוֹנְעִים קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאָדָם. וּמִצְאֵתִי לַחֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתְבוּ** (אלשיך תצוה כח, לא) **כִּי פֶה שֶׁל לומְדֵי תּוֹרָה דִּינוֹ כְּכֵלִי שֶׁרֶת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בְּקֹדֶשׁ, כִּי אִין קֹדֶשׁ כֶּקְדֻשַׁת הַתּוֹרָה, וְלִזֶּה אֶסּוּר לְדַבֵּר בּוֹ אִפְּלוּ דְבָרֵי חוּל הֵגֶם שְׂאִין בָּהֶם דְּבָרִים הָאֶסּוּרִים** (כפי שאסור ליתן דברים של חול בכלי שרת).

ערוכה לכל ושמורה

יש כאן הבנה עמוקה בדברי האוה"ח הק', כי הנה בדרך כלל סבור האדם שהעיקר בלימוד התורה הוא הבנת המח, אלא שבדרך אגב הוא מוציא את דברי התורה מפיו. אכן כבר כתב בשו"ע הרב (הלכות ת"ת ב, יב) שעיקר מצות לימוד התורה הוא להוציא בפה והוא תנאי גדול בקיום מצוה זו. וכן ידוע מה דאיתא

שכל מה שהאדם לומד תורה הוא כדי שתחול עליו עוד ועוד קדושה ותשרה עליו השכינה, ולכן אם האדם מדבר בפיו דיבורי פוליטיקה או ליצנות וכדו', הוא מפסיד את העיקר. יתכן שיהיה האדם בעל כשרון, אולי גם יהיה בעל הסברה נפלאה, ושמא יהיה בעל אישיות נפלאה השובה אנשים בקסמיה. אבל כל אלה הלא רק דברים המסובבים את התורה הם, ואילו התורה עצמה - אלוקות היא, וזו הלא אינה הולכת יחד עם דיבורים בטלים. פה המדבר דיבורים בטלים של פוליטיקה ורכילות יכול גם יכול להמשיך להיות בעל הסברה נפלאה, אבל אינו יכול להיות מרכבה לשכינה, כי פה כזה הוא סתירה ליחוד שם י-ה ב-ה וממילא אין קדושת התורה יכולה לחול עליו.

ודברת בם ולא בדברים בטלים

בענין זה יש להעתיק מה שכתב האוה"ח הק' תחילת פרשת דברים על הפסוק "אלה הדברים אשר דיבר משה", וזה לשונו: **יִרְמֹז עַל דְּרָךְ מֶה שְׁאִמְרוּ בְּגִמְרָא** (יומא יט, ב) **אָמַר רַבָּא וְדִבְרַתָּ בֵּם וְלֹא בְּדִבְרִים בְּטָלִים ע"כ, מִכָּאֵן שְׁאִסּוּר לְדַבֵּר זֹלַת בְּדִבְרֵי תוֹרָה וִירְאָה, וְהוֹדִיעַ הַפְּתוּב כִּי מִשָּׁה רִבְּנוּ ע"ה אֵלֶּה הֵם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר כָּל יָמָיו מִעֲצָמוֹ, לְבַד הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָזַח מֶה' לְדִבְרָם, הָא לְמַדַּת שְׂקִים וְדִבְרַתָּ בֵּם, וְדִבְרֵי אֵלֶּה כָּל רוּאָה יַעֲיִד כִּי בָּלֹן דְּבָרֵי תוֹרָה וְחֻכְמָה וּמוֹסָר.**

עוד יש לציין לדברי הפרי מגדים בהלכות שבת (סי' שז סק"א) שהקשה על מה דאיתא שם בשו"ע שבשבת אסור להרבות בשיחה בטלה, ולכאורה קשה: א. מה צריך לזה, הרי אף בחול אסור לדבר דברים בטלים. ב. למה אסור רק להרבות ואפילו מעט אסור. ואם תרצה לומר שהאיסור להרבות בשיחה בטלה בשבת נוגעת לנשים

וכולם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה

סיפר לי אחד על אביו מחסידי הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין זיע"א שהיה נוסע להרבה צדיקים ושותה מבארם באר מים חיים. פעם שאל אותו רבו לאן הוא נוסע, והשיב לו לפלוני ולפלוני. אמר לו רבו בהאי לישנא: "כולם אהובים, כולם ברורים, אך צריך לראות שכאשר פותחים את פיהם, יהיה בקדושה ובטהרה". נתכוון לומר שמדרגה זו שיהיו כל הדיבורים היוצאים מן הפה בקדושה ובטהרה, מדרגה גדולה היא מאוד ואפילו בקרב הצדיקים המכונים אהובים וברורים, לאו כל אחד בר הכי הוא.

עכ"פ דברי האוה"ח הק' מופנים גם כלפינו האנשים הפשוטים, שככל שנשמור יותר על היוצא מפינו, כך יהיה פינו יותר קדוש ויותר יתקיים בנו התורה.

לפוח משפחת הפוני

ממשיך האוה"ח הק': **וְהוּא מֶה שְׁרִמֹּז בְּמִאֲמַר לְפֹנֶה, שְׁהוּא פֶּה הָעֹמֵל בְּתוֹרָה שְׁבוּ שׁוֹכֵן חֲצִי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ** (וא"ו וה"א), **מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי, פְּרוּשׁ צָרִיךְ לִפְנוֹת מִפּוֹי** (פוני מלשון פיגוי) **כָּל [דְּבָר] חוּץ מִהֲגוֹת בְּתוֹרָה** (כי רק כך יוכל להתייחד השם י-ה של התורה עם ו-ה של הפה, מה שאין כן אם יהיו עוד דיבורים בפה חוץ מהגות בתורה, כי הללו יחצצו בין י-ה לו-ה, ולא יוכל להיות השם שלם, וממילא לא יוכל האדם לקנות את דברי התורה). **וּבָזֶה נִכְלָלִים חֵלֶק אֶחָד מִמַּה"ח מַעֲלּוֹת שָׁהֶם בְּמַעוֹט שִׁיחָה בְּמַעוֹט שְׁחוֹק בְּמַעוֹט תַּעֲנוּג וּבְדוּמָה לָהֶם שְׁבַעֲנֵי הַמּוֹתָרוֹת** (וזהו משפחת הפוני, משפחה של כמה וכמה דברים שצריך לפנותם מהפה).

והאמת שהאוה"ח הק' מלמדנו כאן יסוד מיסודות החסידות (כפי הידוע לנו שכל יסודות החסידות מופיעים בדברי האוה"ח הק'), והוא

זה האדם שממעט בדיבור חול ונותן לו בעבור זה כפל כפליים מהארת התורה".

לפום צערא אנגרא

אכן פשוט הדבר שבימינו כל מה שהאדם ממעט אפילו מעט, חשוב הוא עד מאוד בשמים, כי אם בימיהם לא היתה השיחה בטלה נפוצה כל-כך והרוצה לזכות לכתר תורה היה צריך למאס בשיחה בטלה עד הקצה האחרון, הרי בימינו שהעולם מלא וגדוש בשיחה בטלה, כשהאדם ממעט ולו במעט, כבר הוא זוכה לכתרה של תורה לגודל המאמץ והיגיעה שצריך לכך.

אך בוודאי בזה יכול כל אחד להגדיר לעצמו, שלא לפרסם דברי שטות והבל, וכל שכן לשון הרע ורכילות, על-ידי האצבעות הכותבים דברים שבכתב. בענין זה שמעתי בדרך צחות: כתוב בתורה בסדר טהרת המצורע שצריך ליתן מדם האשם על תנוך אוזנו הימנית של המצורע, על בוהן רגלו הימנית ועל בוהן ידו הימנית. נשאלת השאלה: הא תינח על תנוך אזנו מפני ששמע לשון הרע, וכן על בוהן רגלו מפני שעבר על לא תלך רכיל, אך מאיזה טעם יש ליתן על בוהן ידו? התשובה היא שהתורה דיברה על שם העתיד שאז יפרסמו כל הלשון הרע ורכילות באצבעות הידים, ה' יצילנו.

שאין להם איסור לדבר דברים בטלים בימות החול, הלא מסתימת הפוסקים משמע שהאיסור נאמר גם לגברים. ומיישב הפרי מגדים שאולי מדובר כשהוא מספר לחבירו שמועות שהוא מתענג עליהן אך הוא עצמו אינו מתענג עליהן, שבחול זה מותר, ובשבת כיון שהוא עצמו אין לו עונג מזה - אסור.

מדרגות בזכות מיעוט שיחה

עכ"פ **צדיקים** העידו שזכו למדרגותיהם הרמות על-ידי מיעוט שיחה. אכן כן, האדם יכול להתעלות עד אין סוף על-ידי התאפקות מלדבר דיבורים שאינם נחוצים. היום עושים כל טצדקי שלא לדבר דיבורים אסורים, אך שוכחים מה שכתוב כאן שבשביל לזכות לתורה צריך האדם למעט גם בדיבורים שאינם אסורים. ואפילו יצמצם האדם את דיבורו ולו במעט, כבר יזכה לייחד בדיבורי התורה שלו י-ה בו-ה.

מהר"ח ויטאל זיע"א כתב שהאר"י ז"ל

צוה עליו לעשות דברים שונים כדי לזכות למדרגות, ולאחר שזכה למדרגותיו הנעלות, אמר לו האר"י ז"ל בהאי לישנא: "הגם שהתחסדת עם קונך, לא זכית לאור זה אלא מפני שמיעטת בדיבור שאינה של תורה ויראה". וסיים מהר"ח בדבריו: **"והקב"ה היה משגיח עלי הוזה ונתן לי שכר מניעות הדיבור, כי הקב"ה משגיח על**

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

נושאים בעול עם השכינה הקדושה

נשיאות בעולם יוצרת קרבה

אחד ממ"ח קניני התורה הוא נושא **בעול עם חבירו**, ורבים מתקשים להבין מדוע זה נחשב לאחד מקניני התורה, ולכאורה מדובר בענין שבין אדם לחבירו בלבד. אך כמה שאנו לומדים להבין **שלימוד התורה פירושו להתדבק עם השכינה ולהתאחד עמה**, אנו מבינים שאחד מהאופנים להתאחד עם השכינה הוא **לישא בעול צערה**. יסוד גדול הוא שיידע האדם וירגיש שיש לה לשכינה צער וישתתף עמה בצערה. אחת מהעבודות היא השייכות באופן מיוחד לימי בין המצרים.

ניקח דוגמא מאחד שיש לו חבר טוב. הוא מכירו ומשוחח אתו וחי אתו בשלום, אבל אין קרבתו אליו מיוחדת יותר מדי, עד שיום אחד חבירו נקלע לצרה, והוא מתחיל להרגיש בצערו ואינו יכול להירגע עד שהלה לא ייחלץ מצרתו. הוא בוכה בשבילו ואומר תהלים בשבילו ומשתדל בשבילו, ואז הקרבה ביניהם מתגברת שבעתיים.

כך לגבי השכינה השרויה בגלות, **כשהאדם מצטער**, הרי הוא עושה אחד מקניני התורה, כי **כך הוא מתקרב אל ה'.** הוא מתבונן בצער השכינה ומשנה את התנהגותו מחמת כך. השי"ת עושה את זה

אתנו. כל פעם שיש לנו צער, השי"ת גולה עמנו. כל מקום שגלו שכינה עמם. וכפי שהוא משתתף בצערנו, כך אנו צריכים להשתתף עמו בצערו, וכך הרגשת הקרבה מתחזקת.

הוי גולה למקום תורה

בספר נוצר חסד מהרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א כתב על המשנה (אבות ד, יד) הוי גולה למקום תורה, שהטעם הוא כי צריך להשתתף עם השכינה. ונמצא שזה הולך ביחד עם קנין התורה של נושא בעול. האדם צריך להשתתף בצער השכינה. וכותב שם: **קבל על עצמך גלות**, כפי שעשו בעלי הזוהר, **שכל ימיהם נשתתפו עם השכינה והיו גולים ממקום למקום, דדיו לעבד למיהוי כרביה**. אם השי"ת בגלות, אף האדם צריך להיות בגלות, ולגלות זו יש כח **נפלא לקרב את האדם אל השי"ת**. עוד הוא כותב שם **שכן האדם נעשה מרכבה לשכינה**, כי כשהוא בגלות, הוא באותו מצב כמו של השכינה, וממילא הוא נעשה כלי ראוי לקבלתה. ועוד הוא אומר שהתפילות והיחודים שהיו להם לצדיקים בהיותם על אם הדרך בגלותם, האירו הרבה מאוד, כי היו אז במדרגה יותר ראויה להשראת השכינה.

האדם להיות יהודי טוב יותר, ולעניינו, כדי שיוכל להשתתף בצער השכינה.

חביבין עלי יסורין

ויותר הדבר נוגע למעשה כשממילא יש לו לאדם יסורים. הוא עובר מה שהוא עובר. אין לו עכשיו שאלה אם לצאת לגלות כדי להשתתף בצער השכינה. **אחת מהמחשבות של קבלת יסורים באהבה היא זו.** חוץ ממה שהוא מעלה במחשבתו שיש לו עכשיו כפרת עוונות ושהיסורים באים עליו בהשגחה פרטית מדוקדקת ושהקב"ה יודע מה הוא עושה וזוהו לטובה, **חוץ מכל אלה אשר הם מצוות האמונה והבטחון ואין יותר טוב מהן, יש עוד חשבון,** וכה יאמר: **לא נוח לי עכשיו,** נכון? הייתי רוצה שזה יהיה אחרת. **איני במצב שהייתי רוצה להיות. אם כן אני משתתף עכשיו בצער השכינה.** בעצם זה שיש לו לאדם יסורים, הוא במצב הראוי להיות קרוב אל השכינה, כי אף השכינה היא במצב הזה, והוא משתתף עמה.

פעמים הרבה יש ששני אנשים נפגשים ואחד מתחיל לשפוך את מר לבו - לאיו היית יודע מה שאני עובר... לא תמיד מוצאים את המילים הנכונות לנחם אדם כזה ולחזק את לבו, ובכן, לפעמים כשאין האדם מוצא את המילים, הוא אומר לו: דבר אחד אוכל לומר לך לקיים בך צרת רבים חצי נחמה. אספר לך קצת מה שעובר עלי. נדמה לך שאני גורף הון? ככה זה נראה אולי מבחוץ. תשמע קצת מה שעובר עלי ותראה שהמצב שונה לחלוטין. הם ממשיכים ככה לדבר ביחד בקיימם איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, והעיקר הוא שהוא אומר לזה שהתלונן תחילה על מצבו הקשה: אני מרגיש בצערך בעצם זה שאף אני שרוי בצער. יש שהאדם אומר לחבירו:

הוא ממשיך שראה כי הרה"ק מאפטא והרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א עסקו בעבודה זו וכמעט שאם היה באפשרותם היו כל ימיהם בגלות. מחמת חשבונות אחרים לא היה הדבר באפשרותם, כי היו צריכים לעבוד את ה' בעוד אופנים והיו עליהם ענינים של אחריות, אבל הרגישו שכאשר הם נמצאים בגלות, הם זוכים להארה נפלאה של השראת השכינה, ומתקיימת אז התכלית באופן נפלא ביותר. ובפרק ו' הוא כותב: **אין לך דבר מכניע הלב כמי שנוסע ממקום למקום ואין לו מנוחה** כמו שהיה עם רבי שמעון בן יוחאי. ומביא עוד רשימה של צדיקים: **הבעש"ט הק' הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ותלמידיהם.**

חוסר נוחות בתורת השתתפות

והנה כשמתבוננים, רואים שזה לא מוכרח להיות בצורה כזו, כי בימינו היה האדם אומר: אה, נפלא ביותר, באמת תכננתי לנסוע אחרי תשעה באב בשווייץ, וברוך ה' יש לי סייעתא לכך שצריך לנסוע ממקום למקום. אכן עיקר הדבר הוא להיות בחוסר נוחות, שירגיש שאין לו את צרכיו, כי אז יידמה לשכינה שאף היא מרגישה בחוסר נוחות.

יש הרבה אנשים שקיבלו על עצמם לצמצם במותרות. זכורני כשהגיעה הידיעה שרבי שלום מרדכי רובשקין השתחרר מהכלא, הייתי עד לאחד שבמשך כל שמונה השנים שהיה בכלא, לא הכניס סוכר בקפה שלו, וכששמע על שחרורו, קרא בהתרגשות ואמר: היום אני הולך להכניס סוכר בקפה לאות שמחה. בכל שמונת השנים השתתף בצערו של יהודי זה שהיה שרוי בצער ונתן לזה ביטוי בשתיית קפה בלי סוכר.

נשיאה בעול היא קנין שמביא את

לקיים בעצמו דאגתו בלבו וצהלתו בפניו, כי מהלך זה גורם לקרבה ומוסיף כח לתפילות.

וכנזכר לעיל **הדרך המועילה ביותר לזכות להשתתף בצער השכינה, היא להשתתף בצערם של יהודים אחרים.** זוהי אחת מהמדרגות להגיע לשם. כפי שכאשר אדם ירא מרבו, הוא מגיע מזה למורא שמים, וכשהאדם מכבד את אביו ואמו, הוא מגיע מזה לכבד את אביו שבשמים, כך כשהאדם משתתף בצערם של יהודים אחרים, הוא מגיע מזה להשתתפות בצער השכינה.

הושטת עזרה בנשיאת החבילה

נאמר בלשון זו: נניח שהאדם התבקש על-ידי נוות ביתו ללכת לקנות במכולת כמה מוצרים לבית. חם לו ואין לו כח ופנאי, אבל הוא יודע שאם לא ילך, נוות ביתו תצטער הרבה, והוא הולך. דוגמא אחת היא מיני רבות אשר הצד השווה שבהן שהאדם מתבקש לטרוח ולגלות כדי להשתתף בצער זולתו. כעין זה יש לפעמים שהאדם צריך לגלות ולטרוח כדי לקיים מצות ניחום אבלים. קשה לו. זה לוקח ממנו זמן וכוחות נפש, אבל הוא עושה את זה. הוא נוסע לנחם את האבלים. בכל הדברים מן הסוג הזה, כשהאדם עושה ואינו מתעלם, הוא יכול לנצל את ההזדמנות ולהתבונן בכך שהוא קונה עכשיו את המדה לשאת בעול זולתו. אכן כן, אף זה נקרא נשיאה בעול. לא כתוב שהלה צריך להיות בשביל זה בצרה הגדולה ביותר. די בכך שהלה נושא איזו חבילה ואתה מסכים לשאתו קצת בשבילו.

זה מה שנקרא הוי גולה למקום תורה. **האדם מתכוּפף קצת בשביל השני ואומר לו: אני מוכן לשאת את חבילתך לזמן מה.**

דע לך שנדדתי שינה מעיני וכל הלילה אמרתי תהלים עליך. ודבר זה מחזקו עד מאוד, כי הוא רואה עד כמה הלה משתתף בצערו שהוא אף מוכן לצער את עצמו בגללו. אך יש כמו"כ שלא דוקא שמצטער בשביל פלוני, אך **עצם הדבר שאף הוא מצטער, יש בזה כדי לחזק את זולתו.**

אכן מי שיש לו רגש יהודי, כשהוא שומע על איזה אסון שאירע ח"ו ליהודים, הוא אומר: איך אני יכול להתיישב לאכול עכשיו בשר כשיהודים מתייסרים כל-כך? עדיף שלא! לא כדאי לנסוע עכשיו לנופש. את הרגש הזה צריך לפתח. האדם צריך להיזכר בעתות כאלה לשאת בעול עם חברו, בין עם הלה שומע ובין אינו שומע. זה לא חייב להיות שאתה מספר לחברך שאני נושא בעולו. אף זה נכון ופעמים שזה מאוד מועיל. אבל גם אם לא, **עצם הדבר שכאשר פלוני מתייסר, אתה מרגיש בצערו ומתפלל עליו וחוזר בתשובה לזכותו, עושה אותך יהודי יותר טוב ומסייע לך להתדבק עם התורה ונותן לך את היכולת להשתתף בצער השכינה באופן אמיתי.**

כל רודפי-יה השיגוה בין המצרים

מגיעים עכשיו ימים קדושים, ימי בין המצרים, אשר הרבה דיברו הצדיקים על קרבת האלוקים שיכולים לזכות בהם, והסמיכו זאת על הפסוק כל רודפי-יה השיגוה בין המצרים - אל תקרי רודפיה אלא רודפי-יה. אולם יש שהאדם מרגיש כשהוא מגיע לתשעה באב וכיוצא בזמנים כאלה - טוב, עכשיו צריך להיכנס למצב של בכייה על החורבן למשך כמה שעות ולא יקח זמן רב וזה יהיה מאחורינו. הוא מנסה להכניס את עצמו למצב הנכון, אבל יחד עם כן הוא זוכר שמיד אחרי תשעה באב מחכה לו בין הזמנים נפלא. והוא עצמו מרגיש בתוך תוכו שאין זה נכון. היהודי צריך שבכל יום וכל

כשהאדם עושה את הדברים האלה, מאחר שהוא עושה אותם הגם שקשה לו לעשותם, הוא נעשה נושא בעול עם השי"ת, ואח"כ כשהוא אומר ולירושלים עירך ברחמים תשוב, וכן כל אימת שהוא חושב על צער השכינה, הוא מוציא אנחה מפיו, והרי הוא משתוקק לגאולה, ואין זה אצלו העמדת פנים בעלמא, אלא זה בא אצלו ממקום אמיתי, וכדברי הרה"ק מקאמארנא - התפילות והיחודים בעתות כאלה, מאירים מאוד. וכפי שאמרנו גם לגבי היסורים שלו עצמו, הוא זוכר שהוא משתתף אז בצער השכינה.

והאמת שאחת מהסיבות שצדיקים סובלים יסורים היא מפני שהם משתתפים בצער השכינה. זה כמו סימן שהשכינה שורה אצלם. הצדיק מרגיש שכיון שהשכינה שרויה בצער, אף הוא רוצה להיות בצער, והוא יודע איך לסבול את הצער בהכנעת הלב, וכך השכינה מוצאת מקום אצלו. עבודה היא בכל דבר שהאדם עושה, אבל זה מוסיף בעבודת התפילה של האדם. כך שאין המדובר בעבודה צדדית, אלא בעבודה המאירה את שאר העבודות של האדם.

והדבר אפשרי בכל מיני אופנים. הוא רואה את חבירו מתמודד, בדרך משל, עם חינוך הילדים ואומר לו: **אני מסכים לצאת קצת מן הדרך כדי לעזור לך ולשאת בשבילך את המשא. ואח"כ זה מתחבר אצלו, כי הוא אומר: הילד של מי הוא? הלא הוא ילדו של הקב"ה? צערו של מי הוא? הלא הוא צער השכינה.** וכך הוא מתרגל באמת לישא בעול. כל אחד מכיר את המצב שמכנסים כמה מבני המשפחה ואומרים להם שיש אחד מהם ששקע בבור עמוק של חובות מחמת נישואי הילדים וכדומה וצריך להתגייס בשבילו. כמה אתה יכול לקבל על עצמך? אין לך משלך? אולי תוכל להתרים אחרים? כמה אתה יכול? אף פעם אין זה קל, אבל **נושא בעול אמיתי, פירושו שהוא יוצא מגדרו ומוכן לעשות דברים קשים.** בלי נדר אגייס כך וכך. אני מקבל על עצמי. **אין זה תלוי בגודל הסכום, אלא ברגש ובמחשבה** - הן קרוב אני ומי יעשה את זה במקומי? אכן במקום לומר: מה אני צריך לסבול? האם אני צריך לטרוח בגלל שהוא עשה איזה מעשה שטות, או בגלל שהוא שלימזל? - במקום זה הוא אומר: מדוע הלה צריך לשאת לבדו את העול? אכנס אף אני תחת העול לשאתו יחד אתו.

ליל שישי פרשת פנחס י"ז תמוז תשפ"ג

השתתפות בצער הבנים המתמודדים בנסיונות דקדושה

וכרות עמו הברית

ב'שפת אמת' פרשה זו (תרנ"ב) מאריך לבאר שהברית שהקב"ה כרת עם ישראל, אשר פירושה שייכות עמוקה עם השי"ת, היא לא רק בגוף, אלא גם במקום, וכמו שנאמר וכתובת עמו הברית לתת את ארץ הכנעני וגו', ולכן הנסיונות שיש להם לבני אדם בקדושה הם אותה סטרא אחרא שאינה נותנת להיכנס לארץ ישראל ולזכות לבית המקדש ולקודש הקדשים. אכן כן, אותו קודש קדשים שיש באדם, יש גם במקום, והמלחמה נטושה. כן אנו רואים שחודשי תמוז ואב, ששייכים לגלות וגאולה, הם חודשי העינים, כי הם קשורים למלחמה הגדולה שהאדם צריך לנהל כדי להיות יהודי שמור.

והנה נקודה יש שבדרך כלל אין האדם חושב עליה, וצריך לעורר עליה. האדם מחפש להיות קדוש וטהור. הוא מתפלל לרבש"ע ועושה גדרים וסייגים, אך פעמים הרבה יש חסרון גדול של נושא בעול עם חבירו בסוגיא זו. כלפי מה הדברים אמורים? מצוי מאוד כשאדם מתבקש ליתן כסף, שיאמר: מדוע? כי לך אין? יש לי בעצמי את הבעיות שלי. אף אני אין לי ויש לי משפחה ברוכה. האם אני יכול לטפל בחובותיך שלך אם יש לי את הבעיות שלי? ולמעשה אין טענה זו נכונה, כי כולם מחויבים לעשות בשביל הזולת, ואף העניים מחויבים, כפי שרואים לענין מתנות עניים שאף העניים מחויבים ליתן מתנות עניים משדותיהם. וכן כל אחד מחויב בצדקה ובגמילות חסד. יש לך את הבעיות שלך? - אדרבה! אם תעשה

פסיעה אחת בשביל פלוני, תחסוך חמש מאות פסיעות בשביל עצמך. תהיה עסוק בעזרה לזולת, ותתפלל לה' שזה יעמוד לך לזכות.

על זה דוה לבנו

ולענינו, פעמים שישנה מחשבה אצל האדם שאומרת לו שיש לו מספיק משלו. יש לי את הנסיונות שלי עצמי ואת הפרשיות שלי עצמי עם השי"ת, עלי לחזור בתשובה על העבר ולחשוב על העתיד כיצד להישמר מעתה ואילך, ואין לי מקום במוח לחשוב על התמודדויותי של הזולת. מה, אני צריך לקחת עלי עוד? תאמין לי, יש לי די והותר.

אך למעשה אין זה נכון, כי צריך לדעת מצער השכינה ומצערם של בני ישראל. כמה בנים מ ישראל מתמודדים הן בצער הגוף, הן בצער הנפש והנשמה, באופן שאיננו יכולים לתאר, ואינם מוצאים מקום לעצמם לא בנשמיות ולא ברוחניות, הכל מפני שהם מתמודדים בנסיונות. תסמר שערות ראשו כשנדע כמה אנשים מתייסרים עם כאלה יסורי נפש, ואינם מוצאים את הדרך, ואינם יודעים לאן לפנות, ואינם יודעים מה עוד יכול לעזור להם. הם כבר בכו וכבר צעקו וכבר התחננו, ועדיין הם מתמודדים עם הנסיונות, זה בכה וזה בכה.

תפילה על אחרים המתמודדים

מי שיש לו רגש יהודי, מסתכל סביבו ואומר: הבה ארגיש בצערם, הבה אתפלל

הילדים שלי, על הבחורים שלי. אמת. צריך להתפלל, אבל על כולם צריך להתפלל. כל-כך יהודי, כל-כך טהור, שהאדם משתתף בצער השכינה גם באופן זה, כי זה אותו דבר, ולא רק זה, אלא כשאתה מסתכל על צער השכינה מזוית ראייה זו, תרגיש אותו בכל הצבעים, ואז תבין כמה הצדיקים סובלים יסורי איוב בגלל כל הפרשיות האלה. אכן כן, מישוה משלם על זה. זה בכלל לא פשוט. יש צער השכינה, ואפשר להתפלל על זה.

על בריתך שחתמת בבשרנו

זהו חלק אחד, ועוד חלק, חידוש עצום מה'שפת אמת' שאומר כך: **"כפי רוב השמחה והשתוקקות שיש לאדם בבריתו אשר חתם בבשרנו כך יוכל לשמור אות ברית קודש, ובו אחז פינחס הצדיק דרכו"**. ה'שפת אמת' אומר שהאדם עסוק הרבה בלהאשים את עצמו, להתחרט על העבר ולקבל על העתיד, אך **מה עם השמחה מעצם זה שהקב"ה כרת ברית אתו ושהוא מצליח מחמת כן להתגבר על הנסיון?** הקב"ה בחר בבני ישראל והודיע להם מראש: נשמתכם תחפש ותבקש תענוגים, והריני כורת עמכם ברית שתקחו את התענוגים ממני. יהיה לכם מאוד קשה, אבל השכר שתקבלו בזה ובבא כאשר תלחמו עם יצרם, יהיה פי אלפי אלפים וריבי רבבות מהקושי.

על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה

השמחה שיש לו לאדם שהקב"ה בחר בו ונתן לו מצוה זו. בהיותו בן שמונה ימים כבר הכניסו תחתיו. בברכת המזון אנו אומרים על בריתך שחתמת בבשרנו, ופירושו של דבר שיש לנו לחשוב גם על צד הטוב. האדם הרי צריך לחשוב על בית המקדש... הבה נחשוב רגע: בליל הסדר אנו מונים רשימה של דברים שהקב"ה עשה

בעבורם. צערו של מי הוא, אם לא של השכינה? זה מה שנקרא גלות עם גאולה, אומר ה'שפת אמת'. הוא מסביר שאין זה איזה דבר צדדי. אנו אחדים. כלל ישראל אחדים וכלל ישראל צריכים להיגאל. **וכשיהודי יהיה טהור, יוכל להיכנס למקום טהור, ויהיה מקום לשכינה ולבית המקדש**.

יש הרבה שההרגש הזה יוצא אצלם באופן של כעס. הם צועקים: הבעיות כל-כך קשות, והנם אתם מוסיפים עליהם עוד!!! רחמו על הבחורים שלנו, רחמו על האברכים שלנו. וכן הם באים בטענות קשות לאלה שעושים עוולות קשות (מבלי להיכנס לפרטים). זה בוודאי בא ממקום טוב, אבל אנו מדברים עכשיו על עוד חלק שאין שמים לב עליו - **להתפלל**. היודעים אתם כמה חשובה היא תפילתו של יהודי שתהיה להם לבני ישראל סייעתא דשמיא לשמור על עצמם בקדושה ובטהרה? היודעים אתם לכמה תפילות זקוקים היום? היודעים אתם כמה יכולה סייעתא דשמיא להציל את היהודי שלא ייכשל בדבר עבירה? כמו שאמרנו **הצדיקים** שיש מפנים את הרחוב לפני שהאברך יוצא כדי שלא ייכשל במראות אסורות. בכל יום אנשים שזוכים לסייעתא דשמיא וניצלים בדרכים נפלאות מלהיכשל בחטא, ויש לזה עובדות וסיפורים אין מספר.

כך נושא האדם בעול עם השי"ת. **האדם יש לו תמיד היכן להניח את צערו**. בדרך כלל כשהאדם נתקף בצער, הוא כל-כך נבהל, שהוא חושב שיש לו רק אחת משתי דרכים: או להסיח את דעתו (או להתכחש למציאות) או לקום ולפעול באופן של כוח ועוצם ידי. אך **יש דרך שלישית, דרך אמיתית, להניח את הצער בספר התהלים** - להרטיב את התהלים.

האדם אומר: אני הולך להתפלל על

לא נכנסנו לארץ ישראל, אבל אז כבר קיבלנו את הפוטנציאל להיכנס אליה. כשהרמב"ם פוסק, והשו"ע הרב מביא את זה בהלכות תלמוד תורה, שלא ידח ממנו נדח, פירושו של דבר שכל יהודי יגיע לזה, כי מקום היהודי לפי מהותו הוא שם, ואם כן אתה כבר נמצא בארץ ישראל. יותר להתפלל, יותר להשמר, יותר להשקיע בתורה שמדלקת את האש הפנימית. אבל אל תשכח לעורר בעצמך שמחה והשתוקקות לאות ברית קודש. תחשוב על ההצלחה.

יש כל-כך הרבה יאוש, וכפי שאנו רואים בדברי ה'שפת אמת', היאוש הזה הוא חלק מהקליפה. האדם לומד מסכת, סבור היה לאחוז כבר בדף ס"ג, אך למעשה היתה לו שמחה, וחוצץ מזה היו שלושה ימים שלא היה בהם בקו הבריאות, והנה הוא עדיין בדף מ"ב. הוא קצת מתבייש, אבל עדיין הוא שם. אמת חבל שהפסדת כמה ימים. זה באמת כואב. אבל מדוע נשברת? זהו זה... סגר את הגמרא. זו פעולה ילדותית מה שעשית עכשיו. לא! יש לי כבר פיגור^א של עשרים דף. אני לא ממשיך הלאה. תמשיך הלאה! תתפלל לסייעתא דשמיא ותמשיך וכך תוכל להגיע אל ההצלחה. ותשמח. עכשיו תשמח. לא כשתסיים את המסכת. תחשוב כבר עכשיו על הסיום. כפי רוב השמחה וההשתוקקות שיש לו לאדם, כך יטעם כבר עכשיו את הטעם הטוב.

הודאה על העתיד

אין זה שונה מהכלל הידוע לנו זה מכבר ומזה עידן שבכל צרה שיש לו לאדם, עליו להודות לה' בטרם באה לו הישועה, וכבר ראינו המקורות לזה. הפירוש הוא שמרוב אמונה שיש לו לאדם שהקב"ה יושיע אותו, הוא מתדבק עם העתיד. האדם אומר

עמנו, על אחת כמה וכמה טובה וכפולה ומכופלת למקום עלינו, שהוציאנו ממצרים וכו' וקרבתנו לפני הר סיני ונתן לנו את התורה וכו' ואח"כ אנו אומרים ונתן לנו את הארץ. ולכאורה ייפלא, שהרי אנו נמצאים עכשיו בגלות ואכתי עבדי אחשוורוש אנן? והתשובה היא שבחינת ארץ ישראל עדיין קיימת, כי הקב"ה נתנה לנו. עדיין יש עיכובים ואנו ממתנינים שהיא תתגלה לנו לגמרי ובני ישראל יוכלו לחזור ולהתקבץ בבית המקדש שיעמוד בתפארתו, אבל אין זה אומר שאין האדם יכול להיאחז בקדושת ארץ ישראל. ובכן, אם ארץ ישראל ובית המקדש וקודש הקדשים הם אותה ברית שכרת אתנו הקב"ה להיותנו שמורים מן העבירה, אזי אשאלכם: האם מי שאינו רואה את עצמו במדרגת יעקב אבינו, אינו צריך להודות על ארץ ישראל? אלא ודאי שההודאה והשמחה הן לא רק למי שהיתה לו את ההצלחה המושלמת ביותר. יהודי אתה והקב"ה נתן לך את היכולת להתגבר ואפילו פעם אחת בחיך, ובוזה גופא אתה נמצא במציאות שונה לגמרי מהגויים שנמצאים בזהומא. אך אנו מדברים לא רק על התגברות חד פעמית. אנו מדברים על כך שהקב"ה נתן כח ליהודי להתפלל ולזכות לסייעתא דשמיא, ויש הרבה אופנים שהיהודי באמת יכול להזדכך ולהיות יהודי שמור, יהודי מלא אור, יהודי של ארץ ישראל.

כי לא ידח ממנו נדח

הוי אומר: אף שאתה עדיין באמצע הדרך, בתוך ארבעים שנות ההליכה במדבר, אין אתה מושלל מארץ ישראל, ולא מפני שעדיין לא נכנסת לגמרי לארץ ישראל, אין לך מה להודות עליה. הן אתה רואה שאתה מודה עליה בליל הסדר. בליל הסדר עדיין

בונה את השני, כי שניהם כלים הם לנצח במלחמה זו, האחד **לישא בעול עם אחרים**, והשני **לשמוח באות ברית קודש**. ובל נשכח שאנו בגלות, בבין המצרים, ועלינו להשתתף בצער השכינה בכל האופנים.

סיומים בתשעת הימים

יהודים משתתפים בצער השכינה הן על-ידי השתתפות בצערם של יהודים אחרים, והן על-ידי עשיית סיומים. עורכים סיומים בתשעת הימים. מדוע? כי מחזקים את השכינה. **אנו מודים ורוקדים על שאנו זוכים להיות יהודים ויש לנו את הכוח להיות שמורים.**

ה'בית אהרן' זיע"א אמר **שכאשר האדם חוזר מן השוק ולא נכשל בראיה אסורה, הוא צריך להוציא כינור ולנגן ארוממך.** וזה מה שממשיך אור אל הנשמה ונותן לה כח להמשיך גם הלאה. אתה צריך לרקוד. אתה צריך ליתן קידוש. **עליך לבטא באופן מעשי שאתה מודה לה' על כל ההתגברויות שיש לך, וזה מה שיעזור לך לצאת ממצב שאינו ראוי.**

כך: אצל הקב"ה העבר וההווה והעתיד חד הם, והוא כבר רואה את העתיד, ואם כן אני יכול להתחבר לאותו עתיד, וכשאני עושה את זה, אני עוסק בעבודת ה'. בשבת קודש אנו מודים על אשר אתה עתיד לעשות עמי. **אני מודה לך על העתיד.** מדוע? כי אני יהודי, ואני יודע שהגם שעכשיו חושך, בסוף יתגלה האור, כי כל חושך הוא הכנה לאור, כל גלות היא אתחלתא דגאולה. ובכן, נסיונות כאלה הם הגלות הקשה ביותר, וכיון שהיא הקשה ביותר, אף גאולתה היא הגאולה הנפלאה ביותר. אכן כן, היהודי יזכה לגאולה מהגלות הזאת, ואם כן לא די שמותר לו, אלא הוא אף מחויב להקציב לעצמו זמן להודאה.

האם יש בנמצא סידור שכתוב בו בברכת המזון בסוגריים: "אם אתה מרגיש שאינך ראוי, אל תאמר ועל ברייתך שחתמת בבשרנו?" לא-לא-לא! תאמר ותודה לה' על כך, ובאמת תתאמץ שתוכל לומר את המילים האלה מכל הלב. אך כאמור, עיקר הדבר הוא שהאדם יזכור שהקב"ה בחר בו ונותן בו את אמונו. זהו החלק השני, והאחד

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוי' במקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	רחוב זית רענן
	מקוה באיאן	רחוב מלכי ישראל
בית שמש	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמז ב טל: 053-0944-317
בני ברק	קיוסק שע"י מקוה פופנהיים	רחוב נהרדעא 18
	ביהמ"ד הגדול וויזשניץ	רחוב רבי יהושע 18
	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
אשדוד	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיוכן ה'
	סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
חيفا	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
פתח תקוה	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
קרית גת	בית המדרש בעלזא	רחוב הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	חנות הופמאן	רחוב מיכאל 10
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
מודיעין עילית	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה קרעטשניץ	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
צפת	בית מדרש באיאן	גרין פארק
	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
	מקוה צאנז	052-7670873
נתניה	תל אביב	הדף היומי 8
	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוי' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
50 Division Ave	Central Market	וויליאמסבורג
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	חדש!! בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען **א חלק אין די הוצאות**, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482